

Številka 2 | NOVEMBER 2021

SeMa@FoR

SEKCIJA ZA MLADINSKO KNJIŽNIČARSTVO

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

BERIMO Z ROVKO

PRAVLJICE NA DALJAVO

TA PRESNETA TERMINOLOGIJA

PREVOD SMERNIC IFLA

DADI

20. PRAVLJIČNI DAN

SEMAFORJEV UTRIP
POVZETKI REFERATOV

www.zbds-zveza.si

Sekcija v letih 2018 - 2021 :

Leta 2018 smo svoj prvi mandat kot članice Izvršnega odbora Sekcije za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS nastopile **urednice** tega glasila. V obdobju 2018–2021 je Sekcija:

- objavila prvi prevod smernic IFLA za knjižnične storitve za mlade z naslovom Smernice IFLA za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let,
- izvedla anketo Profil mladinskega knjižničarja,
- dokončno izoblikovala svojo vizijo in poslanstvo,
- izdala prvo strokovno glasilo SeM@FoR,
- mesečno začela obveščati svoje člane o novicah s področja mladinskega knjižničarstva in mladinske književnosti,
- organizirala in izvedla prvo strokovno posvetovanje.

V glasilu želimo predstaviti svoje delo, mladinsko knjižničarstvo in predvsem izvrstne dejavnosti ter projekte slovenskih mladinskih knjižničarjev.

Urška Bonin

Liljana Klemenčič

Lea Hedl

Maja Kenda

Lavra Tinta

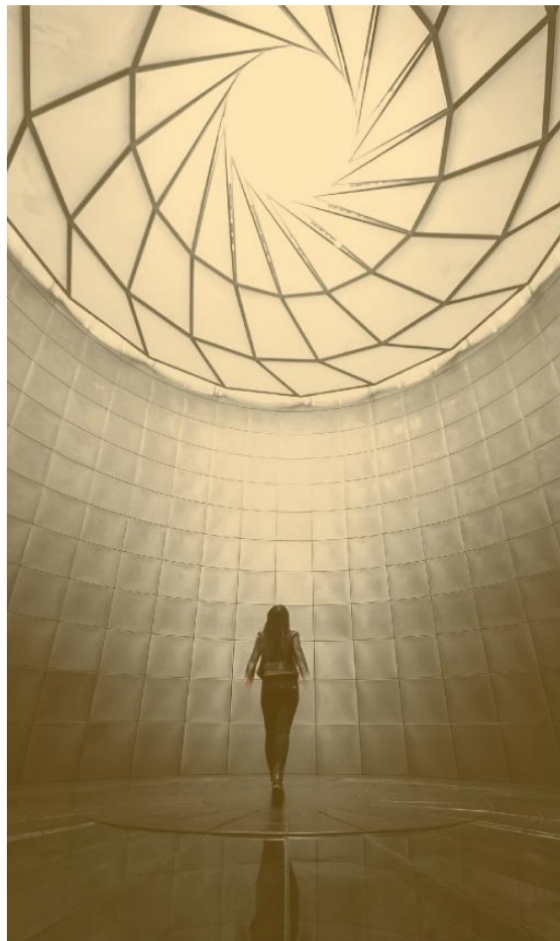

Kazalo vsebine

04	Načrti za prihodnost
06	Uvodni nagovori
11	Poudarki ankete
13	Prevod smernic
14	Ta presneta terminologija
36	SeM@FoRjev utrip
46	Po SeM@FoRjevih poteh
74	Literarna SVETilka
79	SeM@FoRček : Arhiv 1. letnika
121	SeM@FORE

Načrti za prihodnost

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS v prihodnosti namerava izoblikovati kompetenčni oz. **poklicni profil** mladinskega knjižničarja, ki bo natančno opisal področje dela, kompetence, vloge in naloge sodobnega mladinskega knjižničarja. Izdelava poklicnega profila bo podlaga našemu prizadevanju, da bi se **status mladinskih knjižničarjev** v Sloveniji uredil. Prizadevali pa si bomo tudi za izobraževanja, tako formalna kot neformalna, ki so ključna za delo mladinskih knjižničarjev in s tem njihov osebnostni ter poklicni razvoj. To seveda pomeni tudi **razvoj** in napredek mladinskega knjižničarstva kot **stroke**.

“

V glasilu vidimo enkratno priložnost za lažje uresničevanje svojega poslanstva. Želimo si, da tudi sami aktivno sodelujete pri izgradnji vsebine, zato bomo z veseljem in ponosom v glasilu delili vaše zgodbe o uspehu. Zahvaljujemo se vam, da skupaj z nami gradite pozitivno samopodobo slovenskega mladinskega knjižničarja.

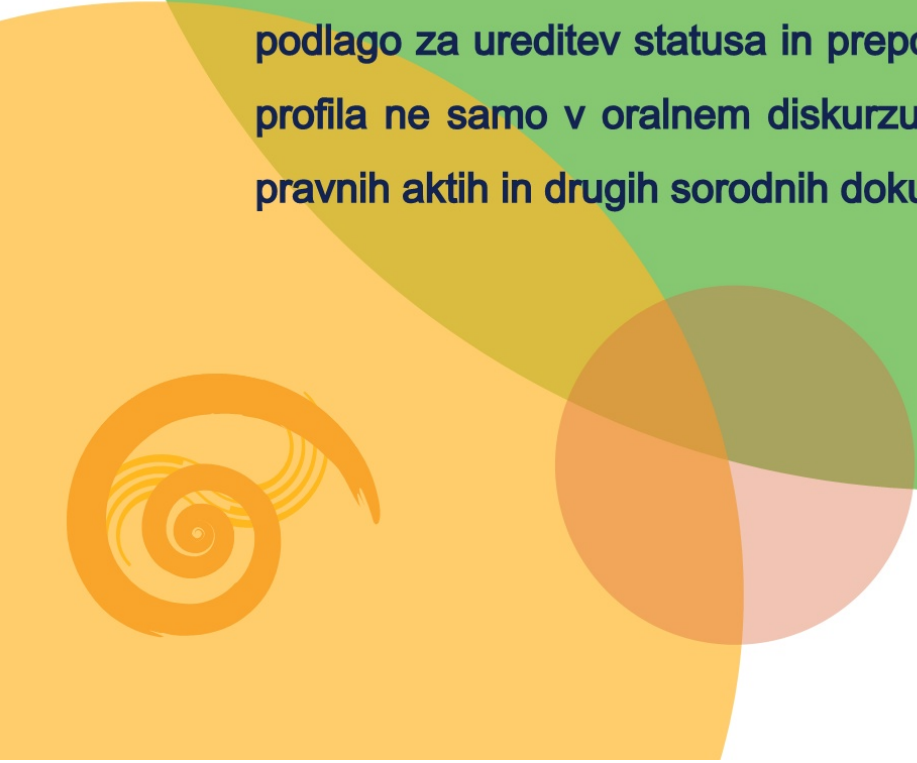

Urška Bonin, predsednica

”

Status in profil

- Pri izdelavi celostnega poklicnega profila mladinskega knjižničarja nam bodo v pomoč rezultati ankete *Profil mladinskega knjižničarja*.
 - Sekcija bo v vlogi zagovornika tako znotraj strokovne kot tudi širše javnosti opozarjala na specifične kompetence, vloge in naloge sodobnega mladinskega knjižničarja in s tem pripravljala podlago za ureditev statusa in prepoznavanja tega profila ne samo v oralnem diskurzu temveč tudi v pravnih aktih in drugih sorodnih dokumentih.
-

"...Grem med soncem kot med spomini."

Začetek poletja se je ustavljal ob Dravi, Dravinji, Kolpi, Lahinji in Savinji. Pa na kamnitem Krasu. Skale in voda, veter in visoke tople trave, puh topola lebdi nad močjo reke, praproti in steljniki, vrtače, razgledne doline in struge, gozdne jagode, Nerajec, Dragatuš, Vinica in Črnomelj, Fala, Šturmovci, Bele vode in Šoštanj, Štanjel, Tomaj, Dutovlje in Kopriva. Živi preteklost, predvsem preteklost, čeprav je hvaležno odeta v vse, kar jo varuje in ohranja v prisotnost. Najbolj se me v teh krajih tokrat dotikajo Župančič, Kosovel, Kajuh, Matičetov, Aškerc, zapisi davnih življenj in ljudske pravljice. Vse je tihota in notranji zven besed, njihov utrip in ritem, misli in modrosti, podobe zbledelih fotografij in življenje ilustracij.

Ne znam se prevesiti k SeM@FoRju, čeprav je ves čas z mano. Vsak prostor postanka se slika s srečevanji in izkušnjami mojega dela, z ljubimi ljudmi, ki sem jih ob njem spoznala in se od njih učila, s pesmimi, odlomki in zgodbami, ki sem jih prebirala in jih trenutna občutja različnih obdobij vedno znova in vedno drugače priklicujejo.

Hipoma se povežejo pokrajine. In se tudi časi. Kakor sem doma v vsakem opisovanem kraju, sem doma tudi v Sekciji mladinskega knjižničarstva pri ZBDS. Nanjo me veže kanček preteklih prizadevanj, sledi in sanj, in potem veselje prebivanja, ko samo si in si vesel, da vse tako lepo teče, se povezuje in gradi. Ko se zdi, da puh sneži vse naokoli in je delo tenkočutne, vizionarske in zagnane ekipe izvršnega odbora sekcije tisto življenje, ki teče pod njim, in je kmalu reka. Kako dobro je čutiti premike. V pisanju, informacijah, aktualnostih, pristopih, prevodih temeljnih dokumentov, utrjevanju statusa mladinskega knjižničarja, v sledenju strokovnosti in stremljenju po nenehnih izboljšavah. Toliko res pomembnega se je dogodilo tudi v novih časih na področju mladinskega knjižničarstva.

Toliko trdnih vsesmernih sodelovanj in vezi z Zvezo bibliotekarskih društev Slovenije, Pionirsko – centrom za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana, literaturo, ilustracijo, založništvom, z Društvom Bralna značka Slovenije – ZPMS, s Slovensko sekcijo IBBY, Sekcijo za mladinsko književnost Društva slovenskih pisateljev, Festivalom slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede, s fakultetami, strokovnjaki, Bralnim društvom Slovenije, revijo Otrok in knjiga, Centrom za spodbujanje bralne pismenosti in Službo za mlade bralce v Mariborski knjižnici, Javno agencijo za knjigo RS, s Festivalom Bralnice pod slamn timer, Kulturnim bazarjem, Nacionalnim mesecem skupnega branja, z umetnostjo pripovedovanja in pripovedovalskimi festivali, društvi, kulturnimi in izobraževalnimi institucijami, nagradami za mladinsko književnost, ilustracije in knjige, za njene avtorje ... Zdi se, kakor da smo tudi vsi mi polna in valujoča pokrajina, kjer je res lepo in navdihujoče živeti in ustvarjati. Sekcija za mladinsko knjižničarstvo je v njej končno nepogrešljivo umeščena.

Zato hvala članicam njene povezane skupine za skrbno in domišljeno delo. Privilegij je, da lahko v majhni pisarni Službe za mlade bralce, ki gnezdi med strehami mariborskega Rotovža, kdaj začutim njen ustvarjalni nemir. Veselim se vsega, kar sekcija ustvari, in ni nepomembno, da imamo tudi svoje glasilo. Z velikim zanimanjem in ponosom sem pričakala in prebrala prvi SeM@FoR in tudi vse SeM@FoRčke; hvaležna sem za njihove vedno aktualne in celovite nabore vsebin, za novice in smernike.

Naj tudi druga številka SeM@FoRja srečno sveti in naj škrat Dobrošin* vsem mladinskim knjižničarjem natrese sončevih zlatov za srčno delo z mladimi bralci. Pa da bi tako zapihalo s Krasa, Sodevske stene in Falskih pečin, da slovenske knjižnice nikoli več ne bi popolnoma zaprle svojih vrat in da bi se pogumno zavedali, da bo vsaka najmanjša resnična linica vedno dragocenejša od cele dežele namišljenih prehodov.

Maja Logar,
vodja Službe za mlade bralce v Mariborski knjižnici

*Srečko Kosovel: Sonce na travi; Škrat Dobrošin. V: Kosovel, S.: Sonce na Krasu. Branik: Abram, 2004

Biti mladinski knjižničar pomeni biti aktiven in vedno mlad

Drage kolegice, dragi kolegi, dragi bralci novega spletnega glasila naše Sekcije **SeM@For**,

počlašena sem, da me je kolegica Urška Bonin, predsednica Sekcije za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS, povabila kot Čopovo nagrajenko leta 2017, naj vas nagovorim, saj ste mi vi vsi pomembni sodelavci, s katerimi skupaj delujem na našem skupnem področju mladinskega knjižničarstva, ki se močno povezuje tudi z mladinsko književnostjo – oboje je srčika mojega strokovnega delovanja in življenja.

Z lahkoto se lahko še danes spomnim občutkov, ki so me prevevali, ko sem prejela v roke svečano, zlato, praznično pisemsko ovojnico ZBDS, v kateri sem lahko prebrala sporočilo o prejemu Čopove diplome. Zdelo se mi je komaj resnično. Ko pa v mislih zavrtim kolo časa nazaj in se ob tem spominjam svečanega dogodka podelitve, je v meni še kako živ spomin na veselje, ki me je opajalo, ko sem skupaj z drago kolegico Majo Logar iz Mariborske knjižnice stala 21. decembra zvečer na odru Plečnikove velike čitalnice v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani. Na prav poseben čarobni čas zimskega solsticija v praznično okrašenem mestu, v času, ko se je staro leto že iztekalo in odpiralo vrata novemu. Danes bi lahko rekla, še v normalnem in v nekoronskem času življenja in dela.

Še toliko bolj sem bila srečna, ker sva nagrado prejemale kar dve članici ZBDS, dve sodelavki in prijateljici, s skupnega strokovnega področja, to je mladinskega knjižničarstva, predstavnici dveh velikih splošnih knjižnic, iz Ljubljane in Maribora, ki sta znali že vse od začetkov dobro sodelovati za skupno dobro, se učiti druga od druge, midve z Majo pa nadaljujemo tradicijo najinih bibliotekarskih predhodnikov v sedanjosti in jo prinašava k vam, mlajšim generacijam, da jo razvijate naprej, v sedanjosti, zlasti pa v prihodnosti. Pod žarometi in v središču pozornosti nisva bili le midve osebno, temveč tudi najini knjižnici in najina stroka. Kot da je zažarelo tudi mladinsko knjižničarstvo pod žarometi pozornosti strokovne in tudi laične javnosti.

Ob tem sem že takrat občutila tudi veliko odgovornost. Kako zelo veliko, sem spoznala že v naslednjem letu in v še nekaj prihajajočih letih ob težkih preizkušnjah, ki so se zgodile. Pa me vse to ni zlomilo, tudi po zaslugi mojih sodelavcev, moje stroke, ZBDS in vedenja, da je včasih treba tudi čez težke preizkušnje, da lahko posežemo po zvezdah oz. kot so to že davno vedeli stari Latinci v svojem pogosto uporabljenem citatu za najrazličnejše priložnosti: »*Per aspera ad astra*«. Vredno se je boriti za dobro in vredno, vedno znova.

Dragi kolegi, želela bi vas spet, znova spomniti, kako pomembno poslanstvo opravljamo mi, vsi mi, mladinski knjižničarji. To ni le služba, od določene ure do določene ure, temveč v prvi vrsti lep poklic, v katerem vedno lahko vidimo smisel, lahko tudi svoje življenjsko poslanstvo, strast in predanost. Imeti rad mlade bralce, otroke, mlade, komunicirati z njimi vsak dan, jih poslušati, spoštovati, se truditi zanje, jih opazovati, kako rastejo, postajajo bralci, kako odraščajo, postanejo odrasli, se vračajo v knjižnico, nekoč tudi kot starši, ta nenehen življenjski krog, poleg vsega tega pa še imeti rad tudi knjige, pogovore o prebranem. Zanje izbirati najboljše med najboljšim, kar izide na slovenskem knjižnem trgu, kar zlate hruške, ki jih prepoznavamo v Mestni knjižnici Ljubljana in širimo po Sloveniji in celo v mednarodni prostor, to je nekaj vrednega in pomembnega. In se ob tem povezovati še s svojo stroko, biti skupaj (Skupaj je tudi naslov našega novega Priročnika za branje kakovostnih mladinskih knjig 2021). V letošnjem letu smo dosegli prav to, naredili smo velik korak naprej. Mestna knjižnica Ljubljana skupaj z ZBDS podeljuje priznanja zlata hruška kot stanovsko priznanje za najkakovostnejšo knjigo za otroke in mladino v obravnavanem letu. Veliko se lahko doseže skupaj! Vidnejši in pomembnejši smo v splošni javnosti.

Vsi lepo povabljeni na Praznik zlatih hrušk na slovenski knjižni sejem, v sredo, 24.11. ob 11. uri v Kosovelovo dvorano. Letošnja bera zlatih hrušk je bila izvrstna.

Smo kot skrbniki, posredovalci vseh najboljših sporočil, zgodb, kar jih je do sedaj ustvarilo človeštvo našim otrokom in mladim. Če to ni privilegij!?

Sprašujem se skupaj s kanadskim avtorjem, Richardom Wagamesejem, pripadnikom plemena Očipve: Kaj smo, kdo smo, smo, kam gremo?

Kaj nas gradi? In več kot strinjam se lahko znjim. V prostem prevodu bi se njegovo razmišljanje lahko glasilo takole: »*Smo le zgodba. Pridemo z zgodbo. Edino, kar pustimo za sabo, je zgodba.*«

Več kot zadovoljna sem, ko opazujem, kako je Sekcija za mladinsko knjižničarstvo v zadnjem času oživela, kako ji dobro denejo tudi energije mlajših kolegic, kako je aktivna, kako si zastavlja pomembna strokovna vprašanja in kako nas spodbuja k sodelovanju in povezovanju. Niti malo nisem zaskrbljena za našo skupno prihodnost.

Naj še enkrat čestitam Sekciji za novo strokovno spletno glasilo, ki nas bo združevalo, čestitam vam vnaprej za pomemben strokovni dogodek, izobraževanje *Mladi bralec in digitalni mediji*, ki ga Sekcija pripravlja z vabljenimi strokovnjaki različnih strok 11. 11. 2021 in ki se ga že vnaprej veselim. Z veseljem se ga bom udeležila, saj želim pridobiti najnovejše informacije za še boljše strokovno delo in pomoč našemu skupnemu uporabniku, otroku, njegovim staršem, strokovnim delavcem, mladostniku. Več kot nujno potrebno je, da to aktualno temo odpremo prav zdaj, ko smo še pod vtisom preživete pandemije in ko nas le tanka črta ločuje od nove. Spomin je še kako živ na življenjsko in delovno situacijo, ko smo tako odrasli z delom od doma kot tudi otroci, mladi s šolanjem na daljavo svoj vsakdan preživljali z ogromno urami za ekrani vseh vrst in z zelo omejenimi medsebojnimi stiki.

Sekciji za mladinsko knjižničarstvo želim, da raste naprej in se pospešeno razvija, da je pogumna, da odgovarja na vse izzive sedanjega časa, strokovna vprašanja, ki se nam zastavljajo, nas povezuje v olimpijskem duhu sodelovanja. Le tako se bo naša stroka razvijala in rasla tudi v prihodnost.

Želim si, da bi naša stroka postala »znamenitna« (aluzija na pravkar z zlatirepcem nagrajeni izvirni otroški strip Žige X. Gombača in Jake Vukotiča Znamenitni!), tudi vi, dragi kolegi, kot njeni nosilci, saj s svojim pogumom, drznostjo in vztrajnostjo tudi pomagate spreminjati,boljšati svet, puščate pomembno pozitivno sled v življenjih mnogih otrok, ki bodo nekoč odrasli in se vas bodo spominjali v pozitivni luči, kot ljudi, ki ste jim dali najboljše, kot ste lahko, in to je veliko, zelo veliko.

Srečno pot še naprej!

mag. Darja Lavrenčič Vrabec

Mestna knjižnica Ljubljana,
Pionirska – center za
mladinsko književnost in
knjižničarstvo

Poudarki ankete

Anketo, ki smo jo v Sekciji za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS izvedli v maju 2019, smo predstavile v prispevku na letošnjem Posvetovanju Sekcij ZBDS 2021 – Uporabnik v kontekstu sprememb. Ključne ugotovitve so povzete v animiranem filmu, s katerim je Sekcija sodelovala tudi na Knjižničarskem filmskem festivalu v sklopu posvetovanja splošnih knjižnic

na Hrvaškem: 13. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, 20.–22. oktober 2021, Umag.

Anketa je pokazala potrebo po specializaciji znotraj knjižničarstva ter posledično po ureditvi statusa mladinskega knjižničarja. Pokazalo se je tudi pomanjkanje ključnih veščin in znanj ter potreba po specializiranih izobraževanjih.

➤ Profil mladinskega knjižničarja

Idejo in izhodišče za nadaljnje raziskovanje mladinskega knjižničarstva pri nas je predstavljala anketa, ki jo je o položaju in samopodobi mladinskega knjižničarstva leta 2017 izvedla Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo.

Pri sestavljanju ankete smo izhajali iz najnovejših smernic IFLA za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let iz leta 2018. Pregledali smo tudi širok nabor kompetenc, ki so jih na področju mladinskega knjižničarstva razvili v tujini. Anketo smo razdelili na vsebinske sklope: osebnostne lastnosti in etična načela, izgradnjo in vzdrževanje zbirk, posamezne knjižnične vloge, prostor in opremo, upravljanje knjižnic in osebno ter poklicno rast. Sklopi obsegajo vse ravni in področja dela mladinskih knjižničarjev.

K izpolnjevanju ankete smo povabili tako splošne knjižničarje, ki delajo z otroki in mladimi, kot tudi šolske knjižničarje. Anketo je delno ali v celoti rešilo 311 oseb. Pretežno so bili to knjižničarji, nekaj pa je bilo tudi takih, ki ne prihajajo iz knjižnic. Podrobna analiza z obrazložitvijo vzorca, metodologije, prikazom grafiknov in vse številčne vrednosti so objavljene v ločenem dokumentu – Profil mladinskega knjižničarja : Anketa.

► IFLA smernice za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let

Prevod smernic

V Sekciji za mladinsko knjižničarstvo smo v lanskem letu pripravili prvi prevod IFLA smernic za mladinske knjižnice in knjižničarje z naslovom **IFLA smernice za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let.**

S prevajanjem pa še nismo zaključili, pripravili bomo še prevode ostalih IFLA smernic s področja mladinskega knjižničarstva.

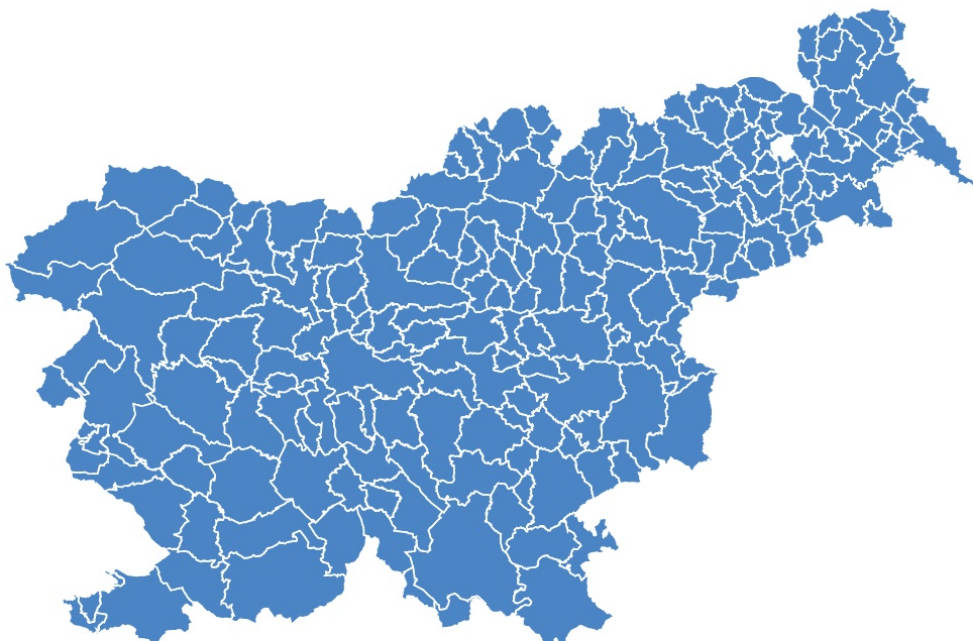
Kmalu boste lahko prebirali dva nova prevoda:

Smernice za knjižnične storitve za mladostnike

in

Smernice za knjižnične storitve za dojenčke in malčke

Nič ne skrbite, ko bosta objavljena, vam bomo sporočili, zato pozorno berite naš mesečni novičnik SeM@FoRček!

Odprli smo strokovno razpravo o smiselnosti uvajanja novih terminov na področju mladinskega knjižničarstva in vas vabimo, da z nami delite vaše strokovno mnenje na forumu spletne strani slovenskih splošnih knjižnic.

Sodelujte v Forumu

Člani IO Sekcije za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS smo se odločili, da v slovenskem prevodu smernic ohranimo termin, ki je v slovenskem prostoru že dolgo uveljavljen, in sicer »mladinski knjižničar«, čeprav izvirno besedilo smernic dosledno uporablja izraz »otroški knjižničar« (children's librarian), ki naj bi zajemal specifična dela tako predšolskega knjižničarja – early years librarian – kot tudi

mladinskega knjižničarja – young adult librarian. Posledično se v prevodu pojavlja izraz mladinska knjižnica, kjer sicer izvorno besedilo navaja termin otroška knjižnica – children's library. Spraševali smo se, ali ni morda čas za uvedbo novega termina in odgovor našli v dejstvu, da se zaenkrat v slovenskem prostoru ni moč izobraziti za specifične profile, prilagojene različnim starostnim stopnjam, kot je to praksa v tujini.

► Kdo sem – mladinski knjižničar, knjižničar za otroke ...?

Glede na to, da so si dojenčki, malčki, predšolski otroci, šolski otroci in najstniki razvojno zelo različni, se nam zdi smiselno slediti tujim praksam in v slovenske standarde ter smernice uvesti podrobnejšo starostno opredelitev ciljnih skupin uporabnikov in specifičnih storitev zanje ter s tem tudi novo terminologijo. V slovenski prostor želimo uvesti nov termin, in sicer »**otroški knjižničar**« ali kakšno drugo ustrežnejšo izpeljavo prevoda children's librarian namesto uveljavljenega izraza »**mladinski knjižničar**«, kar utemeljujemo s preprostim slovničnim pojasnilom. SSKJ mladino opredeljuje kot »mlade ljudi, zlasti med štirinajstim in petindvajsetim letom«, pričujoče smernice pa zajemajo storitve, ki so namenjene otrokom med 0 in 18 let. Posledično se tako nov izraz »otroška knjižnica/otroški knjižničar« kot pričujoče smernice sklicujeta na Konvencijo o otrokovih pravicah, ki opredeljuje otroka kot osebo, mlajšo od 18 let.

Razmišljamo tudi o nujnosti kovanja popolnoma novega naziva ali besedne zveze, saj se v slovenskem prostoru otroški/otroško pogosto sliši in dojema kot nedoraslo, otročje. Samopodoba mladinskega knjižničarja v Sloveniji pa ni tako trdna, da bi vzdržala nov naziv, ki bi na prvi pogled morda zvenel drugorazredno.

Iz spodnjih primerov sledi, da se bomo morali tudi knjižničarji poslužiti kakšne grške ali latinske predpone v novo skovanem nazivu oz. poiskati ustrežnejšo besedno zvezo. Morda »**knjižničar za otroke**«.

Pomislimo npr. na:

zdravnike

otroški
zdravnik je
poimenovan
s tujko =
pediater

učitelje

kdor poučuje
otroke je
pedagog in ne
otroški učitelj

psihologe

kdor proučuje
telesni in
duševni
razvoj otrok je
pedolog

morda
knjižničar za
otroke?

► Razprava o ustrezni terminologiji na področju mladinskega knjižničarstva

Pomislili smo tudi na naše najbližje sosede Hrvate, saj so si tudi jezikovno z nami zelo blizu, in poizvedeli kakšno rešitev so našli oni. Hrvatje *children's library* prevajajo kot dječja knjižnica, *children's librarians* pa kot dječji knjižničari.

Italijani termina prevajajo z *biblioteca per ragazzi* in *bibliotecari per ragazzi* (knjižnica za otroke in knjižničarji za otroke). Enako poimenovanje uporabljajo tudi Francozi - *les bibliothèques pour enfants* in *bibliothécaires pour enfants* - in Nemci - *Kinderbibliotheken* (knjižnice za otroke) in *Kinderbibliothekare* (knjižničarji za otroke). Španci imajo dve različni poimenovanji, in sicer *bibliotecas infantiles* (otroške knjižnice) vendar pa *bibliotecarios para niños* (knjižničarji za otroke).

Morda banalen primer, a precej dobro opiše glavne razvojne stopnje otroka, s katerimi so povezane tudi specifične storitve »mladinskega« knjižničarja, ki pripravlja bibarije in druge pravljíčne urice za malčke, sodeluje pri bralni znački in pripravlja najrazličnejše bibliopedagoške vsebine za osnovnošolce ter organizira denimo literarne natečaje za najstnike. Razlaga pojma otrok iz Wikipedije:

»**Otrok** je človeški potomec katerekoli starosti ali deček oz. deklica do nastopa pubertete. Otroštvo v povezavi s procesom biološke rasti delimo na več obdobj. Zgodnje otroštvo zajema obdobje od dveh let in pol do šestih, srednje in pozno otroštvo pa je za dekleta čas od sedmega do desetega, za fante pa od sedmega do dvanajstega leta. Temu sledi obdobje adolescence do polnoletnosti. V marsikaterih dimenzijah življenja pa je otrok oseba, ki ne odgovarja popolnoma za svoja dejanja oziroma se lahko naslanja na vzgojitelja ali oporo s strani države za nadaljnje reševanje težav.«

Vsekakor je tudi v obdobju adolescence vsak najstnik zgolj otrok, saj v celoti ne odgovarja za svoja dejanja. Se vam zdi primerno, da vsa starostna obdobja naslavljamo z mladino in se okličemo z **mladinskimi knjižničarji** zgolj zato, ker je izraz že uveljavljen?

► Razprava o ustreznosti terminologiji na področju mladinskega knjižničarstva

Morda pa ima izraz pri nas korenine zasidrane globoko v zgodovinsko-političnem ozadju, saj so nenazadnje mladinski oddelki velikokrat še danes poimenovani Pionirski. S tem ne mislimo grajati, se kakorkoli opredeljevati, pa tudi ne zanikati tovrstne odločitve ali razlogov zanjo. Želeli bi le pogledati na predmet obravnave iz čim večjih možnih kotov.

Odločitev zagotovo ne more biti enoznačna in vemo, da zahteva precejšen premislek.

Vemo tudi, da se mnenja in razlogi lahko zelo razlikujejo in da se kakršnekoli spremembe uvajajo postopoma. Res, da smo v prvem prevodu storitev mladinskih knjižnic ohranili ustaljeni izraz, vendar pa to še ne pomeni, da v bodoče ne želimo vpeljati ustreznjše, še posebej, če bo ta dobro utemeljen. Že v letošnjem letu načrtujemo izdajo novega prevoda in z vsakim novim prevodom nastaja tudi interni terminološki slovarček.

Kaj pravijo strokovnjaki?

Strokovno razpravo o smiselnosti uvajanja novih terminov na tem področju smo že odprli na forumu portala Združenja splošnih knjižnic knjiznice.si in na ta način k razpravi povabili širšo strokovno javnost. Vsekakor pa smo si želeli pridobiti tudi strokovno mnenje različnih institucij in posameznikov, na katere smo naslovili svoja vprašanja in pomisleke.

Več glav več ve, več zornih kotov pa ponuja bolj objektivno sliko obravnavanega predmeta. Prejeli smo pet zelo zanimivih prispevkov.

Na naslednjih straneh preberite, kaj so nam odgovorili strokovnjaki.

mag. Darja Lavrenčič Vrabec

Mestna knjižnica Ljubljana,
Pionirska – center za
mladinsko književnost in
knjižničarstvo

ISKANJE USTREZNE TERMINOLOGIJE – KDO SEM – MLADINSKI KNJIŽNIČAR, KNJIŽNIČAR ZA OTROKE ...?

Pandorina skrinjica vs tradicija

Sekciji za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS se zahvaljujemo za njeno aktivno delovanje, ki je že opazno na našem skupnem strokovnem področju. Naj bo to tudi priložnost, da ji lahko čestitamo ob ustanovitvi spletnega glasila SeM@For, kar je velik korak naprej za vse nas, ki delamo na področju mladinskega knjižničarstva in tudi mladinske književnosti.

Prav zato smo se odzvali povabilu predsednice Sekcije, kolegice Urške Bonin, naj poleg že odprte javne razprave na forumu portala Združenja splošnih knjižnic sodelujemo v strokovni debati poleg nekaterih vabljenih ustanov tudi mi, zaposleni v Mestni knjižnici Ljubljana, v Pionirski – centru za mladinsko književnost in knjižničarstvo, in razmišljamo ob odprtem vprašanju iskanja ustrezne terminologije, ki se je zastavilo kolegicam v Sekciji ob prvem prevodu Iflinih smernic za knjižnične storitve mladinskih knjižnic.

Avtorica je v svojem prispevku že odprla »Pandorino skrinjico«, v kateri so zajete in pojasnjene različne poimenovalne možnosti, tudi različna poimenovanja iz tujine, ki so precej podrobna v starostni opredelitvi ciljnih skupin uporabnikov in tudi storitev zanje.

Končno, vsak narod ima na tem področju svojo tradicijo, svoja poimenovanja, končno, tudi študij bibliotekarstva, ki je lahko zelo specializiran in usmerjen v podrobne ciljne skupine uporabnikov, ki so podrobno opredeljene s številnimi kategorijami, npr. od malčkov do najstnikov, mladih odraslih.

rešitve (še)
nimamo

novo
poimenovanje?

Ohranjanje termina »mladinski knjižničar«

Zavedamo se, da trenutno ne moremo najti idealne rešitve z nekim novim poimenovanjem, ki bi rešilo zadrego v poimenovanju »otroški« oz. »mladinski knjižničar«, te , zato se nagibamo k temu, da ohranimo že uveljavljeno poimenovanje mladinski knjižničar, ki je vseobsegajoče, zajema tako delo z otroki v zgodnjem predšolskem in predbralnem obdobju, pa preko samostojnih bralcev vse do najstnikov. Prepričani smo, da bi z uveljavitvijo termina »otroški knjižničar«, pa čeprav Konvencija o človekovih pravicah poimenuje kot otroka, osebo mlajšo od 18. let, naredili korak nazaj, povzročili nejasnost in »zmedo v splošni javnosti«, oz. da to ni tista boljša rešitev, boljši termin, ki si ga želimo. Morda bi to celo pomenilo sporočilo javnosti, da se otroški knjižničar sedaj usmerja le v delo z uporabniki do prednajstniškega obdobja?

Ohranjanje termina »mladinski knjižničar« utemeljujemo poleg ustaljene rabe tudi na naslednjih že uveljavljenih strokovnih rešitvah, in sicer:

Splošnost termina

Ker je v območju obravnave naše dejavnosti večkrat uporabljena delitev na otroke in mladino (knjige za, oddelki za, dejavnosti za) in ker mnoge oddelke in dejavnosti v knjižnici delimo vsaj na ti dve skupini, je termin »otroški« izgubil vseobsežni pomen, ki ga sicer ima pomen besede otrok. Če primerjamo število tistih, ki bi pod pojmom »otroško knjižničarstvo« razumeli knjižničarstvo za otroke in mladino in tistih, ki bi to razumeli pod pojmom »mladinski knjižničar«, bi verjetno ugotovili, da velika večina otroke in mladino združuje pod pojmom »mladinsko« in verjetno zelo redki pod pojmom »otroško«. Uporaba »mladinsko« je preprosto postala splošna in bi bila formaliziranje termina »otroško« (otroško knjižničarstvo, otroška knjižničarka) vsiljena.

Zgodovinsko ozadje

Zgodovinsko so imele vse pionirske knjižnice (in mladinski oddelki) gradivo razdeljeno v tri glavne skupine (po starosti, CPM); medtem, ko sta prvi dve skupini dobili ime iz literatura (cicibani, pionirji), je tretja skupina obdržala naravno ime, mladina; s tem je ta termin tudi najmanj obremenjen s starostnimi mejami in bolj univerzalen, kot sta imeni ciciban in pionir.

Ustaljena dikcija

Velika večina terminov, ki opredeljujejo dejavnost (knjižničarstvo) za otroke in mladino, uporablja dikcijo mladinsko (tudi, ko govori o oddelkih za otroke, knjigah za otroke, dejavnostih za otroke ...).

Statusni vidik

»**Otrok** je človeški potomec katerekoli starosti ... Otrok je torej človeški **mladič**. To je tudi možna podlaga, da termin, ki je že uveljavljen, sprejmemo (opredelimo) tudi iz statusnega vidika in ne zgolj iz starostnega (mlad).

Vir: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Aerial_view_of_Blutenburg_Castle.jpg

"SVETILNIK"

na področju
mladinskega
knjižničarstva

IJB - mednarodna mladinska knjižnica

- Opozoriti velja tudi na pomemben zgled, na knjižnico, ki je bila vrsto let »svetilnik« na področju mladinskega knjižničarstva v Evropi in po kateri so se zgledovale generacije mladinskih knjižničarjev, tudi naših predhodnikov, to je Internationale Jugendbibliothek (angleški prevod International Youth Library) iz Münchna, ki uporablja enako terminologijo, čeprav premore posebej tudi otroški oddelek. Internationale Jugendbibliothek je mednarodna mladinska knjižnica ali knjižnica za mladino, ki vključuje tudi knjižnico za otroke. V svoji predstavitvi pišejo, kar smo preverili tudi na ogledih, da imajo zbirko za otroke in zbirko za mladino, in to tudi ločujejo, a naslov je vendar mladinska knjižnica, torej je pojem mladinski nadrejen.

O TERMINOLOGIJ

na področju knjižnic, storitev in knjižničarjev za otroke, mladino

red. prof. dr. Polona Vilar

Oddelek za bibliotekarstvo,
informacijsko znanost in knjigarstvo

Prevod smernic

Ob najnovejšem prevodu smernic IFLA za knjižnične storitve za otroke, ki ga je pripravila Sekcija za mladinsko knjižničarstvo ZBDS in je dragocen tako za stroko kot tudi teorijo, se je zastavilo nekaj terminoloških vprašanj, ki jih bomo poskušali tu nasloviti.

Zagata

Zagata nastane že pri tem, kako o dokumentu govoriti na splošno, saj imamo v slovenski strokovni bibliotekarski terminologiji uveljavljen izraz mladinsko knjižničarstvo (kar nenazadnje izpričuje tudi naziv same sekcije pri ZBDS).

Neposredno prevedeni izraz

Kar je tudi razlog, da v prvem stavku tega besedila v pomanjkanju boljše rešitve uporabimo neposredno prevedeni izraz iz naslova angleškega izvirnika (»library services for children«), v nadaljevanju pa razmišljamo o okoliščinah in terminoloških možnostih, ki jih te ponujajo.

Prepletanje treh vidikov

Zavedati se moramo, da se pri tem vprašanju prepletajo trije vidiki: poimenovanje ciljnih uporabniških skupin, poimenovanje knjižnic, ki ponujajo storitve zanje, ter poimenovanje strokovnjakov, ki v njih delajo. Zaradi različnih izhodišč, zgodovinskih okoliščin in strokovnih odločitev smo se znašli v zagati, kako enoznačno in ustrezno terminološko urediti to področje. Rešitve niso enostavne in bodo zahtevale precejšnjo mero kompromisnosti ter dobronamernosti. Treba pa se je tudi zavedati, da formalistično urejanje tovrstnih zagat ni nujno tudi uspešno, kljub še tako dobrim namenom, saj gre jezik (tudi strokovni) včasih povsem svojo pot.

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

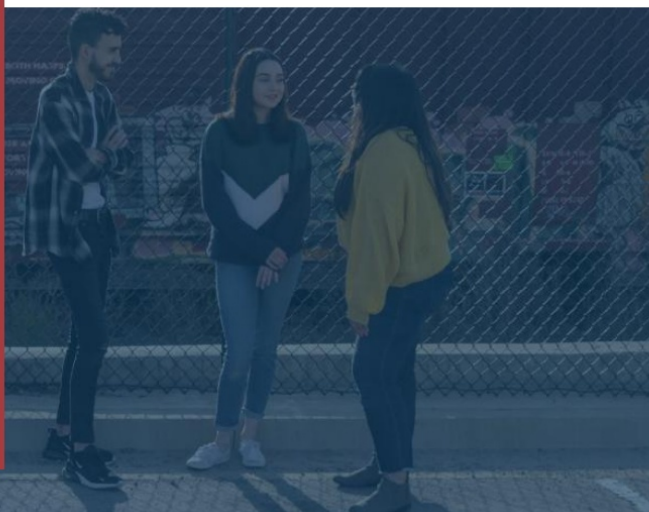

Najnovejše smernice IFLA dopolnjujejo oziroma na nek način celo nadomeščajo nekaj dosedanjih dokumentov (ki sicer niso našli poti v slovenski prevod, kar bi morda do neke mere olajšalo sedanje zagate, žal pa tega nikoli ne bomo vedeli in je prav, da se dela lotimo vsaj sedaj). Tudi se seveda ne moremo nasloniti na tradicionalno delitev knjižnic na vrste, saj si ravno v tem primeru uporabniško populacijo delita najmanj dve vrsti knjižnic, če ne celo tri: splošna, šolska in morda do neke mere celo tudi visokošolska knjižnica. Kar je tudi eden od razlogov, da smernice ne govorijo o vrsti knjižnic, temveč o storitvah za te uporabniške skupine (pravzaprav skupino!), in so kot take smiselno uporabne za vse vrste knjižnic.

Prav združitev napotil za vse te uporabniške skupine v enem dokumentu pod enotnim izrazom otroci je na nek način povzročila dodatno zmedo, kljub jasnemu namenu njihove poenostavitve.

Skupina “mladi” je še bolj heterogena

Omenjeni predhodni dokumenti so smernice za knjižnične storitve za različne starostne skupine, ki so sicer že v izvirnikih imele različno oblikovane naslove, a enako kot najnovejši dokument tudi te govorijo o storitvah za te starostne skupine, ne o knjižnicah zanje (Guidelines for Library Services for Babies and Toddlers; Guidelines for Children's Library Services, Guidelines for Library services for Young Adults). Šlo je torej za uporabniške skupine dojenčki in malčki, otroci ter mladi, pri čemer je treba opozoriti, da so bile tudi te preohlapno opredeljene, saj na primer otroke že razvojno lahko nadalje razdelimo najmanj na dve skupini, če ne celo več (pri tem je po svoje zanimivo, da pri podrobnejšem poimenovanju pogosto uporabimo izobraževalno »izhodišče«: predšolski, šolski otroci), skupina »mladi« pa je še bolj heterogena. Prav združitev napotil za vse te uporabniške skupine v enem dokumentu pod enotnim izrazom otroci je na nek način povzročila dodatno zmedo, kljub jasnemu namenu njihove poenostavitve.

Jasno je sicer, da se IFLA tu naslanja na opredelitev otroka, kot jo uporablja Konvencija ZN o otrokovih pravicah, in ne na kake druge, za marsikoga celo bolj uporabne opredelitve (najpogostejše starostne oz. razvojne ali celo primerjalne), žal pa se je s tem ustvarilo nejasnosti ne le glede njihovega poimenovanja, temveč tudi glede uporabnikov, ki presegajo starost 18 let in so do sedaj sodili v uporabniški skupini mladi oz. mladi odrasli, ki zajemata mlade do zaključka formalnega šolanja oz. do okvirno 25. leta, tj. obdobja, ko se pričnejo osamosvajati. Gre namreč za to, da so predhodne smernice uporabljale drugačna izhodišča pri (okvirnih) opredelitvah starostnih skupin: dojenčki in malčki (predšolski otroci oz. tisti, pri katerih je zlasti pomembno razvijanje predbralnih in bralnih kompetenc ter odnosa do branja in knjige), otroci od rojstva do najstništva (kar pomeni, da so dojenčki in malčki njihova podskupina; kot zanimivost pa še omenimo, da IFLA opredeljuje otroke do 13 let, kajti angleščina prične uporabljati številko s -teen šele pri 13, ne 11, kot slovenščina), mladi od 13 do 20 let (na prehodu iz otroške v odraslo dobo), mladi odrasli pa, kot rečeno, do okvirno 25. leta oz. obdobja, ko se prenehajo redno šolati in pričnejo osamosvajati.

Pretekla poimenovanja so upoštevala starost uporabnikov

Za primer nam bližnje države povejmo, da so se kolegi na Hrvaškem recimo odločili za poimenovanja »bebe«, »djeca rane dobi«, »djeca«, »mladi/mladež«, tudi komisija pri njihovem stanovskem združenju nosi naziv, sestavljen iz obeh izrazov (Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež), s čimer sledi terminologiji, ki jo uporablja IFLA (Libraries for Children and Young Adults Section).

Kot že v začetku omenjeno, se je v slovenskem knjižničarstvu za delo z vsemi navedenimi uporabniškimi skupinami uveljavil izraz mladinsko knjižničarstvo in posledično knjižnice za mladino (po našem mnenju je sicer tudi to terminološko neustrezno, saj je izraz mladina v

splošnem jeziku pomensko omejen na mlade ljudi, zlasti med 14 in 25 letom, in torej ne zajema mlajših od 14 let). Treba se je sicer spomniti, da smo v preteklosti že imeli tudi izraz pionirsko knjižničarstvo (ki je smiselno pomenil otroško knjižničarstvo in je zdaj iz razumljivih razlogov opuščen, žal pa se ni pravočasno poiskalo nadomestne ustreznice). V tem kontekstu je smiselno omeniti tudi delitev zbirk znotraj knjižnic za mladino po načelu CPM (cicibani-pionirji-mladinci), ki ima za vodilo prav starost (oz. pravzaprav mladost) uporabnikov. S tem seveda ne želimo namigovati, da se je treba vrniti v čas, ko so bila poimenovanja ciciban, pionir in mladinec sprejemljiva, želimo le spomniti, da smo v stroki že poznali uporabne delitve in strokovna poimenovanja, ki so upoštevala starost uporabnikov.

“

Bibliotekarski terminološki slovar navaja tri različne oddelke in s tem vrste knjižničarstva

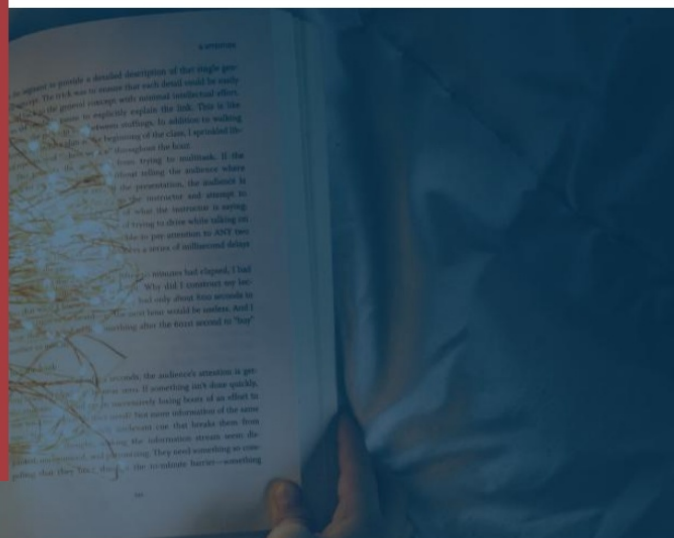
V zvezi s tem naj omenimo tudi poimenovanja in opredelitve treh različnih oddelkov, kot jih navaja Bibliotekarski terminološki slovar (ki so žal izrazito pomensko različni): otroški odderek (oddelek knjižnice, namenjen otrokom v predšolski dobi in prvih razredih osnovne šole), pionirski odderek (oddelek knjižnice, namenjen otrokom in mladini do konca osnovne šole), mladinski odderek (oddelek knjižnice, namenjen otrokom in mladini). Navedeno nam sicer ni v pomoč pri tvorjenju enoznačnih poimenovanj, nakazuje pa na to, da dejansko obstajajo različne vrste knjižničarstva za našete uporabnike.

Vprašanje je, ali bi bilo mogoče zagato rešiti z radikalno terminološko potezo, kot jo predstavlja uvedba povsem novega nadomestnega krovnega izraza otroško knjižničarstvo, saj tudi ta, kot smo videli, ni povsem ustrezen (saj pomensko ne zajema – ali vsaj ne povsem – starejšega dela te populacije). Morda bi bilo v tem trenutku po analogiji nekaterih rešitev v tujini ustreznejše oblikovati (terminološko sicer manj primeren, a pomensko ustreznejši) zloženi izraz *otroško in mladinsko knjižničarstvo*, kar bi lahko sčasoma vodilo v ločeni poimenovanji *otroško knjižničarstvo*, *mladinsko knjižničarstvo* in iz njiju izhajajoče izraze za oddelke, storitve, strokovnjake.

Zloženi izraz
otroško in
mladinsko
knjižničarstvo bi bil
ustreznejši

Poimenovanje storitev vs poimenovanje strokovnjaka

Oba izraza sta nenazadnje prisotna tudi v Bibliotekarskem terminološkem slovarju. Druga možnost pa je (enako kot se je odločila IFLA), da se odločimo le za poimenovanje storitev za te uporabniške skupine in potisnemo v ozadje (pod preprogo?) vprašanje poimenovanja dejavnosti in strokovnjaka.

Sveda gre tudi za vprašanje, ki je s tem neposredno povezano, torej poimenovanje strokovnjaka, ali če hočete, specializacije znotraj knjižničarstva. Že sami prevajalci smernic so opozorili, da so za slovenski prevod smernic izbrali izraz *mladinski knjižničar*, zlasti zaradi njegovega pomena v slovenskem prostoru in kljub temu, da se v izvirnem besedilu smernic dosledno pojavlja izraz

children's librarian. Iz tujine namreč poznamo poimenovanja za specializirane knjižničarje za skorajda vsako od že omenjenih uporabniških skupin, zlasti pa *children's librarian* in *youth librarian*, kar se v slovenskem prostoru ni uveljavilo oziroma vse navedene uporabniške skupine pokriva terminološko problematični izraz *mladinski knjižničar*. Vendar si tudi tu lahko zastavimo povsem enaka vprašanja, saj naziv strokovnjaka izhaja iz naziva področja, na katerem dela.

V duhu odnosa do razvoja nacionalnega strokovnega izrazja je smiselno in primerno, da bi poskušali ustrezne izraze najprej iskati v materinščini, kot so to storili knjižničarji v drugih jezikih, in se šele kot zadnjo možnost zatekati k tujkam iz npr. grščine ali latinščine. Menimo, da slovenščina ponuja dovolj pester nabor možnosti, nekaj smo jih tudi nakazali. Gotovo pa bo tu najbolj potrebna odločitev stroke in vztrajanje pri tej odločitvi.

TERMIN IN TERMINOLOGIJA

Medobčinska splošna knjižnica Žalec
| Aškerčeva 9a, 3310 Žalec | 03 712 12 52 | skzal@zal.sik.si |

LITERATURA:

Kemperle, K., Šauperl, A. (2012).
Postavitev knjižnega gradiva na oddelku
za otroke in mladino v splošni knjižnici.
Knjižnica, 56 (1–2), 13–33.

*Nacionalna strategija za razvoj bralne
pismenosti za obdobje 2019–2030.*
(2019). Ljubljana: Ministrstvo za
izobraževanje, znanost in šport.
Pridobljeno 22. 10. 2021 s spletne strani:
[https://www.gov.si/novice/2020-01-15-
nacionalna-strategija-za-razvoj-bralne-
pismenosti-za-obdobje-2019-2030/](https://www.gov.si/novice/2020-01-15-nacionalna-strategija-za-razvoj-bralne-pismenosti-za-obdobje-2019-2030/)

Žagar Karer, M. (2018). Upoštevanje
terminoloških načel v terminografski
praksi. *Slavistična revija: časopis za
jezikoslovje in literarne vede*, 66 (2).
235–249.

Žnidar, A. (1961). Strokovna ureditev
knjig v mladinskih knjižnicah. *Knjižnica*,
5 (1–4). 7483.

MAG. LEA FELICIJAN

Sistem Cobiss2/Izposoja zajema naslednji seznam kategorij članov: *predšolski otroci, osnovnošolci, srednješolci, študenti (redni), študenti (izredni, ob delu)* itd. Ob spreminjanju terminoloških poimenovanj otrok in mladostnikov v okviru knjižnice bi veljalo spremeniti tudi terminologijo v tem sistemu.

Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019–2030 (2019) členi bralce takole: »Dejavnosti za zviševanje ravni bralne pismenosti vključujejo vse generacije – otroke, mladostnike in odrasle« (prav tam, str. 7). Stopnje izobraževanja razdeli na: *predšolsko obdobje (0–6 let): otroci; osnovnošolsko obdobje – prvo triletnje (6–9 let): učenci; osnovnošolsko obdobje – drugo triletnje (9–12 let): učenci; osnovnošolsko obdobje – tretje triletnje (12–15 let): učenci; srednješolsko obdobje (15–19 let): dijaki; višje- in visokošolsko obdobje (19 let in več): študenti; obdobje odraslosti: odrasli.*

ENOTNA IN ENOPOMENSKA RABA STROKOVNIH POIMENOVANJ

Kemperle in Šauperl (2012) pišeta o postavitvi knjižnega gradiva na oddelku za otroke in mladino v splošni knjižnici. Še danes je na mladinskih oddelkih splošnih knjižnic v veljavi sistem CPM (cicibani, pionirji, mladina), ki izvira iz šestdesetih let prejšnjega stoletja (prav tam, str. 13) in temelji na načrtu za ureditev mladinskih knjižnic, ki ga je na predlog Pionirske knjižnice v Ljubljani leta 1961 sprejela Sekcija za ljudsko knjižničarstvo (Žnidar, 1961). Ob tem se v sekciji zavedajo tveganosti delitve bralcev na posamezne starostne stopnje, saj med otroki obstajajo velike individualne razlike (prav tam).

Namen urejene in usklajene terminologije je enotna in enopomenska raba strokovnih poimenovanj v stroki oz. znanosti, kar omogoča nemoteno izmenjavanje informacij na danem strokovnem področju. Dejavnosti določenih strok, ki potekajo v javni družbeni sferi, veljavnost svoje terminologije širijo v širšo družbo, ta pa se odziva na primernost, ustreznost in sprejemljivost terminologije.

Termin je strokovni izraz, ki je poimenovanje pojma, ta pa je določen s svojim mestom v sestavu pojmov dane stroke, področja itd.

Termin je strokovni izraz, ki je poimenovanje pojma, ta pa je določen s svojim mestom v sestavu pojmov dane stroke, področja itd. V ožjem pomenu termin predstavlja strokovno poimenovanje v stroki in ima s tem omejen pomen ter omejen obseg sporazumevalne rabe. Termin je predmet dogovornosti v skupnosti, kjer bo v rabi (kar je drugače kot pri neterminološkem poimenovanju v besedišču na splošno, npr. knjiga, bralec itd., kjer je poimenovanje nastalo spontano v širši skupnosti). Za termin veljajo splošna določila: razumljivost, enopomenskost, natančnost, nevtralnost (neemotivnost, neekspresivnost), sistemskost. Jezikovno gledano je termin jezikovna enota, ki je enobesedna (knjižničar) ali večbesedna (besedna zveza mladinski knjižničar), celota pa je enkratna in samostojna enota. Z vidika jezika je termin torej poimenovanje kot vsako drugo poimenovanje v jeziku. Termin je v resnici vpet v odnos jezik – mišljenje, saj termin na eni strani izhaja iz jezikovne in strokovne prakse ter se na drugi strani povezuje s pojmom in sistemskostjo pojmov. Ko je v dani stroki ustrezno vzpostavljena klasifikacija pojmov področja, s katero bo termin povezan in vanjo vpet, se lahko vzpostavlja **terminologija**, tj. sistem terminov danega področja. Termin najpomembnejše opredeljuje njegova pomenska določnost, prav zato mora biti dobro formuliran.

V vzpostavljanju terminologije veljajo ustaljena načela:

1

Najpomembnejše terminološko načelo je načelo ustaljenosti, po katerem ima prednost termin, ki se v strokovnih besedilih najpogosteje uporablja.

2

Načelo gospodarnosti določa, da imajo prednost krajši termini.

3

Načelo jezikovnosistemske ustreznosti pomeni, da mora biti termin praviloma v skladu z jezikovnim sistemom jezika kot celote.

4

Pomembno je tudi jezikovnokulturno načelo, po katerem imajo prednost termini domačega izvora (Žagar Karer, 2018, str. 235).

To so lahko izhodišča za novo terminologijo bralcev oz. uporabnikov knjižnice, tj. otrok in mladostnikov. Pri tem bi bilo dobro izhajati iz delitve po obdobjih izobraževanja oz. bralnih obdobjih, dalje pa uporabljati smiselna poimenovanja, npr. *knjižničar za predšolske otroke*, *šolski knjižničar* itd.

TERMINOLOGIJA, TERMINOLOŠKO BESEDISČE IN VZORCI TVORJENJA TERMINOV

Naloga terminološke dejavnosti je določiti, urediti in standardizirati termine določenega strokovnega področja, s čimer se lahko v strokovnem sporočanju izognemo mogočim sporazumevalnim prazninam (Pečovnik, 2010, str. 224), omogočimo »neovirano in nedvoumno strokovno sporazumevanje« in se pri tem praviloma naslanjamo na »ureditev že obstoječe terminologije« (Fajfar in Žagar Karer, 2020, str. 491). V proces nastajanja nove terminologije je treba s sodelovanjem enakovredno vključiti strokovnjake določene stroke oz. področne strokovnjake in jezikoslovce oz. terminografske strokovnjake (Pečovnik, 2010, str. 224; Müller, 2010, str. 271). Z vidika jezika govorimo o jezikovno-semantičnih načelih. Vsak izraz mora imeti natančno določen pomen in pomenski obseg. Izrazje mora biti čim bolj ustaljeno, zato naj se v stroki uveljavljeni izrazi naj ne bi oblikovno in pomensko spreminjali. Pri uvajanju izrazov za nove pojave naj bi se izrazje iz tujih jezikov sprejemalo kritično in s premislekom. Izogibali naj bi se prevzemanju izrazov iz tujih jezikov, ki se podomačijo le v izgovoru in/ali zapisu, kar je sicer lahek in pri jezikovno nekritičnih strokovnjakih pogost pristop.

Postopek sprejemanja
nove terminologije
uresničujemo
postopoma. Na podlagi
konkordančne zbirke
(besedilnega korpusa)
sestavimo seznam
terminoloških
kandidatov.

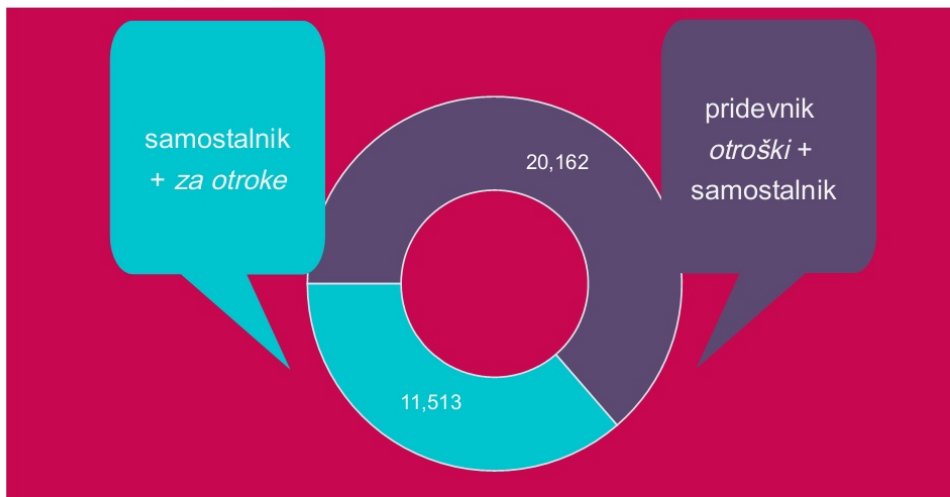
Namesto nekritičnega prevzemanja tujk naj se z domačimi besedotvornimi postopki ustvarijo novi izrazi ali pa že obstoječim izrazom pripišejo novi pomeni. (Pečovnik, 2010, str. 232). Značilnosti terminološkega besedišča so že natančno opredeljene. Večinoma je samostalniško. Je enopomensko in pomensko neodvisno od okoliščin (rabe). Svojih lastnosti ne spreminja in ne vključuje konotativnih pomenov (subjektivnih pomenov), sopomenskosti in enakoizraznosti. Je ustaljeno. Vključi se v pojmovni in izrazni sistem stroke ter slovarski sistem jezika na splošno. Lahko je pomensko motivirano oz. tvorjeno (pomenska predvidljivost terminologije). (Vidovič Muha, 2000, str. 116–119). Postopek sprejemanja nove terminologije uresničujemo postopoma. Na podlagi konkordančne zbirke (besedilnega korpusa) sestavimo seznam terminoloških kandidatov. Obravnavano strokovno področje po merilih razčlenimo na posamezna podpodročja. Izhajamo iz terminografskega koncepta in po kandidatskem seznamu terminov sestavimo seznam terminov. Na podlagi seznama terminov izbiramo jedrne termine in njim pripadajoče termine, ki sestavljajo terminološko polje. Strokovni pojem opiše/razloži področni strokovnjak, ki ima terminografsko znanje (Müller 2010, str. 271).

Podlaga novim terminom so v sodobnosti pogosto korpusi, tj. zbirke besedil, ki pokažejo pogostnost pojavljanja besedja v jezikovni rabi ali so vir besedišča oz. primerov za slovar (Željko, 2010, str. 329). Postopek korpusnega ugotavljanja terminoloških besed in besednih zvez s pomočjo statističnih izračunov, jezikoslovnih analiz in obstoječih podatkov imenujemo samodejno luščenje terminologije (Vintar, 2010, str. 346).

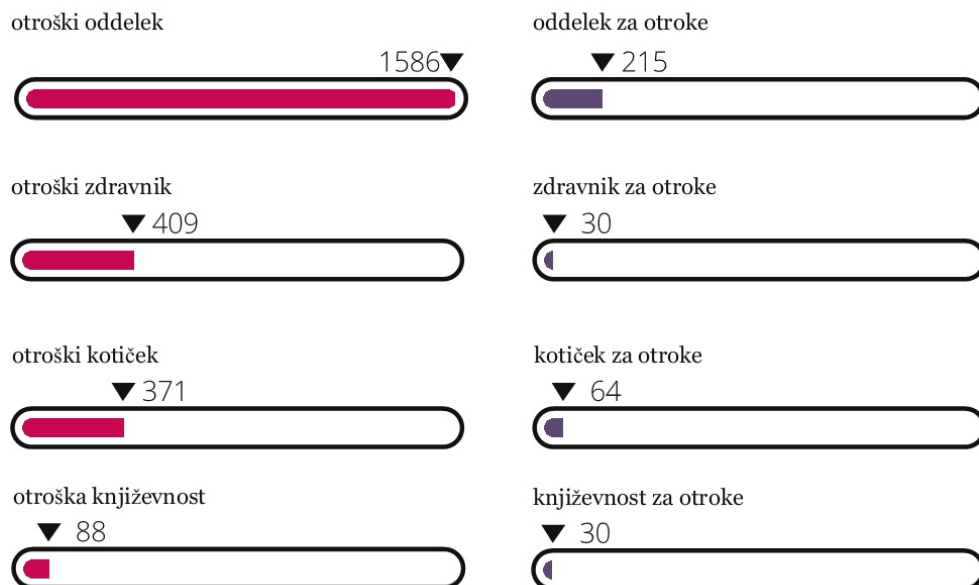
Raziskali smo rabo pridevnika *otroški*. *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (2021) razlaga, da se pridevnik *otroški* nanaša na otroke, npr. *otroški govor*, *otroški jezik*, *otroška doba*, *otroške bolezni*, *otroški zbor*, *otroški film*, *otroški dispanzer*, *otroški parlament*, *otroški vrtec*, *otroški zdravnik*, *otroška paraliza*, *otroški dodatek* ... Blizu je pridevnik *otročji*: *po govorjenju, miselnosti ali ravnanju podoben otroku*. Zanimala nas je pogostnost izpeljave oz. besedne zveze z levo pozicioniranim pridevnikom (prid. *otroški* + samostalnik) in pogostnost samostalniške besedne zveze dveh samostalnikov (samostalnik + predložna zveza *za otroke*). Po pregledu referenčnega korpusa pisne slovenščine Gigafida 2.0 (2019) ugotovimo, da je pojavitev pridevnika *otroški* + samostalnik (20.162 konkordanc) izrazito pogostnejša kot samostalnik + *za otroke* (11.513 konkordanc), in sicer v razmerju kar 1,75. Opazimo tudi naslednje:

- Pridevnik *otroški* se najpogosteje veže s samostalniki *dodatek*, *igrišče*, *vrtec*, *soba*, *program*. Šele na 70. mestu konkordančnega niza se pojavi besedna zveza, ki se nanaša na poklic: *otroški zdravnik*. Pridevnik *otroški* se pojavlja na številnih strokovnih področjih v povezavi s samostalniki: *kirurg*, *kardiolog*, *zobozdravnik*, *fizioterapevt*, *psiholog*, *psihiatrinja*, *vzgojiteljica*, *varuška*, *zvezdnica*, *pevec*, *avtor*, *pisateljica*, *ilustrator*, *urednik*.
- Besedna zveza *za otroke* se najpogosteje veže s samostalniki *delavnica*, *program*, *predstava*. Besedna zveza *za otroke* se pojavlja bistveno redkeje, npr. *pisateljica za otroke*.

Če primerjamo uporabo terminologije v splošni jezikovni rabi na vzorcu sodobne standardne slovenščine v Gigafidi 2.0 (2021), gre tvorba v prid izpridevniškim izpeljankam, tj. otroški + samostalnik. Tu navajamo le najpogostejše konkordance in primerjamo pogostnost obeh tipov tvorjenja poimenovanj:

Število konkordanc:

Za našo obravnavo je pomembna pojavitev besedne zveze *otroški knjižničar* (1 konkordanca, leto 1996, časopis *Štajerski tednik*) : *knjižničar za otroke* (1 konkordanca, leto 2008, časopis *Delo*) (prav tam).

Zanimalo nas je tudi, katere besedne zveze oz. jezikovni poimenovalni vzorci so v gradivu korpusov najproduktivnejši, tj. v splošni jezikovni rabi (v neterminološki rabi). V korpusu Gigafida 2.0 (2019) je pogosta pojavitev besedne zveze *šolski knjižničar* (58 konkordanc), ki pa se nanaša na pomen, vezan na šolo kot prostor umestitve knjižnice (ne na delitev po bralnih obdobjih, npr. *šolsko obdobje*). Besedna zveza *mladinski knjižničar* je zastopana s 34 konkordancami, za besedno zvezo *knjižničar za mladino* ni nobene pojavitve.

Bibliotekarski terminološki slovar (2011) v zbirki Termania podaja 21 gesel, ki imajo v iztočnici besedo *knjižničar*. Izmed teh gre za 17 izpridevniških izpeljank, npr. *otroški knjižničar*, z razlago, da je to »knjižničar, ki dela v otroški knjižnici ali otroškem oddelku knjižnice«. Prav tako po tem vzorcu še *mladinski*, *šolski*, *visokošolski*, *fakultetni*, *ljudski*, *poklicni*, *splošni*, *potujoči* itd. *knjižničar*. Tu se pojavlja še en vzorec: samostalnik + samostalnik s tremi gesli: *knjižničar amater*, *knjižničar informator*, *knjižničar volonter*. Vzorec samostalnik + predložna zveza za *otroke* v tem slovarju nima pojavitve.

Nova terminologija je v drugojezični bibliotekarski stroki že razčlenjena in uveljavljena. Ob prizadevanju, da bi novo terminologijo prenesli tudi v slovensko jezikovno okolje, se pojavijo težave slovenjenja angleščine. Angleščina je analitični tip jezika: nima sklonskih končnic, namesto njih se uporabljajo predlogi; pogoste so samostalniške besedne zveze (*public library*, *reference interview*, *alphabet book* itd.). Težave pri prevajanju predstavljata tipa tvorjenja samostalnik + samostalnik (*library catalog*, *information desk*, *library service*) in samostalnik + samostalnik s predlogom (*book for kids*, *importance of library*, *information about library science*). Slovenščina je sintetični tip jezika: za tvorbo besed in oblik uporablja končnice, obrazila. Osnovni oz. najproduktivnejši način tvorbe besed je z obrazili (*otroški kotiček*). Ko gre za prevzemanje iz angleškega jezika, imamo tri možnosti tvorbe besed: izpeljava s pridevnikom (*knjižnična storitev*), ko to ni mogoče, pa uporabimo tvorbo po tipu samostalnik + samostalnik s predlogom (*izposoja na dom*) ali samostalnik v imenovalniku + samostalnik v rodilniku (*/spletna/ stran knjižnice*). Glede na željo oz. potrebo po novi, drugod že uveljavljeni terminologiji v bibliotekarski stroki je težava predvsem s prevajanjem iz angleškega jezika, v katerem je terminologija že opredeljena. Ob tem se velja zavedati, da je najprej treba razrešiti pojmovni sistem in se šele nato lotiti iskanja ustreznosti jezikovnih izrazov. Pojavi se vprašanje domačenja angleških terminov oz. prevzemanja iz angleščine, pri tem pa je potrebno vedenje o slovenskih načinih prevajanja (*knjižničar za otroke* ali *otroški knjižničar*).

Jezikovna kultura kot teoretsko podprta nega knjižnega jezika anglizme obravnava kot preostale prevzete besede: prednost daje izraznim sposobnostim slovenščine, tj. tvorjenju poimenovanj za novosti iz domačih osnov, vendar pa mora biti domača beseda vsestransko enakovredna in pravočasno tvorjena. (Korošec in Dular, 1985). Pri prevajanju »lahko ohranimo izvorni izraz, ga dobesedno prevedemo, razširimo ali opisno prevedemo, uporabimo izposojenko, tujko, uveljavljeni prevod ali pa kulturno ustreznico« (Založnik, 2011, str. 45). »Prevajalska strategija je odvisna od ciljnega naslovnika, medija in funkcije besedila«, a se kljub temu lahko pojavijo težave, »saj v ciljnem besedilu prevodna ustreznica pogosto ne doseže takšnega učinka, kot ga ima v izvitem besedilu, velikokrat pa je drugačen tudi konotativni pomen«, zato se mora prevajalec truditi, »da ciljni javnosti posreduje ustrezen prevod kulturno specifičnega izraza, pri tem pa mora paziti na smiselnost in razumljivost prevoda« (prav tam, str. 46–47). Katere besede se bodo uveljavile in obdržale, bo določila jezikovna raba.

Posebej je treba opozoriti na način prevajanja, ko se kako poimenovanje prevede dobesedno iz tujega jezika, npr. preschool librarian – predšolski knjižničar, children librarian – otroški knjižničar, youth librarian – mladinski knjižničar itd., a bi bila potrebna nova členitev mladih uporabnikov knjižnice. Tako prevajanje imenujemo kalkiranje, o njem je pisal že Levstik v Napakah slovenskega pisanja (1858). Za avtohton lahko imamo le tisti izraz, pri katerem poznamo njegovo miselno podstavo, kar pa se pri kalkiranju ne zgodi. Kalki namreč izvirajo iz vsebinskih lastnosti tujega jezika in tudi v domači jezik se ob prevajanju vnese tuje videnje sveta, čeprav je izraz dejansko domač. Razlikujemo dve vrsti procesa kalkiranja:

- Denotatni kalki nastajajo, ko gre za neposredno prevzemanje vsebine iz materialne ali duhovne kulture v izvornem jeziku in jezik prejemnika ne pozna prvotno poimenovanega pojava in z njim pojma, npr. izvorno pojmi iz računalništva (*hard disk* – *trdi disk*, *internet* – *medmrežje*).
- Pomenski kalki so narejeni na podlagi pomenskega prevoda in ohranitve izbire pomenskih sestavin jezika dajalca v jeziku prejemniku, tako da se ohranja pojmovni sestav, kot je v izvornem jeziku (internacionalizmi iz klasičnih jezikov, npr. *lingvistika* – *jezikoslovje*; globalizmi iz angleščine, npr. *windows* – *okna*). (Muha, 1988, 2004).

Če je poimenovanje s pridevnikom *mladinski* problematično, je treba vključiti drugo poimenovanje, tj. *mladostništvo*, ki nima konotacije.

V aktualnem času se spoznanja različnih znanosti prepletajo. Pri vzpostavljanju nove bibliotekarske terminologije in s tem razčlenjenosti vloge *knjižničarja* glede na uporabnike knjižnice je morda dobro zajeti tudi členitev, kot je v razvojni psihologiji po obdobjih (malček, predšolski otrok, šolski otrok, mladostništvo; zgodnje, srednje in pozno obdobje odraslosti; zgodnje in pozno obdobje starosti), oz. zajeti členitev po bralnih obdobjih. Če je poimenovanje s pridevnikom *mladinski* problematično, je treba vključiti drugo poimenovanje, tj. *mladostništvo*, ki nima konotacije. V prispevku smo s pomočjo korpusnega gradiva pregledali pogostnost izpeljave besednih zvez s pridevnikom *otroški* in pogostnost tipa samostalnik + samostalniška predložna zveza (za *otroke*). Ob tem velja opozoriti, da nove terminologije bibliotekarske stroke v našem jezikovnem prostoru še ni, zato novih terminov, ki bi jih radi vpeljali, še ni v korpusih. Ugotovili pa smo lahko, kateri jezikovni vzorec je v slovenskem jeziku glede na rabo (naj)produktivnejši. Terminologija za posamezno strokovno področje se tvori po načelih, da se termini vpeljujejo v terminološki sistem po postopku, ki vključuje širšo populacijo dane stroke oz. njeno rabo področnega besedišča. Pri tem je potreben terminološki dogovor, po katerem se doseže zastavljeni cilj, tj. sprememba oz. vzpostavitev nove terminologije, ki bo (ideološko in) splošno nezaznamovana ter posodobljena glede na terminologijo v drugih skupnostih, kjer je proces vzpostavitve nove terminologije v bibliotekarstvu že izpeljan in uveljavljen. Pri tem je pomembno prevzemanje iz tujejezične stroke v slovensko terminologijo po uveljavljenih načinih prevzemanja oz. domačenja.

LITERATURA:

Bibliotekarski terminološki slovar. (2011). Kamnik: Amebis. Pridobljeno 30. oktobra 2021 s spletne strani: <http://www.termania.net/slovarji/85/bibliotekarski-terminoloski-slovar>.

Fajfar, T. in Žagar Karer, M. (2020). Sinonimija v terminologiji: analiza normativnih odločitev v terminoloških slovarjih. *Slavistična revija: časopis za jezikoslovje in literarne vede*, 68 (4), 491–507.

Gigafida 2.0: Korpus pisne standardne slovenščine. (2019). Ljubljana: Center za jezikovne vire in tehnologije, Univerza v Ljubljani. Pridobljeno 30. oktobra 2021 s spletne strani: viri.cjvt.si/gigafida.

Korošec, T. in Dular, J. (1985): *Slovenski jezik 4*. Maribor: Založba Obzorja.

Müller, J. (2010). Slovenski pravnozgodovinski slovar. V M. Humar, N. Ledinek in M. Žagar Karer (ur.), *Terminologija in sodobna terminografija* (str. 267–276). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. Pridobljeno 25. oktobra 2021 s spletne strani: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-QK1DN1JG>.

Pečovnik, T. (2010). Vojaška terminologija. V M. Humar, N. Ledinek in M. Žagar Karer (ur.), *Terminologija in sodobna terminografija* (str. 215–225). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. Pridobljeno 25. oktobra 2021 s spletne strani: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-QK1DN1JG>.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. (2021) (2., dopolnjena in deloma prenovljena izdaja). Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Pridobljeno 24. oktobra 2021 s spletne strani: www.fran.si.

Vidovič Muha, A. (1988). *Slovensko skladenjsko besedotvorje ob primerih zloženek*. Ljubljana: Partizanska knjiga, Znanstveni tisk.

Vidovič Muha, A. (2000). *Slovensko leksikalno pomenoslovje (SLP)*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Vidovič Muha, A. (2004). Vprašanje globalizmov ali meje naših svetov. V E. Kržišnik (ur.), *Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem: členitev jezikovne resničnosti* (str. 73–81). Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete.

Vintar, Š. (2010). Samodejno luščenje terminologije – izkušnje in perspektive. V M. Humar, N. Ledinek in M. Žagar Karer (ur.), *Terminologija in sodobna terminografija* (str. 345–356). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. Pridobljeno 25. oktobra 2021 s spletne strani: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-QK1DN1JG>.

Založnik, K. (2011). Prevajanje izrazov in žargona ameriške mornarice. V D. Popič in J. Zemljarič Miklavčič (ur.), *Izzivi jezika 2: zbornik študentskih strokovnih besedil s področja prevajanja* (str. 45–47). Ljubljana: Znanstvena založba filozofske fakultete. Pridobljeno 31. oktobra 2021 s spletne strani: http://prevajalstvo.net/Izzivi_jezika_2.pdf.

Željko, M. (2010). Povezava večjezične terminološke zbirke z večjezičnim korpusom. V M. Humar, N. Ledinek in M. Žagar Karer (ur.), *Terminologija in sodobna terminografija* (str. 329–333). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. Pridobljeno 25. oktobra 2021 s spletne strani: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-QK1DN1JG>.

V IMENU KOMISIJE ZA SLOVENSKI JEZIK V JAVNOSTI PRI SAZU:

prof. dr. Andreja Žele,

**izr. članica SAZU in
predsednica Komisije**

Svetujemo ohraniti le zvezo mladinski knjižničar z razlagalno podstavo 'knjižničar za mlade'. Ustaljeni termin je namreč jezikovna metafora, tako kot je treba razumeti vsak strokovni izraz oz. termin. Z dodanimi strokovnimi zvezami tipa otroški knjižničar in s podobnih drobljenjem poimenovanj bi namreč lahko preveč razgrajevali obstoječi in že ustaljeni strokovni izraz, ki dovolj povedno zaobjame usmerjeno specializirano dejavnost knjižničarja. Pomenljivo je lahko tudi to, da naš kulturni prostor vsaj do sedaj očitno ni imel potrebe po uveljavljanju dodatnih ožjih poimenovanj oz. strokovnih nazivov v smislu otroški knjižničar ipd., zato prevzemanje ali celo neposredno kalkiranje iz drugih kulturnih sredin očitno ni potrebno.

**SLOVENSKA AKADEMIJA
ZNANOSTI IN UMETNOSTI**

SLOVENSKI LITERARNI ZGODOVINAR:

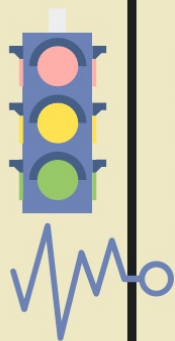
prof. dr. Igor Saksida,

Pedagoška fakulteta
Univerze v Ljubljani

Tako – a odločili se
boste knjižničarji
sami. Sam menim, da
z »mladinskim
knjižničarjem« ne bo
nič narobe.

Vprašanje je podobno kot dilema, kako poimenovati književnost, ki je namenjena mladim. Mladinska? Otroška? Ključna (danes že klasična) literarna teoretičarka M. Kobe je uvedla pojem mladinska književnost, kar se zdi smiselno (in v njenih besedilih tudi utemeljeno). To seveda povzroča nekaj težav, ker je tuja ustreznica *d(j)ečja književnost oz. Children's Literature*. Sam menim, da bi bil »mladinski knjižničar« povsem v redu. Otroški seveda tudi, čeprav se zastavlja vprašanje, kako bi to sprejeli najstniki, ki ga prosijo za nasvet (☺); **otroški** ni isto kot **otročji**, tako da ta izraz ni neprimeren – **otročji knjižničar** bi seveda bil.

Ljubljanska Pionirska ima v imenu tudi »center za mladinsko književnost in knjižničarstvo«, v Nemčiji deluje **Die Internationale Jugendbibliothek** München (IJB), ki ne zbira le najstniške, ampak vso mladinsko književnost (»ist eine Spezialbibliothek mit der Aufgabe, Kinder- und Jugendliteratur aus der ganzen Welt zu sammeln«).

MLADI BRALEC IN DIGITALNI MEDIJI

ČET | 11 NOV | 9H - 14:30H

Semaforjev utrip

povzetki referatov

Kaja Hacin Beyazoglu, Janez Arh, Maja Vreča,
Daisy Kidd, Miha Kovač In Tina Bilban

SEM@FORjev utrip

Mladi bralec in digitalni mediji

11. november 2021, ob 9.00 uri

9.00 - 9.15

Uvodni pozdrav

Urška Bonin, predsednica Sekcije za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS

9.15 - 10.00

Sodobna tehnologija in zgodnja pismenost otrok

Kaja Hacin Beyazoglu, Oddelek za psihologijo, Filozofska fakulteta

10.00 - 10.45

"Kdo je glavni: ti ali stroj?"

Janez Arh, Logout, Center pomoči pri prekomerni rabi interneta

odmor

11.15 - 12.00

Smernice za uporabo zaslonov pri otrocih in mladostnikih

Maja Vreča, Akademska in raziskovalna mreža Slovenije

12.00 - 12.45

What the Future Wants

Daisy Kidd, Tactical Tech

odmor

13.00 - 13.45

Ali ima branje knjig še smisel?

Miha Kovač, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Filozofska fakulteta

13.45 - 14.30

Predstavitve Slovenske sekcije IBBY

Tina Bilban, predsednica Slovenske sekcije IBBY

Sodobna tehnologija in zgodnja pismenost otrok

<https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znansstvena-zalozba>

+386 1 2411 152

kaja.hacin@ff.uni-lj.si

asist. Kaja Hacin Beyazoglu, mag. psih.

*Oddelek za psihologijo
Filozofska fakulteta
Aškerčeva cesta 2, SI-1000 Ljubljana*

Večina malčkov in otrok danes odrasča v okolju, v katerem je prisotnost sodobne tehnologije nekaj običajnega, uporaba te tehnologije pa bo v njihovem življenju pomembna. Najpomembnejše vprašanje tako ni, ali naj otroku predstavimo različne tehnologije, temveč so pomembni poudarki kdaj, kaj, s kom in kako.

Pogosta izpostavljenost različnim napravam lahko negativno vpliva na razvoj otrok, še zlasti če so jim pogosto izpostavljeni v občutljivih razvojnih obdobjih. S tega vidika je še posebej problematična pogosta izpostavljenost otrok napravam v predšolskem obdobju, saj je to čas, ko se malčki in otroci srečujejo z novimi izkušnjami v socialnem okolju, pospešeno pa se razvijajo na socialnem, čustvenem in spoznavnem področju. Povečan čas, preživet ob napravah, namreč zmanjšuje količino časa, ki bi ga otrok lahko preživel v drugih dejavnostih. Poleg tega so otroci pri spremljanju različnih vsebin, na primer video vsebin, pogosto bolj pasivni kot sicer v vsakdanjih interakcijah.

Vendar pa učinki niso vedno negativni. Vsebine, ki jih malčki in otroci spremljajo na sodobnih napravah, se namreč med seboj razlikujejo v kakovosti, načinu prikazovanja, raznolikosti besednjaka in vključenih strategijah, ki podpirajo otroka pri učenju. Kakovostne in starostno primerne medijske vsebine in izobraževalni programi spodbujajo razvoj socialnih spretnosti, zgodnje in kasnejše pismenosti ter matematičnih spretnosti otrok. Programi in vsebine, namenjeni spodbujanju govora in zgodnje pismenosti otrok, morajo biti oblikovani na način, ki otroka pritegne k spremljanju zgodbe in spodbuja njegovo razumevanje prikazane vsebine, gradi na njegovem predznanju, ponavlja in utrjuje nove informacije, junaki zgodb pa izražajo pozitivna stališča do besedil in branja ter tako otroku nudijo model, po katerem se lahko zgleduje.

ZGODNJA PISMENOST OTROK

Razvoj, spremljanje in spodbujanje

LJUBICA MARIANOVIČ UMER, URSKA FERONIA IN
KAJA HACIN BEYAZOGLU

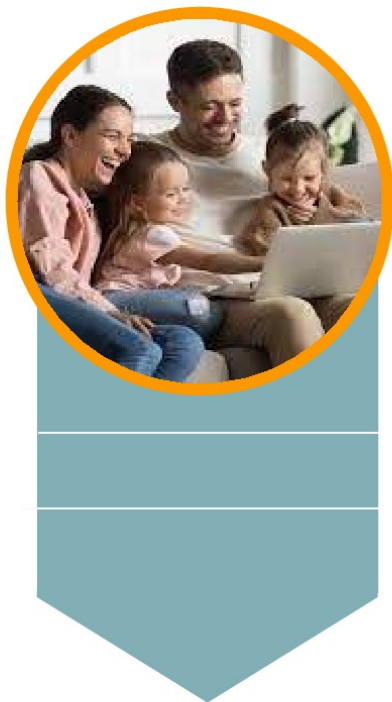

OBJEM

Bralna pismenost in razvoj slovenščine

Ozaveščanje Branje Jezik Evalvacija Modeli

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

Hkrati vsebujejo izobraževalne dele, pri katerih otrok vadi branje črk, se spoznava z glasovi in besedami na zaslonu, vse dejavnosti pa so podprte tako z zvočnimi kot vizualnimi prikazi. Podobne pozitivne učinke imajo lahko tudi interaktivne možnosti v e-knjigah, kot so podčrtavanje prebranega besedila, zvočni posnetki posameznih besed ali glasov, vizualni prikazi novih besed in podobno. Vendar pa morajo biti interaktivne možnosti oblikovane premišljeno, saj lahko v nasprotnem primeru odvrtačo pozornost stran od vsebine zgodbe, otrok pa večino časa nameni sprožanju različnih interaktivnih točk namesto poslušanju zgodbe.

Kadar so medijske vsebine kakovostne, uporaba digitalnih naprav pa premišljena, digitalna tehnologija lahko predstavlja dodaten kontekst znotraj otrokovega okolja, ki spodbuja njegov razvoj govora in zgodnje pismenosti. Gledanje risank lahko otroka motivira za branje zgodb, ki so povezane z junaki risank, junake lahko vključujejo v svojo vsakdanjo igro ali pa jih rišejo. Na tak način lahko tehnologija in mediji omogočijo otrokom razširitev nekaterih vsakdanjih izkušenj.

Pri tem pa je treba poudariti, da je za otrokovo ustrezno uporabo naprav ključna vloga odraslih. V izhodišču je najpomembnejše, da se odrasli aktivno vključijo in spremljajo otrokovo izpostavljenost napravam in medijskim vsebinam. Poleg časovnih omejitev uporabe naprav in nadzora nad vsebinami, ki jih otrok spremlja, je namreč pomembno tudi, da odrasli z otrokom aktivno spremlja različne vsebine. Aktivno skupno gledanje oziroma spremljanje je dejavnost, v kateri odrasli načrtno skupaj z otrokom gledajo vsebine in se z njim o vsebinah tudi pogovarjajo (npr. z otrokom izmenjujejo mnenja, otroku pojasnijo nekatere vidike). Z vidika govornega razvoja in zgodnje pismenosti lahko odrasli med skupnim gledanjem preverja otrokovo razumevanje vsebine, mu postavlja vprašanja, vzpostavlja povezave med prikazanimi vsebinami in resničnim življenjem ter usmerja otrokovo pozornost na nove besede, pisano besedilo, črke in glasove. Odrasli so torej tisti, ki morajo aktivno oblikovati različne načine vključevanja digitalnih tehnologij in medijev v vsakdanje življenje otrok. Pri tem pa uporaba naprav ne sme postati mašilo, ampak načrtovana dejavnost, ki je namenjena spodbujanju otrokovega razvoja in učenja.

Janez Arh

dipl. soc. del.,
strokovni delavec v
Logout (Zavod Nora),
enota Izola

✉ info@logout.si

☎ 080 73 76

🏠 logout.org

LOGOUT

»Kdo je glavni: ti ali stroj?«

Dela, prostega časa in življenja si danes ni več mogoče predstavljati brez digitalnih tehnologij. Te poleg uporabnosti in koristi, zaradi privlačnosti vsebujejo tudi pasti in tveganja, da prevzamejo nadzor nad našim življenjem. Le ozaveščena in uravnotežena uporaba je način, da se izognemo preobremenjenosti, prekomerni uporabi in zasvojenosti z digitalnimi tehnologijami, kar je ključno za ohranjanje telesnega in duševnega zdravja.

Logout deluje v okvirju nepridobitne, v ta namen ustanovljene organizacije Zavod Nora – Center digitalnih zasvojenosti. Gre za prvo specializirano organizacijo, ki obravnava področje prekomerne uporabe spleta in sodobnih tehnologij na naših tleh. Center obeležuje 10. leto delovanja z enotami v Ljubljani, Celju, Radečah, Radovljici in Izoli.

Delovanje je usmerjeno v osveščanje o zdravi, varni, uravnoteženi, ustvarjalni, poučni in koristni uporabi tehnologij na eni strani ter na drugi strani v strokovno pomoč in svetovanje tistim posameznikom, ki imajo zaradi intenzivnosti ter nekontrolirane uporabe tehnologij in spleta težave s preobremenjenostjo ali celo z zasvojenostjo. Žal je med njimi veliko otrok in mladostnikov, ki zaradi prekomernega igranja video iger, uporabe družabnih omrežij in pretočnih kanalov doživljajo težave na telesnem in stiske v duševnem zdravju. Prepoznamo jih kot izgubo zanimanja za šolske obveznosti, za prostočasne aktivnosti in druženje z vrstniki, kot preokupiranost z digitalnimi aktivnostmi in vsebinami, uporaba je namenjena blažitvi negativnega razpoloženja in služi kot umik pred težavami, odvzem naprave spremljajo odtegnitveni simptomi in močne čustvene reakcije ... Prekomerno uporabo in zasvojenost spremljajo zasedenost, težave z vidom, prekomerna telesna teža, povišan holesterol, težave s hrbtenico, glavoboli, nespečnost, nezdravo prehranjevanje, težave s pozornostjo in spominom, osamljenost, nezmožnost prenašanja dolgega časa, anksioznost, depresija in prokrastinacija.

Med bolj ranljive posameznike za razvoj zasvojenosti sodijo posamezniki, ki so bolj introvertirani, manj socialno spretni, socialno anksiozni, osamljeni, ki imajo pridružene motnje (motnje avtističnega spektra, motnje pozornosti), ki ne znajo prenašati dolgega časa in jim uporaba naprav predstavlja prevladujoči način odganjanja dolgega časa.

Pri urejanju telesnega in duševnega zdravja, odpravi posledic prekomerne uporabe in zasvojenosti ter učenju uravnotežene uporabe igrajo starši ključno vlogo. Ti so osebe, ki so otroku in mladostniku najbližje in z njim preživijo največ časa. Za nudenje učinkovite podpore je pomembno, da so vključeni in sodelujejo v procesu reševanja težav, da so informirani glede potreb, ki jih otroci in mladostniki zadovoljujejo z uporabo digitalnih tehnologij, da poznajo vzroke, ki pripeljejo do težav, ter da izvajajo strokovna priporočila za uravnoteženo uporabo zaslonov in so z lastno uporabo zgled svojim otrokom.

WHAT THE F*

*
**WHAT THE
FUTURE
WANTS**

Some questions to explore:

- What are the unique problems that young people face in their digital environment today?
- How can we use the lived experiences of young people to better understand and talk about the so called 'digital natives' generation?
- What is the role of educators and parents in encouraging and enabling critical thinking around technology?

What the Future Wants

Tactical Tech is an international NGO that aims to demystify technology for citizens and civil-society organisations around the world. Through public engagement, toolkits, guides, workshops and research, they break down some of the biggest technological issues facing society today such as the proliferation of misinformation, the manipulation of data in politics, and the unique problems that young people face growing up in a digital environment.

One of Tactical Tech's main projects What the Future Wants focuses on young people of high school age, helping them to navigate and respond critically to their digital environment. Young people grow up in an environment that is increasingly driven by and dependent upon digital technologies. Their social, learning and play spaces are being encroached upon by ubiquitous technologies so that the divide between public and private, online and offline is being eroded. At a time of crucial development this leaves them exposed to a unique set of challenges, such as tech habit and addiction, information pollution, algorithms and discrimination and data surveillance.

The What the Future Wants project seeks to define and address these challenges alongside young people and those that support them. Through research, educational curricula and creative interventions, we will work towards increasing the data literacy of the next generation so that they can think critically and proactively about the digital environment they want to live in now and in the future.

In this talk, Project Lead for What the Future Wants, Daisy Kidd, will talk about the youth team's most recent project which is to co-develop an exhibition and education programme alongside young people across Europe. This exhibition, based on Tactical Tech's award winning project The Glass Room, will be shown in libraries, schools, and cultural centres and will include posters, animations and interactive objects that engage young people in critical thinking around technology.

Daisy Kidd,

Tactical Tech

WEBSITE
<https://tacticaltech.org/>

EMAIL
youth@tacticaltech.org

Dr. Miha Kovač je predavatelj založništva na ljubljanski Filozofski fakulteti, ki se že vrsto let ukvarja s preučevanjem branja in bralnih navad, zadnjih pet let pa je sodeloval tudi v mednarodni mreži strokovnjakov Eread Cost, namenjeni raziskovanju sprememb, ki jih v bralnih navadah in razumevanju prebranega povzročajo zaslonske tehnologije.

Doslej je izdajal večinoma strokovne knjige in članke, knjiga *Berem, da se poberem*, pa je njegovo prvo poljudno delo. Že prvo leto po izidu je bilo prevedeno v šest jezikov.

Miha Kovač

Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo

Filozofska fakulteta UL

Ali ima branje knjig še smisel?

V digitalnih časih postaja vprašanje, zakaj sploh še brati knjige, izjemno aktualno. Odkar so se tako rekoč vse telekomunikacijske naprave zlele v eno samo napravo, pametni telefon, se dvomi, ali še potrebujemo knjigo v tiskani obliki, bolj in bolj krepijo – ne nazadnje so zabavne, pripovedne in izobraževalne vsebine, pogosto v preprostejših, cenejših in bolj zabavnih oblikah dostopne na spletu. Ali ima torej branje tiskanih knjig sploh še smisel? In če ga nima, s čim jih lahko nadomestimo?

Predavanje bo pokazalo, da je bil eden od pomembnih stranskih učinkov branja knjig to, da so si knjižni bralci širili in poglobljali besedni zaklad, urili delovni spomin in razvijali domišljijo ter empatijo. V predavanju bomo pokazali, zakaj avdiovizualni mediji tega ne počnejo na enako učinkovit način kot knjige, ter nakazali, kateri mediji bodo to morda nekoč vseeno lahko počeli jutri. V predavanju bomo tudi orisali, kje in kdaj lahko tiskane knjige stopijo v plodovito ravnovesje s svojimi zaslonskimi sorodniki.

Ključne besede: Branje tukaj in zdaj in branje jutri

Slovenska sekcija IBBY

Tina Bilban

Slovenska sekcija IBBY

Mestna knjižnica Ljubljana, Kersnikova 2,
1000 Ljubljana

www.ibby.si

Predstavitev Slovenske sekcije IBBY

Slovenska sekcija IBBY je, kot pove že ime, sekcija Mednarodne zveze za mladinsko književnost. Vodilo mednarodne zveze je »bringing books and children together« in temu sledi tudi slovenska sekcija. Gradimo, širimo in označujemo poti med mladimi bralci in kakovostnimi knjigami.

Promocijo branja in kakovostnih mladinskih knjig spodbujamo in negujemo tako v domačem kot tujem prostoru, predvsem pa oba prostora povezujemo s projekti, kakršni so med drugim:

- Nagrada in priznanja Slovenske sekcije IBBY za promotorje mladinske književnosti in branja, ki delajo neposredno v praksi z mladinsko književnostjo in z mladimi bralci ter pri tem dosegajo izjemne uspehe, pomembne ne le v ožjem okolju, ampak prispevajo pa tudi h kakovostnemu dvigu te prakse v širšem slovenskem prostoru.
- Vsakoletna bralnospodbujevalna akcija ob 2. aprilu, mednarodnem dnevu knjig za otroke. V letu 2020 je bila sponzor poslanice Slovenska sekcija IBBY; poslanico z naslovom *Lakota po besedah* sta ustvarila Peter Svetina in Damijan Stepančič. V letu 2021 je sponzor poslanice Sekcija iz ZDA. Skupaj z Mestno knjižnico Ljubljana smo poslanico *Glasba besed* povezali z letom Kristine Brenkove in pripravili bralnospodbujevalno akcijo *Glasba besed Kristine Brenkove in besede o glasbi*.
- Nominacije slovenskih ustvarjalcev za domače in mednarodne nagrade, tudi za obe osrednji mednarodni nagradi na področju mladinske književnosti ALMA (Astrid Lindgren Memorial Award) in Hans Christian Andersen Award.
- Nominacije slovenskih projektov in mentorjev branja za mednarodne nagrade (IBBY iRead, IBBY Asahi ...).
- Nominiranje in uvrščanje najkakovostnejših slovenskih del na mednarodne sezname kakovostne mladinske književnosti, med drugim na častno listo IBBY, v zbirko slikanic brez besed *Silent Books*, v zbirko knjig IBBY za otroke s posebnimi potrebami, v zbirko evropskih sekcij IBBY.
- Promocija odličnih knjig in projektov s področja mladinske književnosti in bralne kulture v domačem in mednarodnem prostoru. V letu 2021 smo pripravili publikacijo *Slovenia Loves Reading*, kjer predstavljamo osrednje akterje, projekte in programe s področja bralne kulture v Sloveniji.

Naše delo je v veliki meri odvisno od naših sodelavcev, ki aktivno soustvarjajo naše aktivnosti in širijo informacije. Slednje delimo po mreži naših članov, na družbenih omrežjih, na naši spletni strani, z objavami v medijih, predvsem v revijah *Otrok in knjiga* in *Bukla*, s katerima stalno sodelujemo, pa tudi v živo na dogodkih, ki se jim je v letošnjem letu pridružil še niz spletnih predstavitev dela in poslanstva Slovenske sekcije IBBY.

Semaforjev utrip

Mladi bralec in digitalni mediji

še več o zaslonih

KNJIGE

- Carr, N. (2011). **Plitvine: kako internet spreminja naš način razmišljanja, branja in pomnenja**. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Kovač, M. (2020). **Berem, da se poberem: 10 razlogov za branje knjig v digitalnih časih**. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Marjanovič Umek, L., Fekonja, U. in Hacin Beyazoglu, K. (2020). **Zgodnja pismenost otrok: razvoj, spremljanje in spodbujanje**. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. <https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba/catalog/view/244/348/5766-1>
- Socken, P. (ur.). (2014). **The edge of the precipice: why read literature in the digital age?**. Montreal; Kingston: McGill-Queen's University Press.
- Spitzer, M. (2016). **Digitalna demenca: kako spravljamo sebe in svoje otroke ob pamet**. Celovec: Mohorjeva.
- Vintar Spreitzer, M. (2021). **Smernice za uporabo zaslonov pri otrocih in mladostnikih: priročnik za strokovnjake**. Ljubljana: Sekcija za primarno pediatrijo Združenja za pediatrijo Slovenskega zdravniškega društva. <https://www.zdravniskazbornica.si/informacije-publikacije-in-analize/zaslone>
- Weel, A. van der (2014). **Spreminjanje naše besedilne zavesti: na poti k digitalnemu redu znanja**. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Wolf, M. (2020). **Bralec, vrni se domov: beroči možgani v digitalnem svetu**. Ljubljana: Cankarjeva založba.

SeM@FoRjev cukrček: Smith, L. (2021). To je knjiga. Todraž: Modrijan.

SPLETNE STRANI

- Center pomoči pri prekomerni rabi interneta** (logout.org)
- Nacionalna točka osveščanja otrok in najstnikov o varni rabi interneta in mobilnih naprav,
- Otroci in novi mediji: informacije za starše** (safe.si)
- Skupnost Glass Room** (theglassroom.org)
- Tactical Tech** (tacticaltech.org) je mednarodna nevladna organizacija, ki sodeluje z državljani in civilno družbenimi organizacijami, da bi raziskala in ublažila vplive tehnologije na družbo.

FILMI

- The Social Dilemma/ ZDA/ 2020/ Režija: Jeff Orlowski.** (<https://www.thesocialdilemma.com>)
- Odraščanje v digitalni dobi/** Screen generation, sick generation?/ Génération écrans, génération malade?/ Francija/ 2020/ Režija: Raphaël Hitier

ODDAJA

- Otroci pred zaslone – koliko časa je še varno?** (<https://radioprvi.rtvsl.si/2021/05/studio-ob-17-00-526/>)

Po SeM@FoRjevih poteh

Rubrika o uspehih in trudu mladinskih knjižničarjev in mladinskih oddelkov širom Slovenije.

Drage bralke in bralci, te strani glasila so namenjene prav vam. V rubriki Po SeM@FoRjevih poteh želimo izpostaviti nekaj izjemnih storitev in projektov mladinskih knjižnic. Pot uspeha si predstavljamo kot zemljevid, ki razkriva:

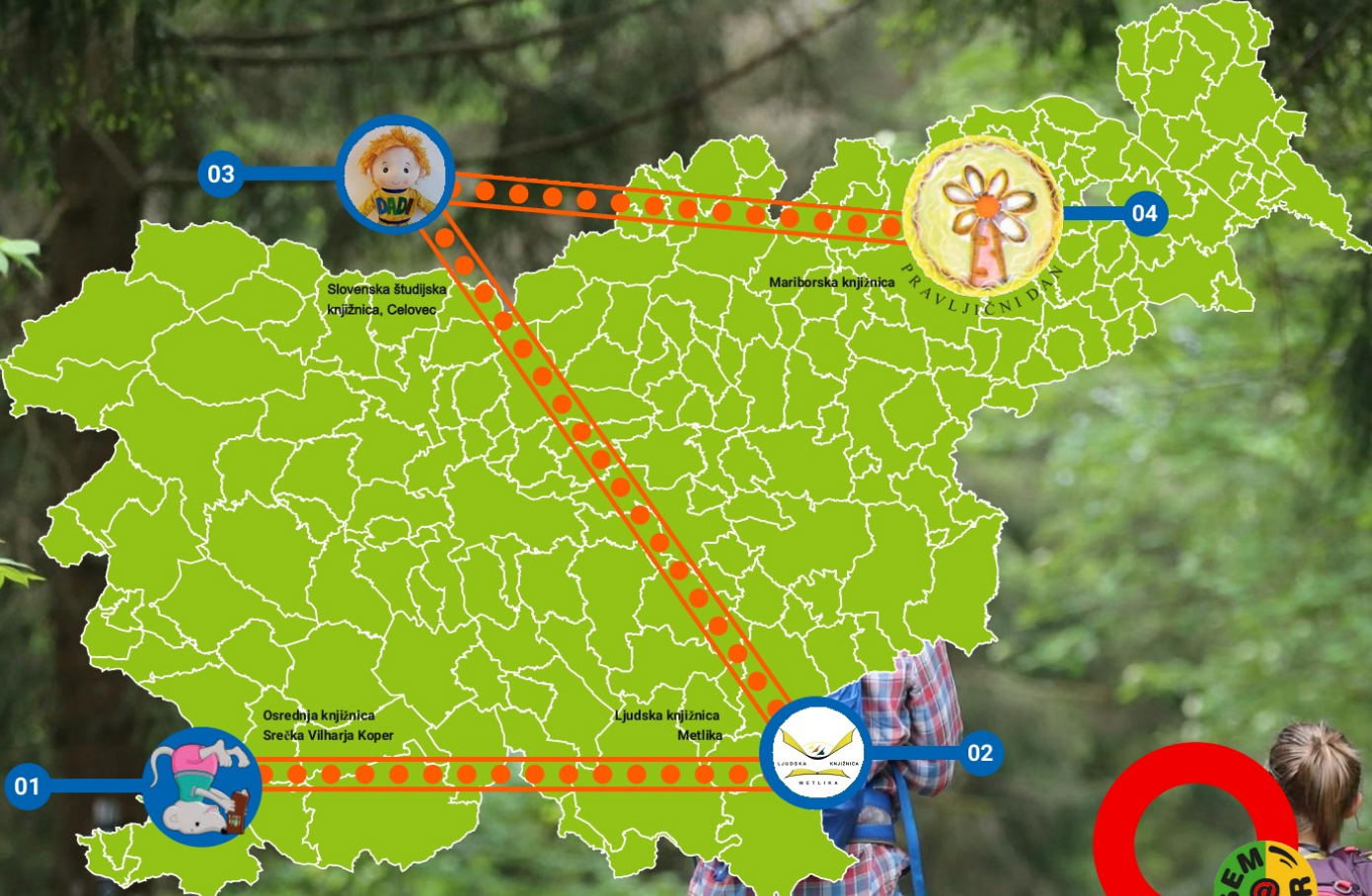
- kaj s svojim delom in trudim sporočate,
- katere poti ubirate,
- kam vodite svoje storitve,
- kateri so vaši znaki o kakovosti in uspehu.

Verjamemo, da je takih primerov širom Slovenije ogromno in zelo veselili bomo, če se boste s svojim projektom predstavili tudi vi.

Vabimo vas, da svoje predloge prispevkov pošljete na:

zasemafor@gmail.com

Veseli bomo vaših predlogov, pobud, pohval pa tudi pripomb in graj.

str. 48

Postaja 1 | Berimo z Rovko

str. 58

Postaja 2 | Pravljičice na daljavo

str. 62

Postaja 3 | Knjižnica na obisku

str. 68

Postaja 4 | 20. pravljичni dan
mariborske knjižnice

Bralno tekmovanje

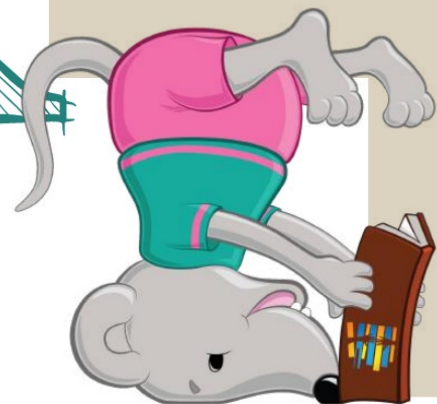

Bralno tekmovanje Berimo z Rovko Črkolovko je izviren pristop k spodbujanju branja in izboljšanju bralnih navad med petošolci in šestošolci v obliki vodenega bralnega tekmovanja. Projekt, ki smo ga v celoti sami financirali, smo začeli izvajati oktobra 2016. Organizirali smo nagradno bralno tekmovanje za celotno oddelčno skupnost. Glavna nagrada je enodnevni izlet za cel razred.

Raziskave potrjujejo, da čeprav imajo otroci na začetku šolanja večinoma pozitiven odnos do branja, se njihove bralne navade s časom ne krepijo, temveč doživljajo stabilen upad v procesu šolanja, kar se odraža v vse krajšem času, namenjenem branju za zabavo, posledično se opravljanje bralne značke v tem obdobju tudi naglo zmanjšuje.

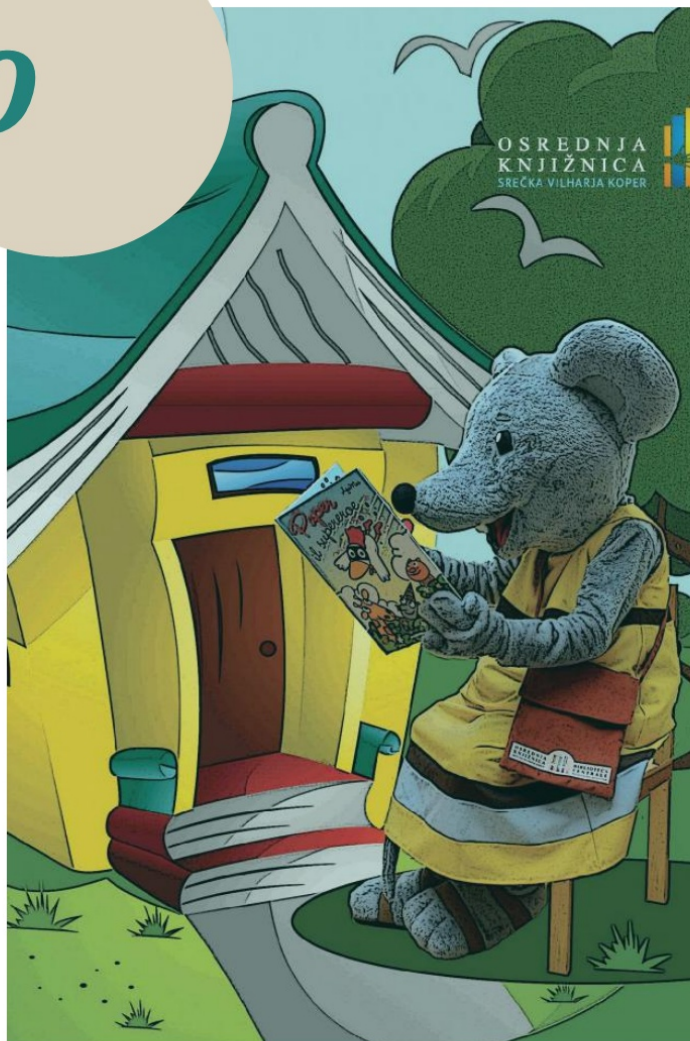
LEK

Berimo z *Rovko*

Zastavili smo si cilj, da bi med petošolci in šestošolci **ponovno vzbudili zanimanje za branje** in vzgajali bodoče bralce. Na ta način si Knjižnica prizadeva za povečanje števila aktivnih članov in uporabnikov. Želeli smo ustvariti razredno klimo, ki bi bila pozitivno naravnana do branja, in vključiti čisto vse posameznike iz dotične populacije, torej tako izjemne bralce kot tudi tiste, ki imajo odpor do branja.

Poleg vzpostavljanja **pozitivnega odnosa do knjige in branja** pa tekmovanje omogoča otroku, da vadi in **krepi večšine pisnega izražanja** z objavami na spletu, kar mu omogoča interakcijo s sovrstniki v varnem spletnem okolju. Komentarji so sprotno pregledani, s čimer preprečimo žaljivost, sovražni govor ipd. Z objavami mnenj o prebranem učenci urijo svojo kritičnost pri presoji literarnih del.

VANITI

Črkolovko 2016 – 2020 *prelet*

Na šole, ki so se na povabilo k projektu odzvale, smo prinesli zložljiv knjižni regal in zbirko knjig. Vsaka šola je glede na število prijavljenih tekmovalcev prejela zadostno število izvodov. Na ta način smo želeli povečati dostopnost gradiva, ki je bilo tako ves čas na voljo. Za potrebe tekmovanja smo oblikovali in skrbno načrtovali namensko zbirko skoraj 1600 knjig.

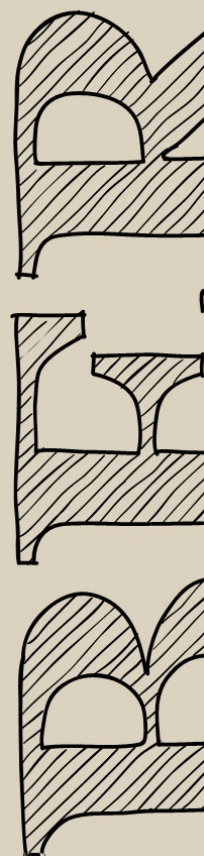
Zbirka

Vključili smo 83 naslovov tako slovenskih kot tujih avtorjev. Od tega je 11 naslovov dostopnih tudi v elektronski obliki na portalu Biblos. Namenoma smo v zbirko vključili tudi manj zahtevna besedila za tiste učence, ki imajo težave z branjem. Za ažurnost zbirke redno skrbimo, tako da spremljamo dobavljivost posameznih naslovov in odzive sodelujočih – v letu 2019 smo v zbirko vključili 11 novih naslovov.

Pogoji in potek tekmovanja

Tekmovanje poteka štiri mesece, od oktobra do 8. februarja. Pogoj, da se razred kvalificira, je, da vsak posameznik v času tekmovanja prebere vsaj eno knjigo. V nasprotnem primeru se razred kot celota ne more kvalificirati.

S knjigo do novih prijateljev

Na tak način želimo vključiti čisto vse posameznike, ki obiskujejo peti ali šesti razred, in spodbujati medvrstniško kolegalnost, povezanost, možnost sodelovanja ter timsko delo.

SPLETNA STRAN

Za potrebe projekta smo oblikovali namensko spletno stran. Vse knjige so z osnovnimi informacijami predstavljene na portalu bralnega tekmovanja.

Na spletni strani si učenci lahko poleg informacij o knjigah preberejo tudi kakšno zanimivost o avtorjih in vsebini knjig, napotke za pisanje ocen prebranih knjig, lahko rešujejo kvize in podobno.

Sodelujoči učenci imajo prek spletne strani možnost priporočanja knjig, pogovora o njih, izmenjave mnenj, kar pa ni vezano samo na oddelčno skupnost, temveč tudi širše.

Spodbude *in* nagrade

Ena izmed motivacij za spodbujanje branja so nagrade tako za posameznike kot skupinske – zaključni izlet, medalje, pokali, priznanja, promocijski material in tolažilne nagrade.

Nalepke za
največkrat prebrane
knjige

Priznanja

tekmovanja Berimo z Rovko
2016/2017

Pokali za
zmagovalne razrede
in medalje za
posameznike

Nalepke za najvišje
ocenjene knjige

Etruščanska rovka v
naravni velikosti

BERIMO Z ROVKO ČRKOLOVKO

Logotip bralnega
tekmovanja

DO LETA 2021 JE SODELOVALO 3.326 UČENCEV IZ 197 ODDELKOV, PREBRALI SO VEČ KOT 14.500 KNJIG.

Prvo leto je sodelovalo 11 šol iz obalnih občin oziroma 344 petošolcev, ki so v štirih mesecih skupno prebrali 1629 knjig. Rezultati so bili ves čas tekmovanja sprotno javno objavljeni na spletni strani v obliki grafičnega prikaza. To je še dodatno spodbujalo učence k branju in pripomoglo k transparentnosti tekmovanja.

Učence smo prosili, naj vsako prebrano knjigo ocenijo s sistemom petih zvezdic glede na všečnost in objavijo svoje mnenje o knjigi. Na spletni strani, oblikovani za namene tekmovanja, so udeleženci v tem času objavili 1217 mnenj o prebranih knjigah in oddali 3644 glasov. Učenci so, razen redkih izjem, vzporedno z bralnim tekmovanjem opravili tudi bralno značko. Na pobudo staršev smo v letu 2017 organizirali tekmovanje tudi za šestšolce. Drugo leto je sodelovalo 16 šol, od tega pet šol iz zamejstva oziroma 820 peto- in šestšolcev, ki so skupaj prebrali 4020 knjig. Objavili so 1220 komentarjev in oddali 6276 glasov.

Nova stran je v letu dni zabeležila čez 63.000 obiskov.

Oblikovali smo novo spletno stran, saj stara ni več zadoščala naraščajočim potrebam tekmovanja. Nova stran je v letu dni svojega delovanja zabeležila čez 63.000 obiskov. V maju 2018 smo sklenili partnerstvo z vsemi knjižnicami obalno-kraške regije.

NOVI DOSEZKI IN

nova

To so Mestna knjižnica Piran, Mestna knjižnica Izola, Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica, Knjižnica Srečka Kosovela Sežana in Knjižnica Bena Zupančiča Postojna.

partnerstva

Ohranili smo preteklo partnerstvo z Narodno in študijsko knjižnico Trst. V šolskem letu 2018/2019 je sodelovalo 985 učencev iz 25 šol, od tega 10 šol iz zamejstva oz. kar 65 oddelkov, ki so v štirih mesecih skupno prebrali 4379 knjig, oddali 3068 glasov in objavili 532 mnenj na namensko spletno stran, ki je takrat beležila že več kot 129.500 ogledov.

Skupno smo imeli prijavljenih čez 1100 tekmovalcev.

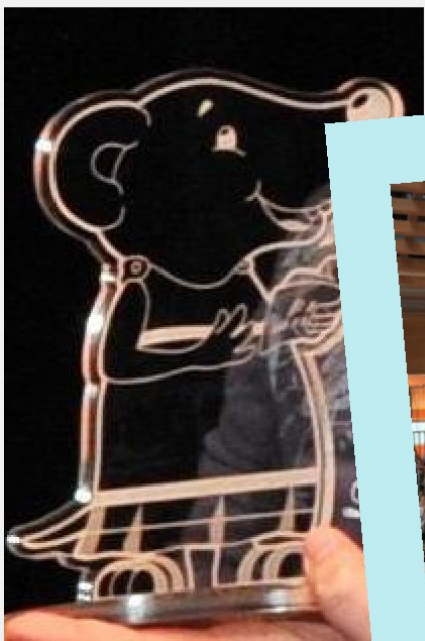
V šolskem letu 2019/2020 so se k projektu priključili učenci, ki obiskujejo pouk slovenskega jezika v Banja Luki, v sodelovanju s slovenskim društvom Triglav, in učenci slovenske osnovne šole iz Celovca, v sodelovanju s Slovensko študijsko knjižnico Celovec in Koroško osrednjo

NOVI
DOSEZKI
v šolskem letu
2019/2020

knjižnico dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem. Na tržaškem območju so se nam priključile še štiri nove šole: Nižja srednja šola Iga Grudna iz Nabrežine, NSŠ Simon Gregorčič (Dolina), NSŠ Sv. Ciril in Metod (Sv. Ivan) in OŠ Albin Bubnič (Milje), v piranski občini pa dve novi šoli: OŠ Cirila Kosmača in OŠ Sečovlje ter iz Divače OŠ dr. Bogomirja Magajne Vreme. Skupno smo imeli prijavljenih čez 1100 tekmovalcev. Spletna stran pa beleži že čez 242.000 obiskov.

Projekt je do sedaj prejel dve pomembni priznanji, in sicer nagrado Zdrženja splošnih knjižnic za najboljše projekte splošnih knjižnic 2018 in priznanje slovenske sekcije IBBY za izjemne dosežke na področju promocije mladinske književnosti in branja.

PRIREDITEV

april 2019

NAGRADNI *izlet*

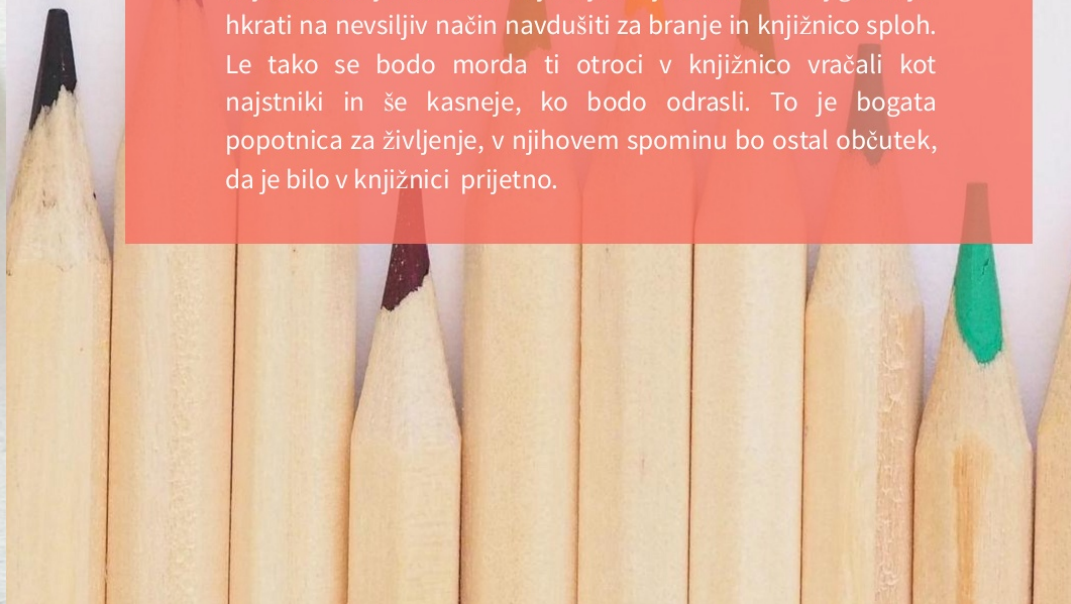
Katja Pinter Željko

PRAVLJICE NA DALJAVO v Ljudski knjižnici Metlika

Ljudska knjižnica Metlika je manjša splošna knjižnica, v kateri kljub težavam zaradi prostorske stiske razvijamo veliko dejavnosti, projektov ter dogodkov za otroke in mladino. Med njimi so zelo priljubljene ure pravlјic, ki jih običajno obišče do 40 otrok, včasih tudi več. Izvajamo jih dvakrat mesečno, z njimi pa želimo spodbujati bralno kulturo pri najmlajših, kar je pravzaprav osnovna naloga ur pravlјic. V zadnjih letih opažam, da pravlјicam zelo radi prisluhnejo tudi starši, ki tako preživljajo dragocen čas s svojim otrokom, ob tem pa se še sami učijo veččin pripovedovanja oz. podajanja pravlјic.

Mladinska knjižničarka, ki izvaja pravlјice in nato z otroki še ustvarja, mora biti zelo iznajdljiva in spretna, da dogodek korektno in dobro izpelje, še posebej v tako majhnem prostoru, kot ga imamo na voljo v naši knjižnici. Hkrati pa je to za otroke pomemben trenutek, saj z izdelkom, ki se navezuje na pravlјico, le-to še podoživi in se o njej pogovarja s staršem, vrstniki ali pravlјičarko.

Ena od zagotovo zelo pomembnih nalog mladinske knjižničarke je vzbuditi najmlajšim ljubezen do knjige in jih hkrati na nevsiljiv način navdušiti za branje in knjižnico sploh. Le tako se bodo morda ti otroci v knjižnico vračali kot najstniki in še kasneje, ko bodo odrasli. To je bogata popotnica za življenje, v njihovem spominu bo ostal občutek, da je bilo v knjižnici prijetno.

Pravljice na daljavo

Izvor	Naslov	Št. ogledov
iz Benečije	Jež in lisica	309
belokranjska	O deklici, ki se nikoli smejala	278
ukrajinska	Rokavička	276
ruska	Veliki in mali zajec	228
kitajska	Rumeni žerjav	191
eskimska	Velikan	190
rezjanska	Lisica pridigala kokošim	179
karelska	Čarobni mlinček	173
slovenska	Kako so pulil repo	123
afganistanska	Zvesta gazela	108

V letu 2020, ko nas je na globalni ravni prizadela epidemija bolezni Covid-19, smo se vsi knjižničarji znašli v podobnih težavah: kako ohraniti stik z bralci, ki so glede na novo nastale razmere lahko le prevzemali in vračali knjižnično gradivo. Dogodkov v živo žal ni bilo mogoče izvajati. Seveda smo se, tako kot v drugih knjižnicah, zelo trudili, da bi s pestrimi spletnimi vsebinami poskrbeli za uporabnike. »Kaj pa naši najmlajši,« smo se spraševali. »Kako stopiti v stik z njimi?« Stik najmlajših otrok in mladih z mladinskimi knjižničarji je namreč zelo pomemben.

Prav knjižničarji smo tisti, ki lahko spremljamo otrokov bralni razvoj, spodbujamo njegovo ljubezen do knjige, razumemo pomembnost bralne kulture v lokalnem okolju. Zavedajoč se teh dejstev se knjižnica odziva in pripravlja za svoje uporabnike ustrezne vsebine, s čimer uresničuje svoje poslanstvo.

Obdobje epidemije je precej stvari spremenilo, še posebej omejeni so bili prav socialni stiki, ki so zelo pomembni za zdrav osebni razvoj posameznika.

Svetovni splet ponuja veliko pravljič različnih izvajalcev in izvedb. Glede pravljič, ki bi bila posneta, se mi je pojavilo kar nekaj vprašanj in dvomov. Ura pravljič je dogodek v živo, je interakcija med publiko in pravljičarko, praviloma v prostorih knjižnice, lahko tudi v vrtcu ali pa v osnovni šoli. Publika je tista, ki se odziva in daje tempo pripovedovanju, pripovedovalec pa kot dirigent skupaj s publiko ustvarja dogodek – zgodbo, vzdušje. Spraševala sem se, kako ta cilj doseči na daljavo, s posnetkom. Pri pravljič na daljavo gre za drugačen pristop tako s tehničnega vidika kot z vidika pripovedovanja. Upoštevala sem postavitev, kje bom pripovedovala, da bodo v ozadju knjige, ki poslušalca spomnijo, da sem predstavnica knjižnice in jih nagovarjam kot mladinska knjižničarka. Zavedala sem se pomembnosti sporočila otrokom, da s pravljič na daljavo tudi v teh težkih časih nismo pozabili nanje. S tem je bil prvotni namen organiziranja ur pravljič na daljavo, po spletu, tudi dosežen.

Opažam, da smo knjižničarji tisti, ki se moramo hitro odzivati na spremembe in potrebe v lokalnem okolju, posledično pa smo vsekakor tudi bolj kreativni. Zato sem to vzela kot izziv, ki nam ga je ponudilo obdobje epidemije.

23. april, svetovni dan knjige

S prvo pravljico na daljavo smo obeležili 23. april, svetovni dan knjige in »Noč knjige«.

Pravljica je dosegla visoko gledanost, uporabniki pa so nas nagovarjali, da si jih želijo še več. Odločili smo se nadaljevati projekt, pridružila se je tudi sodelavka, prav tako mladinska knjižničarka.

ljudske pravljice s celega sveta

Izbirali sva ljudske pravljice s celega sveta, saj smo želeli otrokom in odraslim približati ljudsko slovstvo, po katerem v zadnjem času ne posegajo tako pogosto. Hkrati smo s tem upoštevali tudi avtorske pravice.

Ni šlo zgolj za pripovedovanje. V uvodu sva otrokom najprej razložili, od kje pravljica izvira, kar smo še slikovno obogatili z zemljevidom.

Snemanje

Sledilo je pripovedovanje pravljice, ob zaključku katerega pa sva otroke nagovorili in jih povabili k prebiranju pravljič, takšnih in drugačnih. Ura pravljič je bila zasnovana podobno, kot bi bila lahko izvajana v živo, v knjižnici. Svoje pripovedovanje sva posneli z mobilnim telefonom, s slikami in animacijami pa jih je opremil sodelavec, ki je vsakič dodal še kakšno novost pri oblikovanju.

Ustvarili smo 19 pravljič na daljavo

Pravljice so tako dobile celostno podobo, skupni avizo in zaključno špico. Mlade bralce smo povabili k ustvarjanju ilustracij za pravljice, njihove izdelke uporabili za dodatno popestritev pravljič in jih tako pridobili k sodelovanju.

V času epidemije, od aprila 2020 do aprila 2021, smo s sodelavci, ob podpori direktorice, ustvarili 19 pravljič na daljavo.

Objavljali smo jih tako, da smo našim uporabnikom poslali povezavo po e-pošti in jo delili na družbenih omrežjih ter na spletni strani knjižnice. Povezave do pravljič sta z veseljem delila tudi spletna portala Radio Odeon in Lokalno.si.

Po vseh kazalnikih so naše pravljice v negotovih časih ljudem prinesle veselje in zadovoljstvo. Zastavljeno nalogo smo opravili uspešno. Smo se pa kljub vsemu vsi strinjali, da pogrešamo pripovedovanje v živo.

Lokalna televizija

Naše pravljice na daljavo je opazila lokalna televizija Vaš kanal in jih v okviru svojega programa za otroke z naslovom »Tok tok, otroci« redno predvajala. Hrani jih tudi v svojem arhivu.

Na pravljice so se odzvali tudi v vzgojno-izobraževalnih ustanovah, kjer so jih redno predvajali otrokom.

Z vsako novo pravljico smo se marsičesa naučili, tako s tehničnega vidika kot z vidika pripovedovanja. Pomembno je bilo, da kot knjižnica ohranjamo stik z najmlajšimi, in to nam je uspelo, saj so pravljice dosegle visoko gledanost in pozitivne odzive tako med otroki kot tudi med starejšimi. Vse to nam je dalo dodatno motivacijo za delo. Pravljice so prispevale k še dodatni prepoznavnosti knjižnice v lokalnem okolju.

KNJIŽNICA NA OBISKU:

Spodbujanje zgodnje in bralne pismenosti
v Slovenski študijski knjižnici v Celovcu

(Primer dobre prakse:
pravljичna urica malo
drugače)

DRAGANA LAKETIĆ

Vodja v
Slovenski študijski knjižnici Celovcu

UVOD

V Slovenski študijski knjižnici v Celovcu se srečujemo s številnimi izzivi. Mednje spada tudi lokacija knjižnice, saj smo edina javna knjižnica s slovenskim gradivom na avstrijskem Koroškem, hkrati smo tudi največja slovenska knjižnica v Avstriji. Naši uporabniki (pripadniki slovenske narodne skupnosti, slovenska prosvetna društva, dvojezične šole in vrtci) so razpršeni po celi avstrijski Koroški.

Glede na to, da ima knjižnica pomembno vlogo pri spodbujanju zgodnje in bralne pismenosti, smo se leta 2017 odločili, da moramo knjižnico pripeljati med ljudi (na teren). Svojim uporabnikom smo ponudili možnost izvedbe pravljičnih uric za šolske in vrtčevske otroke. S pravljičnimi uricami smo želeli spodbuditi tudi učenje slovenskega jezika, pripomoči k zgodnji in bralni pismenosti ter ponuditi storitve potujoče knjižnice.

Na avstrijskem Koroškem žal vse šole nimajo šolske knjižnice in tudi dostop do slovenskih knjig je ponekod okrnjen.

Skupine otrok so glede znanja slovenskega jezika zelo heterogene. Zato je zelo pomembno, da se na izvedbo urice ustrezno pripravimo ter se pred izvedbo posvetujemo z učitelji. Vzgojno-izobraževalne ustanove smo povabili k aktivnemu sodelovanju v bralnih projektih ter promoviranju branja in pomena knjižnice za razvoj bralne kulture v slovenskem jeziku. Prepričani smo, da s takšnim delom spodbujamo medkulturni dialog in kulturo sodelovanja.

Kako potekajo pravljíčne urice?

Pravljíčne urice z naslovom »Dadi in leteća torba« izvaja vodja knjižnice, bibliotekarka in pravljíčarka Dragana Laketić, Dadi pa je lutka, ki je poliglot, in z njo potuje v »ćarobni leteći« torbi. Na šolo ali v vrtec prideta ob dogovorjenem terminu ter prebereta pravljíco, ki ustreza znanju slovenskega jezika otrok. Vzgojno-izobraževalne ustanove, ki so v bližini knjižnice, pridejo na pravljíčno urico v knjižnico, bolj oddaljene šole in vrtce pa izvajalka obišće.

Dadijev nahrbtnik postane ćaroben šele, ko Dragana po njem posuje ćarobni prah (bleščíce), pri ćemer ji pomagajo tudi otroci. Nato torba začne »leteti«.

Skupaj jo ustavimo in pokličemo Dadija, da pride iz torbe. Dadi pozdravi otroke in vsakemu izreće pohvalo, ga kaj vpraša, mu da roko, da se spoznata, ali »petko«. Vedno jih vpraša, koliko jezikov znajo in ali poznajo razliko med knjižnico in knjigarno. Ob tem se otroci zelo zabavajo. Potem preberejo pravljíco in se pogovorijo o temi.

Izvedbo pravljíce spremljata gestika in mimika, veliko otrok namreć zelo slabo ali pa skoraj ne razume slovensko. Obćasno jim kakšno besedo prevede tudi v nemščino.

Dadi in leteča torba

Dadi je fantek, ki na leteči torbi leti.
Rad bere in nas s pravljico razveseli.
Čarovnija se zgodi,
ko na torbo zlat prah prileti.

V drugo deželo odleti,
kjer se novega jezika nauči.
Je poliglot - veliko jezikov govori.
Veliko ve in svoje znanje deli,
zabavamo se - zato ga imamo radi
vsí.

Citat iz slikanice Dadi in leteča torba.

V mehurčkih: skeni ilustracij Maje Lubi.

Dadi je poliglot

Ob koncu sledita še uganka ali pesmica. Dadija, ki je lutka – poliglot, ki potuje po svetu in pripoveduje pravljice, ljudje v zahvalo naučijo novega jezika. Dadi k otrokom prihaja z vsakič novo pravljico in z moralnim ter izobraževalnim naukom. Izvajalka Dadija včasih predstavi tudi s pesmico, saj je veliko vrtcev zelo glasbeno usmerjenih.

Dadi in izvajalka pravljico popestrita še z možgansko telovadbo, s petjem, z uganko in doživetim pripovedovanjem, ki spodbujajo divergentno razmišljanje.

Ob koncu pravljичne urice učitelji ali vzgojitelji izpolnijo anketni obrazec in vanj vpišejo povratne informacije o tem, kako so zadovoljni s pravljичnimi uricami, ali bi glede izvedbe še kaj spremenili, koliko otrok se je udeležilo pravljичnih uric in podobno.

Z anketnim vprašalnikom smo želeli izvedeti, ali so uporabniki zadovoljni z izvedbo pravljичnih uric, ali se jim zdi izbrana knjiga primerna, bi želeli glede izvedbe kaj spremeniti, imajo kakšne predloge za izboljšavo ... Svoje mnenje po pravljичni urici izvajalki lahko tudi povedo. Tako izvajalka izve, kaj naj jim v prihodnje ponudi in kako naj svoje storitve še izboljša.

Pravljična urica traja 45–60 minut, po želji se lahko skrajša na 30 minut. Krajše urice izvajamo v jaslih in šolah, kjer je znanje slovenščine na nizki ravni. Preostali čas se otroci igrajo z Dadijem, pojejo ali listajo knjige, ki jih s seboj prinese izvajalka.

ZAKLJUČEK

Pravljlična urica je vsekakor najustreznejši način motiviranja otrok, da prisluhnejo zgodbi in se navdušijo za knjigo. Če v pravljlično urico vključimo še lutko, ki je prav tako kot oni večjezična, lahko ta postane tudi simbol za branje in knjižnico. Zelo pozitivno nas je presenetilo, ko smo otroke iz Ljudske šole 24 in dvojezičnega vrtca Sonce v Celovcu leta 2018 povabili, da narišejo risbice za razstavo z naslovom »Knjižnica in branje«.

Skoraj vsi so narisali Dadija. Med njimi je bilo še nekaj risbic knjižnih polic in »knjižni črv«, simbol Bralne značke v knjižnici. Tudi to je verjetno eden izmed pokazateljev, da so bili storjeni premiki na področju promocije in razvoja bralne kulture. V njih smo vzbudili tudi radovednost, zanima jih, od kod je prišel pravljličar Dadi, ali je tudi on otrok in ali je sploh človek

Zato smo se odločili, da otrokom odgovorimo na njihova vprašanja z zgodbo.

Tako je nastala dvojezična slikanica Dadi in leteča torba, ki otrokom igrivo ponudi odgovore, odraslim pa sporoča, kako so pravljice in branje pomembni za celostni razvoj otroka.

S pravljličnimi uricami želimo poudariti tudi pomembnost jezika, saj je jezik naša identiteta. Bilingvizem in bikulturnost sta obogatitev tako za posameznika kot za družbo. Zahvaljujoč aktivni dvojezičnosti imajo govorniki na avstrijskem Koroškem aktiven in pasiven dostop do dveh kultur, kar je resnično bogastvo. Prav to pa je tudi namen tako vzgojno-izobraževalnih ustanov kot tudi knjižnice, da s svojimi projekti pri otrocih spodbudi pozitiven odnos do branja, slovenske besede, jezika, zgodb, ilustracij, odkrivanja sveta in navsezadnje tudi knjižnice.

20 LET PRAVLJIČNIH DNI MARIBORSKE KNJIŽNICE

3 simpoziji

VEČ KOT 140 PRIPOVEDOVALCEV IN
UMETNIKOV

več kot **7000 obiskovalcev**

19

pravljičnih
večerov za
odrasle

11

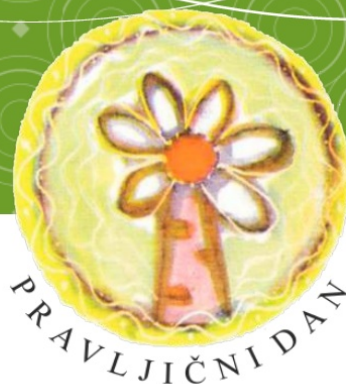
pravljičnih
juter za
otroke

15

pravljičnih šol

20. PRAVLJIČNI DAN MARIBORSKE KNJIŽNICE - V ZENITU ZGODB IN PRIPOVEDOVANJA

V Mariborski knjižnici smo v času drugega vala epidemije praznovali umetnost pripovedovanja. Med 10. in 12. novembrom 2020 se je odvil že 20. Pravljični dan z naslovom V zenitu zgodb in pripovedovanja. Zaradi epidemije COVID-19 smo prilagodili program in poiskali nove poti do svoje publike. Plakate in drugo promocijsko gradivo smo oblikovali na osnovi ilustracije odličnega umetnika Danijela Demšarja, ki je tudi avtor »rožice«, simbola Pravljičnega dne.

Nekako naravno je, da se ob jubilejih, po letih prehojenih poti, radi ozremo nazaj: zato, da se spomnimo svojih korenin, pa tudi, da priključimo trenutke, ki so nekje v nas in so nas oblikovali.

20 let kontinuiranega projektnega ukvarjanja z umetnostjo pripovedovanja zagotovo ni le 20 let slučajnih srečevanj. O začetkih in pomenu pripovedovalske tradicije in Pravljичnega dne v Mariborski knjižnici so v naših zbornikih in strokovnih revijah pisale dr. Andreja Erdlen, Zdenka Gajser, Lea Hedl, Maja Logar in Meta Blagšič.

Pravljичni dan je, ob pripovedovalskih dogodkih, že od začetka razvijal izobraževanja, pravljичne šole za odrasle in občasno za mlade, ter strokovne posvete. V dveh desetletjih smo se s tujimi gosti kar nekajkrat povezali v mednarodni pripovedovalski prostor (Folke Tegetthoff, Giovanna Galimberti Casarin, Sarah Kane, Tom Muir, Lawrence Tulloch, Alexandria Patience, Jerker Fahlström, Chris Cooper) ter ponosno razvijali umetnost pripovedovanja z domačimi strokovnjaki (Irena Cerar, Žiga Čamernik, Ana Duša, Špela Frlic, Zdenka Gajser, Lilijana Klemenčič, Agica Kovše, Ljoba Jenče, Anja Štefan, Irena Tomažin Zagoričnik), se povezovali z drugimi sorodnimi ali prekrivajočimi področji.

Vseskozi so svojo pripovedovalsko moč predstavljali in ubesedovali tudi pravljичarke in pravljичarji Mariborske knjižnice. Projekt pušča trajno sled s tremi strokovnimi monografijami: *Sedi k meni, povem ti eno pravljico* (2006, uredila Ljoba Jenče), *Za pravljice odklenjene ključavnice* (2012), *Prenos pravljic v raznotere pojavne oblike in umestitve* (2018).

Program

PROGRAM 20. PRAVLJIČNEGA DNE

- ▲ Za otroke dveh osnovnih šol smo pripravili **spletni literarni dogodek** s pesnikom, pisateljem, dramatikom in režiserjem **Andrejem Rozmanom - Rozo** (učenci 4. razredov OŠ Janka Glazerja Ruše) in z mladinsko pisateljico **Majdo Koren** (učenci 2. razredov OŠ Ludvika Pliberška.). Vrhunska avtorja, ki bi bila naša gosta tudi, če bi izvedli projekt s prireditvami v živo, sta suvereno in prepričljivo nastopila pred mladimi bralci, otroci pa so se odzvali z množico izvrstnih vprašanj. Spletno druženje zagotovo nima enakega učinka, kot ga ima srečanje z avtorjem v knjižnici ali v šoli, vendar smo prepričani, da je bila tovrstna prireditev zanimiva izkušnja za vse vpletene.

12. 11.

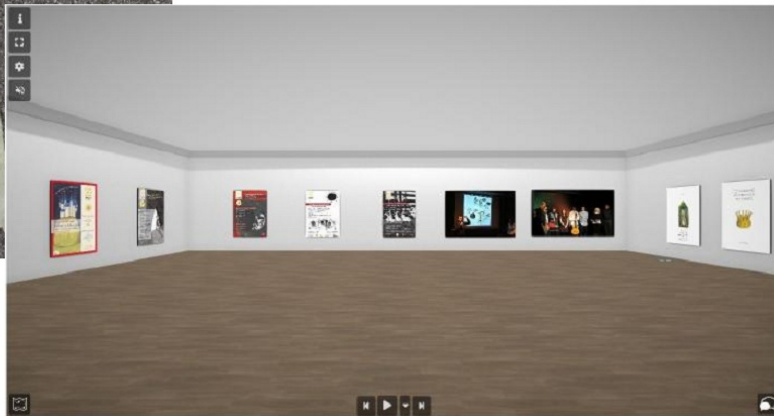
v četrtek, 12. novembra, smo na spletni strani in na facebook strani mariborske knjižnice objavili tri **video posnetke pripovedovanj**, ki smo jih posneli prav v ta namen.

- ▲ Sodelovale so pravljčarke Mariborske knjižnice **Zdenka Gajser**, **Lea Hedl** in **Agica Kovše**.

Razstava

Na pločniku pred osrednjo Knjižnico Rotovž smo pripravili razstavo **20 let Pravljičnih dni Mariborske knjižnice**, ki je predstavila izbor plakatov preteklih festivalov, naslovnice treh zbornikov, izdanih v okviru projekta Pravljični dan, in nekaj dejstev, ki smo jih zabeležili ob pregledu dogajanja v preteklosti.

20 LET PRAVLJIČNIH DNI MARIBORSKE KNJIŽNICE

Eksperimentalno smo v **aplikaciji artsteps** oblikovali spletno razstavo 20 let Pravljičnih dni Mariborske knjižnice. Vse tri dni festivalskega dogajanja smo na naši spletni strani in socialnih omrežjih (Facebook, Instagram, YouTube) objavljali in dodajali vsebine, ki so se navezovala na program Pravljičnega dne. Spomnili smo se preteklih dogodkov, objavili zvočne posnetke pravljic, nastale v sodelovanju z Radiem Maribor, opozorili na tri strokovne monografije, ki so izšle v povezavi s festivalom.

PROMOCIJSKA SODELOVANJA

Predstavitve 20. Pravljičnega dne na Radiu Maribor (od leve Zdenka Gajser, Meta Blagšič, Agica Kovše). Foto: arhiv Mariborske knjižnice

V okviru promocije smo se povezali z Radiem Maribor, ki že leta spremlja naše delo in nam je namenil pozornost v jutranjem programu prvi in zadnji dan festivala.

Tudi Javna agencija za knjigo RS je vseskozi prepoznavala pomen projekta in s finančno podporo pomagala uresničevati naše vsebine.

Po 20. Pravljičnem dnevu smo se počutili drugače, kot smo vajeni ob zaključku projekta. Marsikaj je umanjalo – vse tisto, kar doživimo ob poslušanju pripovedovanja v živo. Pa vendar smo delno ohranili stik s publiko, z avtorji, pridobili smo nova znanja in izkušnje. Predvsem pa smo zgodbam dali prostor in priložnost, da po svoje (za)živijo v virtualnem svetu.

Literarna SVETilka

110 kamenčkov v mozaiku Kristine Brenkove

Dr. Kristina Brenkova je bila kot Bežigrajčanka redna obiskovalka naše knjižnice. Njena družina je MKL, Knjižnici Bežigrad podarila del njene knjižne zapuščine in donacija nas je spodbudila k postavitvi spominske zbirke, ki smo jo v prostore naše knjižnice umestili leta 2011, ob 100. obletnici njenega rojstva. Pri oblikovanju nas je vodila želja predstaviti pomembno delo, ki ga je dr. Kristina Brenkova opravila na področju mladinske književnosti v slovenskem prostoru in širše. Spomin na dr. Kristino Brenkovo nam pomagajo ohranjati tudi dejavnosti, povezane z njenim delom, ki jih pripravljamo za vse starostne skupine.

110. obletnico njenega rojstva smo se v Knjižnici Bežigrad odločili praznovati skozi vse leto, v tesnem sodelovanju z MKL, Pionirsko – centrom za mladinsko književnost in knjižničarstvo. Odločili smo se za projekt, ki vključuje različne dejavnosti, ciljne skupine in lokacije, želeli smo obnoviti in poglobiti sodelovanja z zunanjimi ustanovami.

Kot cilj smo si zadali širjenje poznavanja Kristine Brenkove med bralci Knjižnice Bežigrad, vsebinsko popestritev nekaterih rednih dejavnosti naše knjižnice in širjenje našega delovanja zunaj območja Bežigrada. Želeli smo tudi nadgraditi samo zbirko.

S tem ciljem v mislih smo izdelali celostno grafično podobo spominske zbirke, ki vključuje poimenovanje prazničnega leta in vsebinsko povzema življenje in delo dr. Kristine Brenkove. Naj v začetku prav preko izdelanega simbola predstavimo dr. Kristino Brenkovo in poudarke iz njenega življenja.

KRISTININO DELO

Kristinino delo pogosto vidimo kot mozaik, umetnino, ki jo sestavljajo raznovrstni kamenčki – posamezna področja njenega dela. Kot urednica – pionirka v založbi Mladinska knjiga je angažirala najboljše slikarje in jih pridobila za delo ilustratorjev, prepoznala je kakovostne avtorje in jih usmerjala pri njihovem delu, zbrala je svetovne pravljice, ki jih je prav tako vsako posebej skrbno prevedla in opremila z nepozabnimi ilustracijami. V svoje uredniško delo je vtakla tudi ljubezen do gledališča za najmlajše.

Za zunanji obris logotipa smo tako izbrali obliko kamenčka. Kamenček ni simetričen in nima ostrih robov, daje nam občutek, da se njegova oblika prelija. Kristine Brenkove nikoli niso mogli uokviriti, nikoli ni povsem sprejela ostrih oblik sistema, bila je izmuzljiva in ni je bilo mogoče dati v noben predal.

LOGOTIP

Logotip smo v letu projekta uporabili na različnem promocijskem materialu, tako na kazalkah skupaj z njenim podpisom, na bombažnih nahrbtnikih in na priročnih zvežčičih kot nagrado ob natečaju, ki ga podrobneje opišemo v nadaljevanju. Uporabljali ga bomo tudi v prihodnje in iskali promocijski material, ki je povezan s knjigo, branjem, pripovedovanjem in ohranjanjem kulturne dediščine.

Črki K in B povezujeta Kristino Brenkovo in Knjižnico Bežigrad.

Vedno je znotraj možnega iskala rešitve in možnosti, da ustvari tisto, kar je za otroke najpomembnejše, tudi če je bilo za to treba prilagodi obstoječe norme. Kamenček je obarvan modro, v barvo spominčice. Ko smo namreč v predodvetku knjižnice pripravljali razstavo o njenem delu in življenju, smo jo ob njenem obisku povprašali, v katero barvo naj odenemo razstavo. Izbrala je sinje modro. Osnovna elementa logotipa sta črki K in B, ki povezujeta Kristino Brenkovo in Knjižnico Bežigrad. Delimo si začetnici, ljubljanski okoliš in ljubezen do knjig. Morda z začetnicama tudi malce navihano v pikanogavičarskem duhu preizkušamo, ali bo kdo prepoznal namig. Začetnici smo prepletli s knjigo, s katero sta neločljivo povezana tako življenje Kristine Brenkove kot poslanstvo Knjižnice Bežigrad. Jedro logotipa nas tudi asociira na domačo dolino Kristine Brenkove. Horjul in pripadajoče doline nam je slikovito, z obilo topline in srčnosti opisovala v svojih spominih.

Logotip smo v letu projekta uporabili na različnem promocijskem materialu, tako na kazalkah skupaj z njenim podpisom, na bombažnih nahrbtnikih in na priročnih zvežčičih kot nagrado ob natečaju, ki ga podrobneje opišemo v nadaljevanju. Uporabljali ga bomo tudi v prihodnje in iskali promocijski material, ki je povezan s knjigo, branjem, pripovedovanjem in ohranjanjem kulturne dediščine.

V projekt prazničnega leta smo razporedili dejavnosti, namenjene tako otrokom kot družinam in odraslim. Vključili smo redne dejavnosti in dodali dogodke, pripravljene izključno ob praznovanju leta Kristine Brenkove.

Tako smo skozi vse leto ob sredah pripravljali objave na Facebook profilu Knjižnice Bežigrad. Preko njih smo predstavili njeno življenje, delo na različnih področjih, izpostavljali podrobnosti in zanimivosti, povezane tudi s prazničnim letom. Vključili smo sodobne dogodke in povezave, s katerimi smo aktualizirali njeno delo.

Med redne dejavnosti, ki smo jih vsebinsko vključili v mozaik dogodkov praznovanja, v prvi vrsti sodijo ure pravljic. V spomin na ljubezen Brenkove do slovstvene folklorne smo bežigradske knjižničarke med februarjem in aprilom za pripovedovanje izbirale ljudske pripovedi in pesmi. Srečanja so zaradi aktualne epidemije potekale v spletni obliki. Prav tako smo se Kristini Brenkovi poklonili na urah pravljic v tednu pred njenim 110. rojstnim dnevom.

“Ko se babica naveliča pripovedovati”

Že vrsto let v Knjižnici Bežigrad pripravljamo pripovedovalske popoldneve, s katerimi posegamo v srž misli Kristine Brenkove. V spomladanskem času na mladinski oddelok knjižnice, v katerem domuje spominska zbirka, povabimo izkušene pripovedovalce, med katere sodijo tudi domače knjižničarke, ki pripovedujejo zgodbe tako otrokom kakor tudi, na samostojnem dogodku, odraslim. Pripovedovalske popoldneve smo poimenovali »Ko se babica naveliča pripovedovati«. Naslov smo si izposodili iz zbirke slovenskih ljudskih pripovedi z naslovom Babica pripoveduje, ki jih je izbrala in uredila Kristina Brenkova¹. Gostili smo tudi gledališče kamišibaj, ilustratorje in druge avtorje zgodb za otroke. V letošnjem letu smo nadaljevali sodelovanje s pripovedovalsko skupino Vodnikovih 9, ki je prav za naš dogodek pripravila nabor pripovedi, ki prepletajo dogodke iz življenja Kristine Brenkove in zgodbe iz njenih zbirk. Posnetek njihovega nastopa smo uvrstili med gradivo spominske zbirke.

Pripovedovanje ljudskih pravlji iz zbirke Kristine Brenkove se je pritihovalo tudi v vsakoletni večji dogodek **Popoldan z Igroteko in Knjižnico dr. France Škerl**², ki smo ga letos izvedli v spletni različici.

Že od leta 2009 so del rednega letnega načrta Knjižnice Bežigrad tudi razstave ilustracij **nagrade Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico**. V letošnjem letu smo tako izpostavili ilustracije Igorja Šinkovca³.

POJASNILA

1. »Ko se babica naveliča pripovedovati« je naslov pripovedi, ki jo je zapisal Tone Ljubič in prihaja iz Dobrepolja na Dolenjskem. Pripoved je izšla leta 1992 v zbirki pravlji z naslovom Babica pripoveduje, ki je izšla pri založbi Mladinska knjiga. Najdemo jo na straneh 158–159.

2. Popoldan z Igroteko in Knjižnico dr. France Škerl je vsakoletna prireditev, ki se odvija na zelenici pred knjižnico in s tem opozori lokalno skupnost na svoje aktivnosti. V program vključimo tako dejavnosti za odrasle kot za otroke, med katere sodi tudi ura pravlji.

3. Nagrado za leto 2020 je prejela knjiga Timbaktu, Timbaktu pisatelja Petra Svetine in ilustratorja Igorja Šinkovca. Slikanica je izšla leta 2019 pri Založbi Miš.

“Sprehod v deželo Kristine Brenkove”

Veseli smo, da so razstavo sprejeli tudi v naši enoti Glinškova ploščad, ki bo v prihodnjem letu praznovala 30 let razstav slovenskih ilustratorjev, ter v prostorih občine Horjul. Razstavno dejavnost, sicer v manjšem obsegu, nudijo tudi knjižnice v širšem območju Bežigrada. Med njimi sta zaokrožili razstava o knjižni zbirki Čebelica, ki jo je zasnovala Kristina Brenkova, ter razstava Pisano polje Kristinine ustvarjalnosti.

Knjižnica Glinškova ploščad se ponaša tudi s svojim zelenim vrtom in vsako poletje v svoji senci gosti počitniške delavnice za otroke. To poletje je bila del programa tudi izdelava mozaika, s čimer smo opozorili na naše praznično leto.

Ob prebiranju avtorskih del Kristine Brenkove se zdi povezava z rodnim Horjulom neizogibna. Njeni spomini so prežeti z vonjem po kruhu, šumenjem domačega potočka in vetra, ki se je ujel v veje dreves. Pred leti smo se tako odločili in se pod vodstvom Planinskega društva Horjul odpravili na »Sprehod v deželo Kristine Brenkove«. Zdaj je naš izlet že tradicionalen, naša pot se začne s pogačo in belo kavo, naš vodnik pa nam vsakič predstavi nov kotiček horjulske doline. Pohod pripravimo v času tedna evropske kulturne dediščine in tudi zato v naše druženje vključimo petje ljudskih pesmi in igranje starih iger⁴.

V Mestni knjižnici Ljubljana v koordinaciji Pionirske in Knjižnice Bežigrad smo zasnovali bralnosposodbujevalno akcijo ob 2. aprilu, mednarodnem dnevu knjig za otroke z naslovom Glasba besed Kristine Brenkove in besede o glasbi: 110 kakovostnih bralnih predlogov. Namenjena je otrokom, mladim in družinam, ki gojijo skupno branje in želijo spodbuditi napredovanje v bralni spretnosti. Predloge smo črpali iz bogate zakladnice zimzelenih zbirk Kristine Brenkove ter antologij. Vsebinsko smo se navezali na letošnjo poslanico Ameriške sekcije IBBY Glasba besed⁵ in na seznam dodali tudi knjige sodobnih avtorjev, ki tematizirajo glasbo.

POHOD

Pohod pripravimo v času tedna evropske kulturne dediščine in tudi zato v naše druženje vključimo petje ljudskih pesmi in igranje starih iger.

4. Izbor ljudskih pesmi vsako leto pripravi kolegica, ki v Knjižnici Bežigrad vodi delavnico petja ljudskih pesmi. Stare igre, ki jih danes poznajo le redki otroci, smo našli v knjižici z naslovom Nove stare otroške igre, ki so izšle leta 2012 v zbirki Ljubljanskih zgodb iz Slovanske knjižnice, Kulturna dediščina za družine. Knjižico je pripravila Jana Okorn, izdala pa MKL: https://issuu.com/knjiznica ljubljana/docs/nove_s_tare_otroske_igre

GLASBA BESED

5. Poslanico sta pripravila pesnica **Margarita Engle** in ilustrator **Roger Mello**: <https://www.ibby.si/index.php/component/content/article/36-slo-novice/376-2-april-2021-mednarodni-dan-knjig-za-otroke>

Mozaik branja in likovni natečaj

V okviru bralnospodbujevalne akcije smo pripravili tudi mozaik branja in likovni natečaj. Mozaik branja je igra s kamenčki, kjer je po tematskih sklopih razvrščenih 110 izbranih knjig. Z odkrivanjem kamenčka za kamenčkom se lahko lotimo bralnih izzivov v lastnem ritmu. Vsak kamenček nam odpre vpogled v drugo temo: Kristinina lastna ustvarjalnost, izbor prevodov, zbirke, ki jih je urejala, knjige, ki so prejele znak zlata hruška, in zimzelenke, ki živijo med nami že desetletja, spoznamo lahko tri njene ilustratorke ali sežemo po zgodbah, ki vsebujejo besede o glasbi.

Mlade ustvarjalke in ustvarjalce smo povabili, da se nam pridružijo na likovnem natečaju. Osrednja tema so bili Junakinje, junaki in njihova junaštva v ljudskem pripovedništvu in pesništvu. Slovstvena folklorja je bila namreč za Brenkovo izjemnega pomena, saj se ji »je odpiral neskončno bogat svet in obzorje človekovega praspomina, ki ga hranijo ljudske pripovedi.«⁶ Likovna dela je pregledala tričlanska strokovna komisija in sedmim najboljšim na otvoritvi razstave 22. oktobra podelila zaslužene knjižne nagrade, ki nam jih je podarila založba Mladinska knjiga.

Izkoristiti smo želeli tudi zanimivo priložnost in na Mestno občino Ljubljana podali pobudo za poimenovanje ulice v Ljubljani po Kristini Brenkovi. Na odgovor še čakamo.

Leto Kristine Brenkove se bo počasi zaključilo, mi pa vsekakor korakamo naprej polni novih spominov, doživetij in izkušenj, še bolj prepričani v to, da je dediščina Kristine Brenkove nadvse pomembna in neprecenljiva ter zato vredna vsakega našega opominjanja in širjenja besed o njej.

ROBINZONIJADA

Kristina Brenkova je pustila velik pečat v slovenskem mladinskem založništvu, zato jo želimo predstaviti širši publiki. V spletnem kvizu Robinzonijada v informacijski džungli, ki ga pripravljamo v Mestni knjižnici Ljubljana, in s katerim se želimo približati osnovnošolski mladini, smo v letošnjem letu zanje pripravili sklop Robinzon in Kristina Brenkova.

FOLKLORA

Slovstvena folklorja je bila namreč za Brenkovo izjemnega pomena, saj se ji »je odpiral neskončno bogat svet in obzorje človekovega praspomina, ki ga hranijo ljudske pripovedi.«

6. Brenkova, K. (2017). Pogled na svoje delo. *Otrok in knjiga: revija za vprašanja mladinske književnosti, književne vzgoje in s knjigo povezanih medijev*. 44 (100), 114–116.

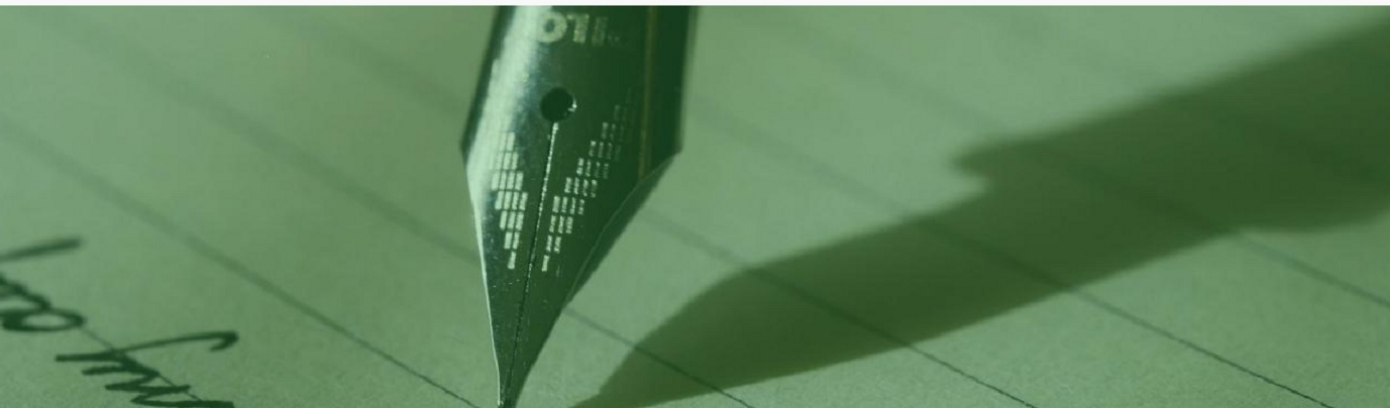

MESEČNI NOVIČNIK

SeM@FoRček

Sekcije za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS

ARHIV 1. LETNIKA

Kazalo vsebine

3

December 2020

6

Januar 2021

9

Februar 2021

13

Marec 2021

17

April 2021

21

Maj 2021

25

Poletna izdaja - jun/jul 2021

28

Avgust 2021

31

September 2021

35

Oktober 2021

38

November 2021

SeM@FoRček

št. 1, letn. I., 20. december 2020

Zahvaljujemo se vam za članstvo.

Ne spreglejmo

Pionirska - center za mladinsko književnost in knjižničarstvo je v novembru izdala že 20. Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig 2020 z naslovom [O črtah in luknjah](#) s pregledom knjižne produkcije za mladino iz leta 2019.

Po SeM@FoRjevih poteh

Želimo si, da tudi sami aktivno sodelujete pri izgradnji vsebine glasila [SeM@FoR](#), zato bomo z veseljem in ponosom v glasilu delili vaše zgodbe o uspehu, dobre prakse in ostale aktualne ter zanimive primere delovanja mladinskih knjižnic. Svoje prispevke lahko prijavite [tukaj](#). Vabljeni k sodelovanju!

Kdo sem – mladinski knjižničar, knjižničar za otroke ...?

Iskanje ustrezne terminologije

Pri oblikovanju prevoda dokumenta [IFLA smernice za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let](#) smo naleteli na nekaj dilem glede ustrezne terminologije. V tujini so ciljne skupine starostno podrobno opredeljene z naslednjimi kategorijami: dojenčki, malčki, predšolski otroci, šolski otroci in najstniki – vsako področje pokriva določen profil knjižničarja (preschool librarian, children librarian, youth librarian ali young adult

librarian). V slovenskem prostoru pa vse zajete storitve izvaja mladinski knjižničar, zato smo se znašli v zagati pri prevodu omenjenih izrazov.

Odpiramo torej strokovno razpravo o smiselnosti uvajanja novih terminov na tem področju in vas vabimo, da z nami delite [vaše strokovno mnenje](#) na spletni strani www.knjiznice.si. Po [prijavi](#) boste lahko dostopali do foruma, kjer boste našli Vprašanja o terminologiji in med temami Razpravo o ustrezni terminologiji na področju mladinskega knjižničarstva.

Nagrada in priznanja Slovenske sekcije IBBY

Enajstič zapored so bili izbrani prejemniki [priznanj za izjemne dosežke na področju promocije mladinske književnosti in branja Slovenske sekcije IBBY](#). Nagrado je prejelo Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, priznanja pa Festival Oko besede, Damjana Mustar in Agica Kovše.

Kandidati za Andersenovo nagrado 2022

Za [Andersenovo nagrado 2022](#) je bilo nominiranih 62 kandidatov iz 33 držav. Slovenska kandidata sta Peter Svetina in Damijan Stepančič.

20 let pravljčnih dni mariborske knjižnice

Enkrat na leto Maribor praznuje s pravljicami in zgodbami. Iz prostorov in časov jih v sedanost obujajo pravljčarke in pravljčarji, pripovedovalke in pripovedovalci iz vse Slovenije in jih posredujejo v živi besedi. Z vsakoletnim projektom Pravljčni dan negujejo umetnost pripovedovanja in kličejo v mesto pravljice, da nas začarajo in nam pomagajo oplemeniniti vsakdanjost. Vabljeni k ogledu virtualne razstave [20 let Pravljčnih dni Mariborske knjižnice](#)

15. cikel Mega kviza

[Slovenski knjižnično-muzejski MEGA kviz](#) je moderna oblika knjižnično-informacijskega opismenjevanja. S ciljem spoznavanja naravne in kulturne dediščine pritegne kviz k reševanju kar se da široko populacijo otrok, se vključuje v medpredmetno povezovanje in spodbuja branje poučnih knjig ter obisk kulturnih ustanov.

Bukla izhaja že 15 let

[Bukla](#) je brezplačna revija o dobrih knjigah, ki predstavlja domače in tuje knjižne novosti. Pod drobnogled postavlja izstopajoča pisateljska peresa in knjižne zbirke ter ostale literarne ustvarjalce. O svojem odnosu do knjig in branja v Bukli pišejo tudi slovenski kulturniki in strokovnjaki ter tako opozarjajo na dogajanja v založništvu in knjigotrštvu.

Semaforček prinaša novice mesečno.
Predloge novic nam pošljite na zasemafor@gmail.com.

»GOR IN DOL NA VSE STRANI
MIŠJA SREČA SE VRTI:
VČASIH DA IN VČASIH VZAME,
VČASIH NALOŽI NA RAME,
VČASIH ČISTO ZVEŽE TAČKE,
VČASIH REŠI IZPRED MAČKE,
VČASIH PA – NE VEŠ, OD KOD –
SONCE POŠLJE TI NA POT.«

Ob skorajšnjem vstopu v leto 2021
vam želimo zdravja, prijetnih stikov z bralci
ter obilo priložnosti za strokovno izpopolnjevanje.

In, kot nam pravi Anja Štefan,
je sreča vedno opoteča, zato le izkoristimo
vse sončne dni, ki se nam ponujajo.
Naj bo leto bogato z odličnimi knjigami!

Mirne praznike
in pogumen skok v novo leto
vam želi
Sekcija za mladinsko knjižničarstvo

SeM@FoRček

št. 2, letn. I., 20. januar 2021

Zahvaljujemo se vam za članstvo.

Ne spreglejmo: 1 KNJIŽNIČAR 1 VIR

Dvakrat letno poteka akcija [#1Lib1Ref](#) (okrajšava za 1 Librarian, 1 Reference), ki vabi knjižničarje po celem svetu, da dodajo manjkajoče vire v članke na Wikipediji. Cilj je izboljšati kakovost in zanesljivost člankov v Wikipediji.

Izobraževanje za mladinske knjižničarje

[Predstavitev knjižnih novosti za otroke](#)

Izvoja: mag. Tilka Jamnik, slovenska sekcija IBBY,
23. januar od 10.00 do 11.00, virtualna izvedba.

Nagrada Costa Book Award 2020

Nagrada [Costa Book Award](#) je ena izmed najprestižnejših in najpopularnejših knjižnih nagrad v Veliki Britaniji. Podeljujejo jo od leta 1971 pisateljicam in pisateljem, ki živijo v Veliki Britaniji in na Irskem.

V kategoriji za najboljšo knjigo za otroke je dobila nagrado knjiga *Voyage of the Sparrowhawk* pisateljice Natashe Farrant.

Leto Josipa Jurčiča

Vlada Republike Slovenije je leto 2021 razglasila za [leto Josipa Jurčiča](#). Letos se spominjamo njegove 140. obletnice smrti (4. marec 1848–3. maj 1881).

Oddaja [Josip Jurčič danes](#) govori o tem, kako danes sprejemamo njegovo izročilo ter kakšna je usoda prevodov njegovih del. Gostje: dr. Janko Kos, dr. Tone Smolej, dr. Urška Perenič in Barbara Rigler. Voditeljica Nina Jerman.

Dragotin Kette

Včeraj smo obeležili 145. obletnico rojstva Dragotina Ketteja (19. januar 1876–26. april 1899).

V okviru platforme [Dramina knjižnica za ranljive skupine](#) nastaja sklop branj, ki prinaša igralske interpretacije pesmi iz ponatisa štirih znamenitih pesniških zbirk slovenske moderne. Zvočni posnetek pesmi iz zbirke Dragotina Ketteja z naslovom *Poezije* je nastal v sodelovanju z Nino Valič, Sabino Kogovšek, Nino Ivanišin in Bojanom Emeršičem.

Fran Saleški Finžgar

Založba Mladinska knjiga bo izdala spominski album, ki bo posvečen 150. obletnici rojstva [Frana Saleškega Finžgarja](#) (9. februar 1871–2. junij 1962).

Semaforček prinaša novice mesečno.

Predloge novic nam pošljite na zasemafor@gmail.com.

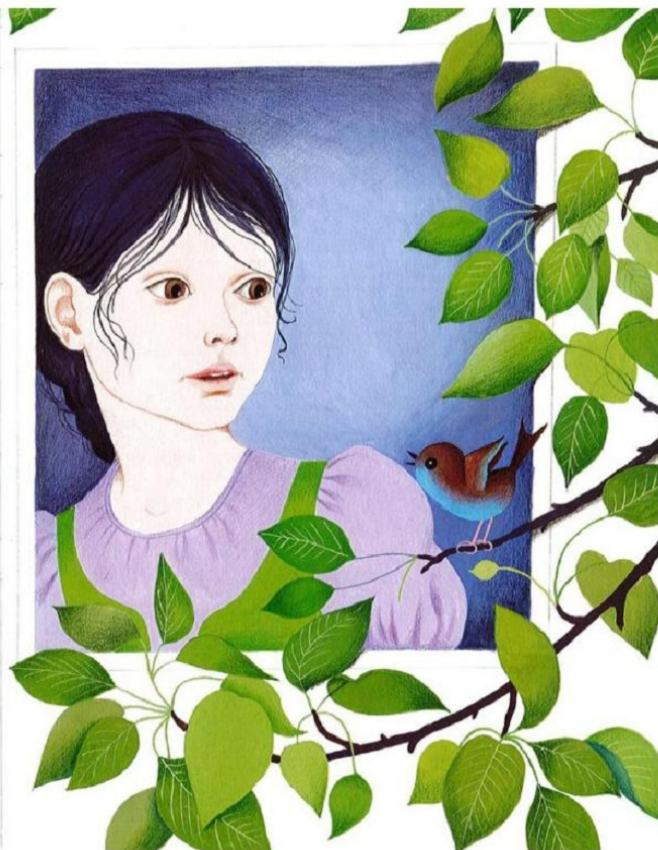
»Oj, Bogdanka,
kar si prosila,
to si dobila!«

Ko je deklica to slišala, se je tako ustrašila, da se je zbodla v prstek. Medtem pa, ko si ga je obvezovala s platencem in belo nitjo, je čudna ptičica odletela. To je bilo Bogdanki žal, ko je ni več zagledala! Kako rada bi še enkrat čula tiste besede od drobne ptice. Toda ptičice ni bilo od nikoder več.

»Čakaj,« si je mislila deklica, »hočem pa vendarle poskusiti, kaj je dejala ptičica!« In hitro je zaščeбетala:

»Škarjice hrustalke,
po rumeni mizi bežite,
jopico mi urežite!«

In glej ga, spačka! Škarjice-hrustalke so se dvignile in jele rezati belo platno na mizi. Obračale so se hitro kakor kača in rezale tako natančno, da se deklica ni mogla prečuditi.

Da bi vam Bogdankine škarjice umerile in izrezale prekrasne prihajajoče dni, mi pa se ponovno srečamo 20. februarja v novi preobleki.

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo

SeM@FoRček

št. 3, letn. I., 20. februar 2021

Zahvaljujemo se vam za članstvo.

Ne spreglejmo

Pridružujemo se Sekciji za splošne knjižnice pri ZBDS, ki od Valentinovega do Gregorjevega, torej od 14. februarja do 12. marca, nadaljuje z lanskeletno akcijo Knjižnoljubci oziroma Mesec knjižnoljubcev.

Nima vsak svojega Valentinčka ali Gregorčka, ima pa lahko vsak svojo knjižnico. Knjižnoljubelec je namreč tisti, ki obožuje knjige in knjižnice.

Letos v okviru Meseca knjižnoljubcev znova zbirajo Ljubezenska pisma knjižnici, tokrat na temo, kako so knjižnice oz. knjige pomagale posameznikom v času korone. Pismo lahko Knjižnoljubci oddajo preko [obrazca](#).

Izobraževanje za mladinske knjižničarje

[Kako poiskati knjige za otroke v predšolskem obdobju?](#)

Kristina Picco, vodja nacionalnih dejavnosti za mlade v Mestni knjižnici Ljubljana, Pionirski – centru za mladinsko književnost in knjižničarstvo
20. marec od 11.00 do 12.30

[Priprava in uporaba e-kvizov, e-ugank in interaktivnih delovnih listov](#)

Simon Dražič, pomočnik ravnatelja na OŠ Šmarje pri Kopru, poučuje matematiko in je organizator informacijskih dejavnosti. Več kot 20 let sodeluje z različnimi ustanovami s področja izobraževanja odraslih, izobraževanja izobraževalcev, univerzami ipd.
24. marec od 9.00 do 13.00

Prešernova nagrada za življenjsko delo

[Feri Lainšček](#) je prejemnik letošnje Prešernove nagrade za življenjsko delo. V oddaji [Intervju](#) ga je gostila Ksenija Horvat.

Častna lista IBBY

Na letošnjo [IBBY častno listo](#) so se uvrstile [tri slovenske ustvarjalke](#):

- pisateljica Nataša Konc Lorenzutti s knjigo Zvezek in brezvezek,
- ilustratorica Ana Zavadlav za ilustracije v knjigi Čriček in temačni občutek ter
- prevajalka Ana Barič Moder za prevod knjige Zavetje vode.

Čestitamo!

Miroslav Košuta

V četrtek, 11. marca, bo [Miroslav Košuta](#) praznoval 85 let. Pri založbi Mladinska knjiga bodo izdali njegovo novo pesniško zbirko za mlade z naslovom Božaj veter z ilustracijami Ane Maraž.

Zdeněk Miler

21. februarja praznujemo 100. obletnico rojstva češkega animatorja in ilustratorja. Najbolj je poznan po svojem animiranem liku Krtku, ki nastopa tako v pravljicah kot [v risankah](#).

Ciciban

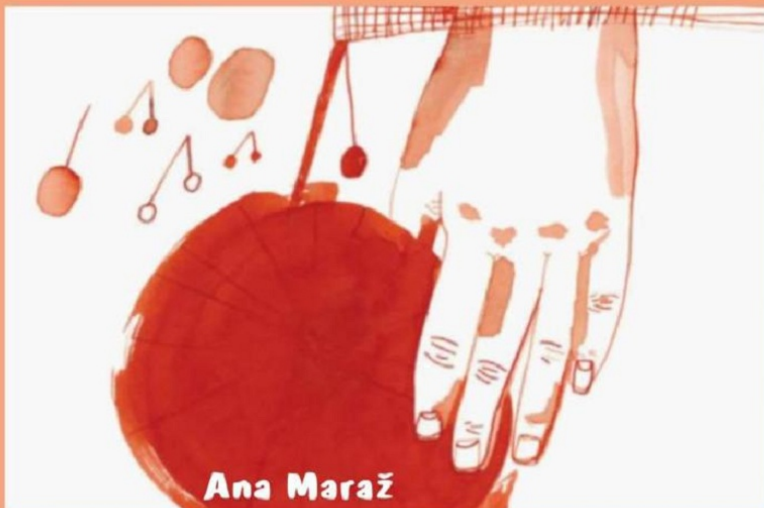
Legendarna revija [CICIBAN](#) nas razveseljuje že od leta 1945.

Novosti založb 2021

- Celjska Mohorjeva družba in Društvo Mohorjeva družba ([Velika knjiga superzakladov: tistih, ki so resnično dragoceni](#)/ Susanna Isern, ilustrirala Rocio Bonilla, prevod Veronika Rot),
- Miš založba ([Mišja abeceda](#)/ Tatjana Pregl Kobe, ilustrirala Marta Bartolj; [Povodni mož = The water man](#)/ France Prešeren, ilustracije Peter Škerl, prevod v angleški jezik Henry R. Cooper in Tom Priestly; [Edvin Gizdalin in strašne igrače](#)/ Andy Riley, prevedla Meta Osredkar,
- [založba Mladinska knjiga](#) (Leposlovje za mladino od str. 51, Leposlovje za otroke od str. 59, Priročniki za mladino od str. 105, Priročniki za otroke od str. 109),
- založba Modrijan ([To je knjiga](#)/ Lane Smith, prevedla Aleksandra Kocmut in [Divja simfonija](#)/ Dan Brown, ilustrirala Susan Batori, prevedla Aleksandra Kocmut),
- založba Pivec ([Gospod Tiger, Betka in modra luna](#)/ Sally Gardner, ilustriral Nick Maland, prevedla Zala Stanonik), založba Sanje ([Polh si sposodi hruško](#)/ Svetlana Makarovič, ilustriral Gorazd Vahen).

SeM@FoRček prinaša novice vsak mesec.

Predloge novic nam pošljite na zasemafor@gmail.com.

Roka v roki

**Roka, ki roko
lovi,
ujeta
zatrepeta
in spregovori:
»Zaupaj,
skupaj bova šla,
skupaj
na konec sveta!«**

Miroslav Košuta

Počasi korakamo pomladi nasproti, z roko v roki je vse lepše, ponudimo torej roko drug drugemu, da nam bo vsem lepo.

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS

SeM@FoRček

št. 4, letn. I., 20. marec 2021

Zahvaljujemo se vam za članstvo.

Ne spreglejmo

Praznujmo skupaj 2. april, mednarodni dan knjig za otroke!

Slovenska sekcija IBBY je v sodelovanju z Mestno knjižnico Ljubljana (v koordinaciji Pionirske in Knjižnice Bežigrad) zasnovala bralnospodbujevalno akcijo [Glasba besed Kristine Brenkove in besede o glasbi: 110 kakovostnih bralnih predlogov](#) in jo povezala z letošnjo poslanico Ameriške sekcije IBBY Glasba besed pesnice Margarite Engle in ilustratorja Rogerja Mella.

Izobraževanje za mladinske knjižničarje

Kakovostna ilustracija in oblikovanje knjig za otroke

dr. Janja Batič, asistentka, Pedagoška fakulteta, Univerza v Mariboru, <https://www.um.si/univerza/imenik-zaposlenih/Strani/imenik.aspx?idzap=63125> in

dr. Dragica Haramija, redna profesorica, Pedagoška fakulteta, Univerza v Mariboru, <https://www.um.si/univerza/imenik-zaposlenih/Strani/imenik.aspx?idzap=60091>

8. april od 9.00 do 11.30, Knjižnica Otona Župančiča, dvorana, 3. nadstropje, ALL virtualna izvedba

55. razstava ilustratorjev na knjižnem sejmu v Bologni

Ilustratorka Marta Bartolj je ena izmed 226 ilustratork in ilustratorjev, ki so se uvrstili med finaliste za [55. razstavo ilustratorjev na letošnjem knjižnem sejmu v Bologni](#). Izbrana je bila izmed predlaganih 3.235 ilustratork in ilustratorjev iz 68 držav.

Čestitamo!

Spominska nagrada Astrid Lindgren

30. marca bodo razglasili prejemnika oz. prejemnike nagrade ALMA 2021. Razglasitev si lahko ogledate [v živo](#). Vseh nominirancev je [262](#) in prihajajo iz 68 držav.

Da osvežimo spomin, slovenski nominiranci so:

- Svetlana Makarovič,
- Slavko Pregl,
- Alenka Sottler in
- Anja Štefan.

Finalisti za nagrado [Carnegie medal](#)

- Elizabeth Acevedo: Clap When You Land
- Sophie Anderson: The Girl Who Speaks Bear
- Joseph Coelho: The Girl Who Became A Tree by
- Marie-Louise Fitzpatrick: On Midnight Beach
- Manjeet Mann: Run, Rebel
- Jason Reynolds: Look Both Ways
- Ruta Sepetys: The Fountains Of Silence
- Lauren Wolk: Echo Mountain

Finalisti za nagrado [Kate Greenway medal](#)

- Sharon King-Chai: Starbird
- Sara Lundberg: The Bird Within Me
- Kate Milner: It's A No-Money Day
- Poonam Mistry: How The Stars Came To Be
- Pete Oswald: Hike
- David Ouimet: I Go Quiet
- Catherine Rayner: Arlo The Lion Who Couldn't Sleep
- Sydney Smith: Small In The City

Beverly Cleary

Mladinska pisateljica Beverly Cleary bo 12. aprila praznovala 105. rojstni dan. Je ustanoviteljica projekta [D.E.A.R.](#) – “Drop Everything and Read”. Nacionalni enomesečni projekt praznovanja branja poteka v ZDA in opominja prebivalce naj branje postane prednostna dejavnost v njihovem življenju.

Dnevnik Ane Frank

Knjiga [Dnevnik Ane Frank](#) je povezala več kot 70 vidnih slovenskih posameznikov iz različnih sfer delovanja. Ti so posnetke svojih branj tega znamenitega dnevnika združili v t. i. Živo knjigo. Knjiga je primerna tako za slepe in slabovidne kot za gluhe in naglušne.

IBBY

V slovenski sekciji IBBY so pripravili publikacijo [Slovenia Loves Reading](#), v kateri je predstavljeno bogastvo domačih organizacij, programov in projektov, ki promovirajo branje in kakovostno mladinsko književnost.

SeM@FoRček

št. 5, letn. I., 20. april 2021

Zahvaljujemo se vam za članstvo.

Ne spreglejmo

Pridobili smo ISSN za spletno glasilo Sekcije za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS [SeM@FoR](#).

Želimo si, da bi aktivno sodelovali pri izgradnji vsebine glasila, zato bomo z veseljem in ponosom delili vaše zgodbe o uspehu, vaše dobre prakse ter ostale aktualne in zanimive primere delovanja mladinskih knjižnic. Svoje prispevke prijavite [tukaj](#).

Vabljeni k sodelovanju!

Volitve za člane organov in delovnih teles ZBDS (2021–2025)

Objavljen je [Razpis kandidacijskega postopka za člane organov in delovnih teles ZBDS za mandatno obdobje 2021–2025](#). Vabljeni h kandidaturi, ogledu [videoposnetka](#) in aktivnemu sodelovanju v naši sekciji.

Knjižni sejem v Bologni 2021

Letošnji [knjižni sejem v Bologni](#) bo v spletni obliki potekal med 14. in 17. junijem 2021. Vabljeni!

Izobraževanja za mladinske knjižničarje

Lutka v knjižnici

Jelena Sitar, režiserka, gledališka pedagoginja in lutkarica, Gledališče Zapik in mag. Igor Cvetko, etnomuzikolog, ilustrator in lutkar, Gledališče Zapik <http://www.lutke-zapik.si/o-nas/>

4. maj, od 9.00 do 13.00

11. maj, od 9.00 do 13.00

18. maj, od 9.00 do 13.00

25. maj, od 9.00 do 13.00

Knjižnica dr. Franceta Škerla, igralnica, pritličje, ALI virtualna izvedba

Delo z mladostniki

Jerneja Munc, mobilna psihosocialna svetovalka, Mladi zmaji in Maja Majcen, koordinatorka četrtnega mladinskega centra Bežigrad, Mladi zmaji

<https://www.mladizmaji.si/>

6. maj, od 9.00 do 13.00, Knjižnica Otona Župančiča, dvorana, 3. nadstropje, ALI virtualna izvedba

Po korakih do strokovne objave

dr. Melita Ambrožič, Nataša Knap, Katja Rapuš, Damjana Vovk

11. maj, od 9.00 do 14.00, NUK – učilnica, Leskoškova 12

Okrogla miza

6. aprila je potekala okrogla miza z naslovom Šolske knjižnice v letu 2021: iskanje odgovorov na aktualna vprašanja. Osrednja tema je bila prekinjeno izvajanje strokovnega svetovanja za šolske knjižnice s strani nacionalne knjižnice. Pokazalo se je, da je preoblikovanje Centra za razvoj knjižnic v nacionalni knjižnici s seboj potegnilo precej strokovnih vprašanj. Ob problemu strokovnega svetovanja šolskim knjižnicam se je odprlo tudi vprašanje (ne)svetovanja splošnim, specialnim in visokošolskim knjižnicam.

Družinska pismenost

Mreža za pismenost in bralno kulturo želi vzpostaviti dobro sodelovanje deležnikov z vseh ravni, ki v okviru svoje dejavnosti prispevajo k razvoju pismenosti in bralne kulture otrok, mladine in odraslih v Sloveniji. V ta namen je pripravila [spletno stran](#), na kateri so zbrani programi in dejavnosti za družine, video in zvočne vsebine, projekti, raziskave in še mnogo več.

Knjižničarske novice

[Knjižničarske novice](#) so portal za novice in strokovne informacije, namenjene knjižničarski in drugi zainteresirani javnosti.

Namen portala je na enem mestu ponuditi prosto dostopne novice, informacije, koristne povezave, poročila, vabila in ostala obvestila s področja slovenskega in tujega knjižničarstva ter sorodnih vsebin, zanimivih za knjižničarje.

Nagrada ALMA 2021

Prejemnik Spominske nagrade Astrid Lindgren 2021 je francoski avtor [Jean-Claude Mourlevat](#). Njegove knjige so prevedene v 20 svetovnih jezikov, nobena pa še ni prevedena v slovenski jezik.

Henryk Sienkiewicz

Pred 175 leti se je rodil poljski pisatelj [Henryk Adam Aleksander Pius Sienkiewicz](#) (5. 5. 1846–15. 11. 1916). Njegovo najbolj znan mladinski roman je V puščavi in goščavi, preveden tudi v slovenski jezik. Za svoje delo je prejel [Nobelovo nagrado za književnost](#).

Michael Rosen

[Michael Wayne Rosen](#) bo 7. maja praznoval 75 let. Je angleški pisatelj in pesnik, ki je napisal že več kot 140 knjig za otroke. V [slovenski jezik](#) imamo prevedenih kar nekaj njegovih del.

David Almond

[David Almond](#) je angleški pisatelj, ki piše za otroke in mladino. 15. maja bo praznoval 70 let. Je prejemnik mnogih nagrad, med drugim tudi Andersenove leta 2010. V slovenski jezik imamo prevedene [3 knjige](#).

P. L. Travers

[Pamela Lyndon Travers](#) je bila avstralsko britanska pisateljica. Najbolj jo poznamo po seriji knjig o varuški [Mary Poppins](#). 23. aprila bomo obeležili 25. obletnico njene smrti.

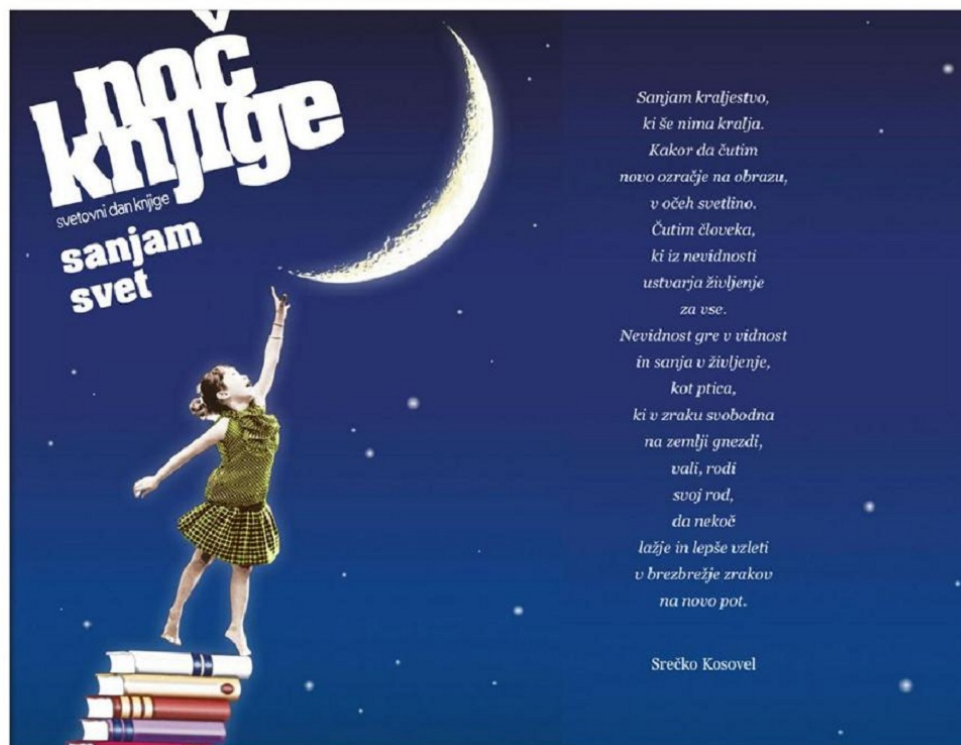
Svetovni dan knjige in avtorskih pravic

23. aprila praznujemo svetovni dan knjige in avtorskih pravic. Letošnji [Noči knjige 2021](#) dajejo navdih verzi Srečka Kosovela Sanjam kraljestvo brez kralja. Vabljeni k sodelovanju.

Veliko idej najdete tudi v [Vodniku po Noči knjige 2021: Sanjam svet](#).

SeM@FoRček prinaša novice vsak mesec.

Predloge novic nam pošljite na zasemafor@gmail.com.

SeM@FoRček

št. 6, letn. I., 20. maj 2021

Zahvaljujemo se vam za članstvo.

Ne spreglejmo

BRALNA ZNAČKA PRAZNUJE 60 LET! ČESTITAMO!

Pripravili so več [praznovanj](#). Pridružite se tudi vi!

OSREDNJA SLOVESNOST ob 60. obletnici Bralne značke na Prevaljah:
danes, 20. maja, ob 11.00, preko [Zoom povezave](#) ali Youtube kanala.

PRVI FESTIVAL BRALNE ZNAČKE:
v soboto, 22. maja, ob 11.00, na [družbenih omrežjih](#). Sodelovali bodo znani literarni ustvarjalci in glasbeniki.

SPLETNI FESTIVAL BRALNE ZNAČKE:
od ponedeljka, 24. maja, do petka, 28. maja po zoomu.

Izobraževanje za mladinske knjižničarje

[Pravljice v nas in za nas](#)

Suzana Horvat-Perne, mladinska knjižničarka, Mestna knjižnica Ljubljana
8. junij od 9.00 do 13.00, Knjižnica Šiška, pravljurna soba, 1. nadstropje, ALL
virtualna izvedba

Nagrada desetnica 2021

Znani so letošnji nominiranke in nominiranci:

- BORUT GOMBAČ: Skrivnost lebdeče knjige. Ilustrirala Neda Hafner. Maribor: Litera, 2020.
- NATAŠA KONC LORENZUTTI: Gremo mi v tri krasne. Dob: Miš založba, 2020.
- NINA MAV HROVAT: Posluh, jazbec gre! Ilustrirala Kristina Krhin. Dob: Miš založba, 2020.
- VINKO MÖDERNDORFER: Babica za lahko noč. Ilustrirala: Tanja Komadina. Dob: Miš založba, 2019.
- MAŠA OGRIZEK: Koko Dajsa v mestu. Ilustriral Miha Ha. Dob: Miš založba, 2018.
- MILAN PETEK LEVOKOV: Lov za templjarskim zakladom. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2018.
- ANDREJ PREDIN: Vesoljčki. Ilustriral Rok Predin. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2020.
- DAMIJAN ŠINIGOJ: Kjer veter spi. Dob: Miš založba, 2020.
- ANJA ŠTEFAN: Imam zelene čeveljčke. Ilustrirala Jelka Reichman. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2020.
- JANJA VIDMAR: Elvis Škorc, genialni štor. Dob: Miš založba, 2018.

Nagrajenka oziroma nagrajenec bo znan v četrtek, 27. maja 2021.

Levstikova nagrada 2021

Nominirana dela za izvirno leposlovje za otroke in mladino:

- TINKA BAČIČ: Gumbki. Ilustrirali Suzi Bricelj, Bojana Dimitrovski, Jelka Godec Schmidt, Ana Košir, Maša Kozjek, Marjan Manček, Petar Škerl in Ana Zavادلav.
- BARBARA GREGORIČ GORENC: Negotove pesmi. Ilustriral Damijan Stepančič.
- BLAŽ LUKAN: Fantek in punčka. Ilustrirala Ana Zavادلav.
- SIMONA SEMENIČ: Skrivno društvo KRVZ. Ilustrirala Tanja Komadina.
- ANJA ŠTEFAN: Zajčkova hišica. Ilustrirala Hana Stupica.

Nominirana dela za izvirne knjižne ilustracije za otroke in mladino:

- GAJA KOS: Obisk. Ilustrirala Ana Zavadlav.
- HEINZ JANISCH: Pravljično potovanje Hansa Christiana Andersena. Ilustrirala Maja Kastelic.
- BOŠTJAN GORENC PIŽAMA: Si že kdaj poskusil Luno? Ilustriral Igor Šinkovec.
- BARBARA GREGORIČ GORENC: Negotove pesmi. Ilustriral Damijan Stepančič.
- TOMAŽ PENGOV: Drevo. Ilustrirala Polona Lovšin.

Nagrada Carnegie in Kate Greenaway medal

V sredo, 16. junija, bodo ob 12. uri razglasili prejemnike nagrade [Carnegie in Kate Greenaway medal](#).

Praznovanje 110. obletnice Kristine Brenkove

Praznovanju 110. obletnice rojstva Kristine Brenkove se je pridružil tudi [Prvi program Radia Slovenija](#) z oddajo [Lahko noč, otroci!](#), v okviru katere pripravljajo priložnostni cikel Čebelice. Letošnja četrta sezona je v celoti zasnovana kot poklon Kristini Brenk. V poslušanje ponujajo sedem novih pravljič iz priljubljene otroške knjižne zbirke Čebelica.

Andrej Rozman - Roza

25. maja praznuje [Andrej Rozman – Roza](#), pesnik, pisatelj, dramatik, igralec in prevajalec.

Geraldine McCaughrean

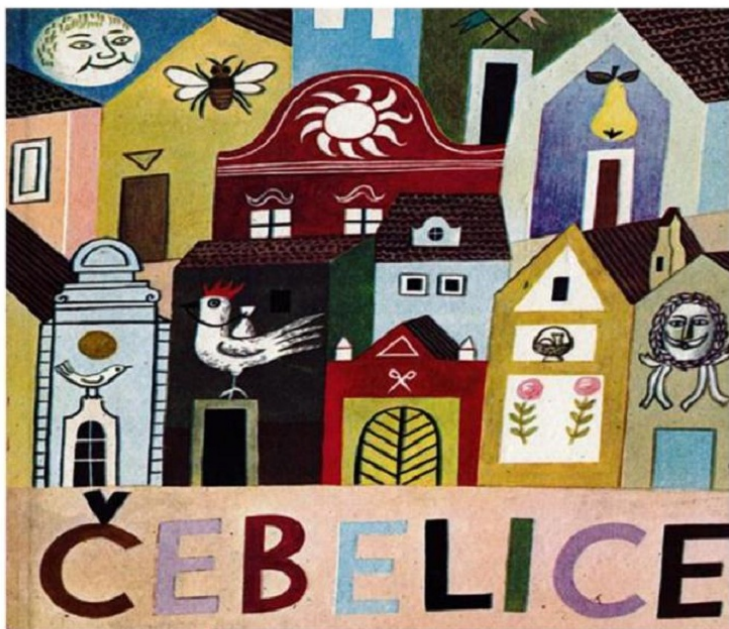
Geraldine McCaughrean je avtorica nadaljevanja Petra Pana z naslovom [Peter Pan v škrlatu](#). Petra Pana je napisal James Matthew Barrie. Geraldine McCaughrean bo 6. junija praznovala 70 let.

[Dan brisače](#)

Dan brisače praznujemo vsako leto 25. maja kot poklon Douglasu Adamsu in njegovemu kultnemu delu – Štoparskemu vodniku po galaksiji. Njegovi oboževalci nosijo na ta dan brisačo kamorkoli gredo.

SeM@FoRček prinaša novice vsak mesec.

Predloge novic nam pošljite na zasemafor@gmail.com.

Čebelice/ Ela Peroci.
Ljubljana: Mladinska knjiga, 1966.

To so čebelice in Čebelice.

Prve čebelice, tiste z majhno začetnico zapisane, nabirajo med. Spomladi, ko sonce ogreje travnik in se odprejo prvi cvetovi, pridejo iz svojih panjev. Spuščajo se s cveta na cvet, potaplajo se v sladke cvetne vonjave in srkajo iz cvetov sladke sokove.

Ali je to pravljica?

Ne. To je samo misel na čebelice in na sladki med, ki so ga nabrale in se nam pocedi po bradi, ko ga ližemo in jemo s kruhom.

Druge Čebelice, tiste, ki so zapisane z veliko začetnico, vam pripovedujejo pravljice, kajti to so majhne knjige. Vsi jih poznate.

Čebelic je veliko in pravljic je veliko.

Vidu pa ni bilo pravljic nikoli dovolj. Slišal je že vse babičine pravljice in prebral vse knjige pravljic, a želel si je še vsak dan novo pravljico.

Vse sem ti že povedala, mu je rekla babica in knjige so mu prav tako rekle: Vse smo ti že povedale.

Vid je vprašal babico: Kje živijo pravljice, ki si mi jih pripovedovala?

Kot je že leta 1966 zapisala Ela Peroci v 100. knjigi iz zbirke Čebelica: "To so čebelice in Čebelice." Danes, 20. maja, praznujemo svetovni dan čebel. Poklonimo se čebelicam in posejmo medovite rastline – na vrt, trato, na balkon ali v park. Za Čebelice z veliko začetnico pa se imamo zahvaliti izjemni dr. Kristini Brenkovi, ki nam jih je pred 68 leti podarila, da še danes živijo med in z nami.

SeM@FoRček

št. 7, letn. I., 20. 6. 2021

Zahvaljujemo se vam za članstvo.

Semaforjev utrip:

Vabimo vas na prvo strokovno posvetovanje naše sekcije. Rezervirajte si datum 11. 11. 2021. Več o program kmalu.

Bologna po Bologni

28. Bologna po Bologni bo dostopna na spletu v torek, 22. junija, in bo tam vsaj en mesec.

Bologno po Bologni pripravljajo Knjigarna Konzorcij, Mladinska knjiga, MKL Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo in Slovenska sekcija IBBY, sofinancira pa Javna agencija za knjigo.

Priznanje zlata hruška

[Priznanje zlata hruška](#) je postalo stanovsko priznanje za najkakovostnejšo knjigo za otroke in mladino v obravnavanem letu. Skupaj ga podeljujeta Zveza bibliotekarskih društev Slovenije in Mestna knjižnica Ljubljana.

Kulturni bazar 2021

Vabljeni 29. junija na največje strokovno usposabljanje iz kulturno-umetnostne vzgoje [Kulturni bazar 2021](#), ki vključuje več kot štirideset dogodkov.

Programi in učni načrti v osnovni šoli

V anketi, ki smo jo izvedli pred 2 letoma, je veliko mladinskih knjižničarjev odgovorilo, da ne pozna [učnih načrtov v osnovni šoli](#). Posebej poudarjamo program [knjižnična informacijska znanja](#).

Knjižni sejem v Bologni 2022

Med 21. in 24. marcem 2022 bo potekal knjižni sejem v Bologni.

Nagrada na mednarodni razstavi otroške knjižne ilustracije v Šardži

Andreja Peklar je prejela [prvo nagrado na mednarodni razstavi otroške knjižne ilustracije v Šardži](#) za slikanico z naslovom Luna in jaz. Slikanica je izšla leta 2019 pri založbi KUD Sodobnost International. Prejela je tudi nagrado Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico.

Zvonko Čoh

7. avgusta bo praznoval akademski slikar, eden najvidnejših slovenskih ilustratorjev in avtor animiranih filmov Zvonko Čoh. Ob njegovi 60. letnici so pri mladinski knjigi izdali antologijo [Čoharije](#), v kateri so zbrane zgodbe, pesmi in uganke z njegovimi podobami.

Ivan Tavčar

28. avgusta bomo praznovali 170. obletnico rojstva odvetnika, politika in pisatelja [Ivana Tavčarja](#).

Suzana Bricelj

3. septembra bo praznovala [Suzana Bricelj](#), oblikovalka vizualnih komunikacij in ilustratorka.

Pedenjped

Letos praznujemo že 55 let od izida prvega Pedenjpeda, ki ga je napisal Niko Grafenauer. Prisluhnite interpretaciji pesmi [Pedenjped](#) v izvedbi igralca Roka Matka.

SeM@FoRček prinaša novice vsak mesec.

Predloge novic nam pošljite na zasemafor@gmail.com.

Luna in jaz/ Andreja Peklar

*Čim večkrat pogledate v nebo, poiščite luno in ji zašepetajte vaše najljubše verze.
Naj vam letošnje poletje prinese vse, kar trenutno potrebujete.*

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS

SeM@FoRček

št. 8, letn. I., 20. 8. 2021

Zahvaljujemo se vam za članstvo.

Ne spreglejmo

Vabljeni na Posvetovanje sekcij ZBDS 2021 z naslovom [Uporabnik v kontekstu sprememb](#), ki bo potekalo med 21. in 23. septembrom 2021 preko aplikacije Zoom. Udeležba je brezplačna, obvezna pa je registracija.

Naša sekcija bo predstavila prispevek z naslovom Profil mladinskega knjižničarja: analiza rezultatov ankete.

Prvi slovenski tiskani kamišibaj

Dobili smo [prvi slovenski tiskani kamišibaj](#). Izšel je pri založbi Aristej. Za prvi kamišibaj v zbirki so izbrali slovensko ljudsko pravljico Janček Ježek. Ilustracije je prispeval Jure Engelsberger, besedilo je priredila Jerca Cvetko.

Se že veselimo naslednjih!

Izobraževanje/-a za mladinske knjižničarje

[Knjigoveštvo za hitro in enostavno popravilo knjig v knjižnici](#)

Helena Arko, knjigovezinja, Mestna knjižnica Ljubljana

16. september od 9.00 do 12.00

Knjižnica Otona Župančiča, dvorana, 3. nadstropje

[Delo z uporabniki s posebnimi potrebami](#)

Dušan Rutar, doktor psiholoških znanosti, <http://www.dusanrutar.net/>
Dušan Dvorščak, učitelj matematike, Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana, <http://srednja.zgml.si/zaposleni/>

28. september od 10.00 do 14.30

Knjižnica Otona Župančiča, dvorana, 3. nadstropje ALI virtualna izvedba

Knjižnična dejavnost na enem mestu za šolske knjižničarje

Na spletni strani [Zavoda Republike Slovenije za šolstvo](#) so po novem zbrani vsi podatki o knjižnični dejavnosti v šoli, ki so lahko v pomoč šolskim knjižničarjem.

Finalistke in finalisti za 25. nagrado večernica

Izmed 10 nominirank in nominirancev je žirija izbrala naslednjih [5 finalistk in finalistov](#):

- Negotove pesmi, Barbara Gregorič Gorenc (Mladinska knjiga),
- Skrivnost lebdeče knjige, Borut Gombač (Litera),
- Vrnitev, Sebastijan Pregelj (Miš),
- Skrivno društvo KRVZ, Simona Semenič (Mladinska knjiga) in
- Kjer veter spi, Damijan Šinigoj (Miš).

Čestitamo!

Johanna Spyri: Heidi

Letos praznujemo 140 let od prvega izvida knjige Heidi pisateljice Johanne Spyri, ki je v veliki meri odgovorna, da so njeni romantični opisi švicarske pokrajine še danes široko razširjeni. Če se boste potepali po Švici, lahko obiščete Heidino deželo – [Heididorf](#).

Jan Malik: Žogica Nogica

85 let je minilo, kar je Jan Malik napisal Žogico Nogico. Od takrat je bila že večkrat ponatisnjena, po besedilu so bile prirejene [radijska igra](#) in lutkovne predstave, izdana je bila na kasetah in zgoščenkah.

SeM@FoRček prinaša novice vsak mesec.

Predloge novic nam pošljite na zasemafor@gmail.com.

Žogica Nogica. Jan Malik,
ilustriral Peter Škerl.

Bodite neustrašni kot je bila Žogica Nogica in botrujte takšnim in drugačnim zmajem, da se vsi skupaj srečamo septembra na Posvetovanju!

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS

SeM@FoRček

št. 9, letn. I., 20. september 2021

Zahvaljujemo se vam za članstvo.

Ne spreglejmo

Se vidimo jutri na [Posvetovanju sekcij ZBDS 2021](#)?

Tudi naša sekcija bo tam. Predstavili vam bomo rezultate ankete Profil mladinskega knjižničarja. Že danes pa si lahko ogledate obsežen document z analizo ankete in interpretacijo rezultatov [Profil mladinskega knjižničarja: Anketa](#).

NACIONALNI MESEC SKUPNEGA BRANJA 2021

Prav lepo smo že zakorakali v [Nacionalni mesec skupnega branja 2021](#), ki bo trajal še vse do 10. oktobra. Letos je posebna pozornost namenjena medgeneracijskemu branju, zato k sodelovanju še posebej povabimo starše, stare starše in večgeneracijske skupine.

Semaforjev utrip: MLADI BRALEC IN DIGITALNI MEDIJI

Vabimo vas na prvo strokovno posvetovanje naše sekcije *Semaforjev utrip: MLADI BRALEC IN DIGITALNI MEDIJI*. Rezervirajte si datum 11. 11. 2021.

Izobraževanja za mladinske knjižničarje

Center za spodbujanje bralne pismenosti v Mariborski knjižnici vabi na strokovne dogodke [ABC bralne pismenosti III](#), ki bodo potekali med 4. in 8. oktobrom 2021 v okviru Nacionalnega meseca skupnega branja 2021. ABC bralne pismenosti III bo v znamenju iskanja odgovora na vprašanje: *Radovednost in navdušenje: ključna za spodbujanje bralne pismenosti?*

Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo vas 13. oktobra 2021 vabi na [strokovno sredo: Predstavitev nacionalnega projekta JAK Rastem s knjigo 2021/2022](#).

Nagrada večernica

[25. večernico](#) prejme [Sebastijan Pregelj](#) za 6. knjigo iz zbirke Zgodbe s konca kamene dobe z naslovom Vrnitev. Čestitamo!

Maja Kastelic

25. septembra bo praznovala Maja Kastelic, ilustratorica, ki nas je nazadnje s čarobnimi ilustracijami popeljala na [Pravljичno potovanje Hansa Christiana Andersena](#).

Fran Levstik

28. septembra bomo obeležili 190. obletnico rojstva Frana Levstika. V spomin na tega velikega pesnika, pripovednika, dramatika, kritika in jezikoslovca je leta 1987 po njegovem potopisnem delu Popotovanje iz Litije do Čateža nastala [Levstikova pot](#), urejena pohodniška pot. Podajmo se letošnjo jesen tudi mi nanjo in (ponovno) preberimo katero od njegovih del. Lahko pa tudi prisluhnemo branju knjige [Martin Krpan](#).

Bina Štampežmavc

[Bina Štampežmavc](#), slovenska pisateljica, pesnica, režiserka in prevajalka bo praznovala 4. oktobra.

Milan Dekleva

17. oktobra bo praznoval [Milan Dekleva](#), slovenski pesnik, pisatelj, dramatik, publicist, novinar, urednik, skladatelj in glasbenik.

Patrick Ness

Ameriški pisatelj Patrick Ness bo 17. oktobra praznoval 50. rojstni dan. Maja letos je za revijo The Guardian odgovarjal v rubriki [Books that made me](#).

Philip Pullman

Philip Pullman bo 19. oktobra praznoval 75. let. Po njegovi trilogiji [Njegova temna tvar](#) je nastala serija z istoimenskim naslovom.

Kajetan Kovič

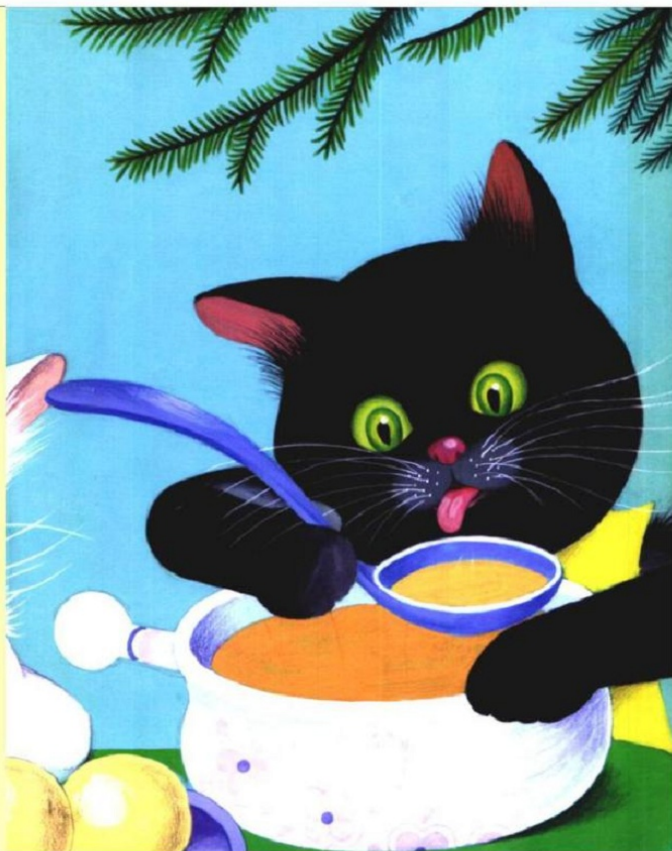
21. oktobra bomo obeležili 90. obletnico rojstva Kajetana Koviča, slovenskega pesnika, pisatelja in prevajalca. Prisluhnimo pesmi [Jedilnik](#) iz Mačka Murija v izvedbi Nece Falk in Jerka Novaka.

SeM@FoRček prinaša novice vsak mesec.

Predloge novic nam pošljite na zasemafor@gmail.com.

*Na jedilnem listu zbrana
je najboljša mačja hrana.
Bela smetanova juha,
cmok iz ribanega kruha,
mačji žganci, mačja šara,
mačji golaž in obara,
a za lačne mačje strice
so na voljo krvavice.*

Maček Muri, Kajetan Kovič

Ne glede na to, kaj si boste izbrali z jedilnega lista izobraževanj, verjamemo, da se vam že cedijo sline in da bo jesen okusna.

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS

SeM@FoRček

št. 10, letn. I., 20. 10. 2021

Zahvaljujemo se vam za članstvo.

SeM@FoRjev utrip: MLADI BRALEC IN DIGITALNI MEDIJI

Vabimo vas na posvetovanje naše sekcije z naslovom [SeM@FoRjev utrip: Mladi bralec in digitalni mediji](#). Prijavite se lahko do zapolnitve mest.

Pravljični dan 2021

V Mariborski knjižnici pripravljajo že [21. Pravljični dan](#), ki bo tokrat povezoval pripovedovanje in stripovsko umetnost.

Izobraževanje za mladinske knjižničarje

[Strokovna sreda: Predstavitev Priročnika za branje kakovostnih mladinskih knjig 2021](#)

Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo

10. november 2021

Knjižnica otona Župančiča, dvorana, 3. Nadstropje

[Motiviranje najstnikov zadnjega triletja OŠ in prvih dveh let srednje ali poklicne šole za prostčasno branje](#)

Društvo Bralna značka Slovenije - ZPMS

23. november 2021

Cankarjev dom, Ljubljana

Seznami kakovostnih knjig za otroke in mladino

Pri pripravi najrazličnejših priporočilnih seznamov ali iskanju odličnih knjig za otroke in mladino, si lahko pomagate z:

- [knjigometrom](#),
- [sezname Zlatih hrušk](#),
- [Priročniki za branje kakovostnih mladinskih knjig](#),
- [Priporočilnico](#),
- [pregledom nagrad v mladinski književnosti](#).

Kristina Brenkova

22. oktobra bomo praznovali 110. obletnico rojstva dr. Kristine Brenkove. Za osvežitev življenja in dela te izjemne urednice si pogledajte njen dokumentarni portret z naslovom [Zgodbe Kristine Brenkove](#), kajti kot je leta 2009 zapisal neizpodbitno dejstvo Andrej Ilc v naslovu članka, ki je izšel v reviji Otrok in knjiga: »Zgodba o Kristini Brenkovi je zgodba o knjigah za otroke na Slovenskem«.

Milan Erič

[Milan Erič](#), akademski slikar, ilustrator in avtor animiranih filmov bo praznoval 31. oktobra. Pred dvema letoma je prejel tako nagrado Hinka Smrekarja kot Jakopičevo nagrado.

Josip Ribičič

135 obletnico rojstva Josipa Ribičiča, učitelja, pisatelja, dramatika in urednika bomo obeležili 3. novembra. Prisluhnimo njegovemu [Miškolinu](#).

Božo Kos

3. novembra bomo obeležili tudi 90. obletnico rojstva Boža Kosa, slovenskega fizika, ilustratorja, urednika in satirika. [Preberimo in pogledimo](#) karkoli, kar je prišlo izpod njegovih ustvarjalnih rok.

SeM@FoRček prinaša novice vsak mesec.

Predloge novic nam pošljite na zasemafor@gmail.com.

SeM@FoRjev utrip

Mladi bralec in digitalni mediji

11. november 2021, ob 9.00 uri

9.00 - 9.15

Uvodni pozdrav

Urška Bonin, predsednica Sekcije za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS

9.15 - 10.00

Sodobna tehnologija in zgodnja pismenost otrok

Kaja Hacin Beyazoglu, Oddelek za psihologijo, Filozofska fakulteta

10.00 - 10.45

"Kdo je glavni: ti ali stroj?"

Janez Arh, Logout, Center pomoči pri prekomerni rabi interneta

odmor

11.15 - 12.00

Smernice za uporabo zaslonov pri otrocih in mladostnikih

Maja Vreča, Akademska in raziskovalna mreža Slovenije

12.00 - 12.45

What the Future Wants

Daisy Kidd, Tactical Tech

odmor

13.00 - 13.45

Ali ima branje knjig še smisel?

Miha Kovač, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Filozofska fakulteta

13.45 - 14.30

Predstavitve Slovenske sekcije IBBY

Tina Bilban, predsednica Slovenske sekcije IBBY

Vabljeni na posvetovanje, na katerem si bomo lahko ustvarili kar najširšo sliko o vplivu digitalnih medijev na otroke in mlade.

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS

SeM@FoRček

št. 11, letn. I., 20. 11. 2021

Zahvaljujemo se vam za članstvo.

Ne spreglejmo

Danes je izšla že druga številka SeM@FoRja, glasila naše sekcije. Vabljeni k prebiranju.

37. slovenski knjižni sejem

23. novembra 2021 se bo začel že [37. Slovenski knjižni sejem](#), ki bo na žalost tudi letos potekal digitalno. Organizatorji sejma nam sporočajo:

“Drage prijateljice in prijatelji, bralke in bralci, vsi, ki nas povezuje knjiga in branje, tudi letos bo sejem potekal digitalno. Žal trenutna slika epidemije pri nas ne omogoča fizične izvedbe. Dobra novica pa je ta, da smo sejem s petih dni podaljšali na skoraj dva tedna in ves ta čas bomo za vas prek spleta pripravljali zanimive vsebine, obiskali boste lahko stojnice založnikov in pokukali na dogodke, ki jih pripravljamo z založniki in partnerji. Skupaj bomo, ker nas povezujejo knjige in dobrih knjig na sejmu ne bo zmanjkalo 📖❤️.”

Že komaj čakamo!

Ta veseli dan kulture

3. decembra, na Prešernov rojstni dan, že od leta 2000 obeležujemo Ta veseli dan kulture, ko številne kulturne ustanove po Sloveniji na široko odpirajo svoja vrata.

Izobraževanje za mladinske knjižničarje

[Strokovna sreda: Potepanja s knjigo: predstavitev slikanice Pravljični sprehod po Ljubljani](#)

Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo

8. december 2021

Knjižnica otona Župančiča, dvorana, 3. nadstropje

14. slovenski bienale ilustracije

Cankarjev dom in Zveza Društev slovenskih likovnih umetnikov organizirata [bienale ilustracije](#) že od leta 1993. Letos si razstavo lahko ogledamo med 16. novembrom 2021 in 31. marcem 2022.

Nov Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig 2021

Pionirska – Center za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana je pripravila nov Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig 2021, ki ga lahko [naročite](#). Tokrat nam prinaša skoraj 800 vrednotenih knjig z letnico 2020.

Ješkova nagrada

Dobitnica letošnje [Ježkove nagrade](#) je Svetlana Makarovič. Nagrada je poimenovana po Franetu Milčinskemu - Ježku, satiriku, mladinskemu pisatelju, igralcu, režiserju, humoristu in komiku, pesniku in šansonjerju, ki se je rodil 14. decembra 1914. Nagrado podeljuje RTV Slovenija "z željo, da bi spodbudila izvirne dosežke ter nagradila opuse v zvrsteh radijske in televizijske ustvarjalnosti, ki sledijo žlahtni tradiciji Ježkovega duha".

Priznanja zlata hruška

- **Priznanje Zlata hruška za izvirno slovensko mladinsko leposlovno knjigo** prejme knjiga **Skrivno društvo KRVZ** pisateljice Simone Semenič in ilustratorke Tanje Komadina (Mladinska knjiga).
- **Priznanje Zlata hruška za izvirno slovensko mladinsko poučno knjigo** prejme knjiga **Osamosvojitev** pisateljice Nataše Strlič in ilustratorja Damijana Stepančiča (Miš založba).
- **Priznanje Zlata hruška za prevedeno mladinsko leposlovno knjigo** prejmeta knjigi **35 kil upanja** pisateljice Anne Gavalda v prevodu Borisa Jukića (Mladinska knjiga) in knjiga **Ana in Froga. Bi čigumi?** avtorice Anouk Ricard v prevodu Andreje Bajt (VigeVageKnjige).
- **Priznanje Zlata hruška za prevedeno mladinsko poučno knjigo** prejme knjiga **Čebele** pisatelja Wojciecha Grajkowskega in ilustratorja Piotra Socha v prevodu Staše Pavlovič (Mladinska knjiga).

Nominacije za nagrado Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico

Žirija v sestavi Darka Tancer-Kajnih (predsednica), Ciril Horjak in Maja Logar je pregledala vseh 23 na razpis prispelih slikanic in nominirala 5 slikanic za nagrado in dve za priznanji Nove poti.

Nominirane slikanice so:

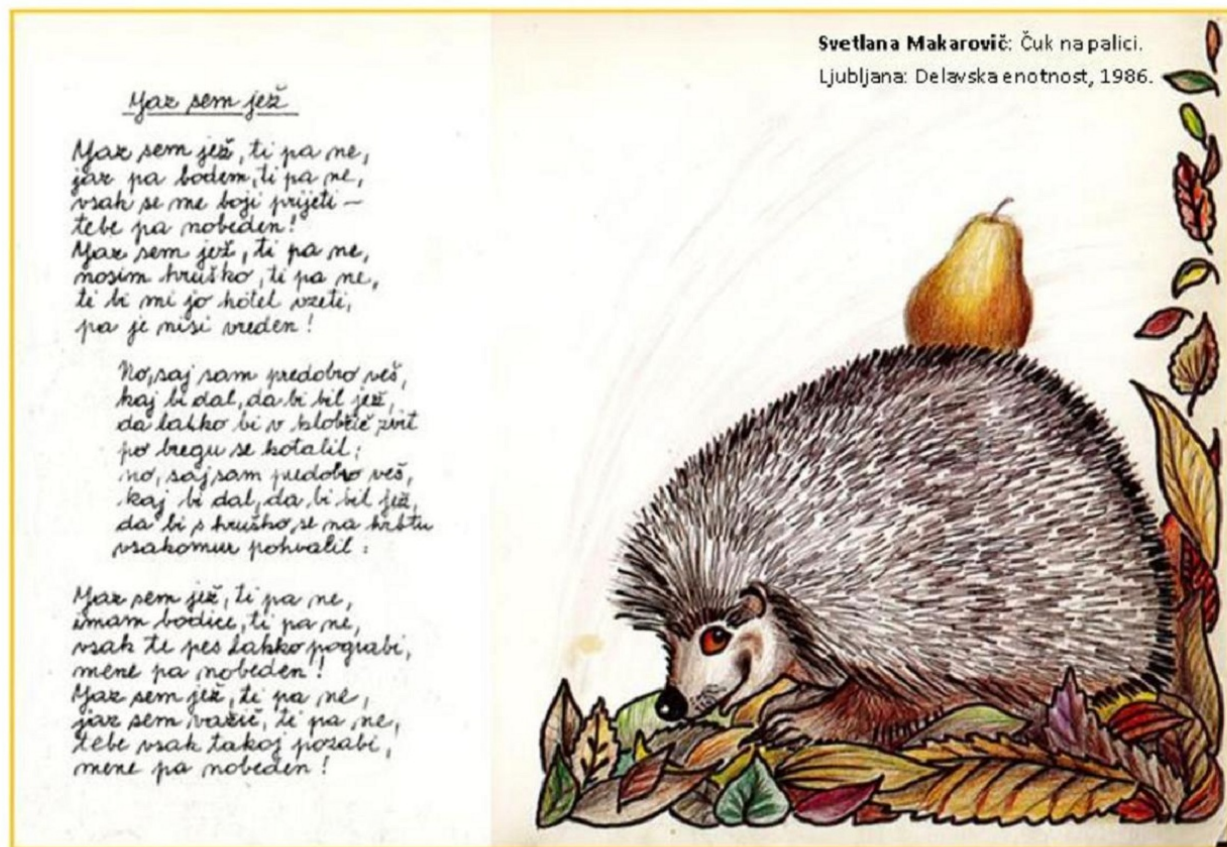
- **Debela pekovka.** Avtor besedila Peter Svetina, avtor ilustracije Peter Škerl. KUD Sodobnost International, 2020.
- **Drevo in ptica.** Avtorica besedila Andreja Borin, avtor ilustracij Peter Škerl. Mladinska knjiga, 2021.
- **Fant iz papirja.** Avtor besedila Nejc Gazvoda, avtorica ilustracij Hana Jesih. Hibird Books, 2021.
- **Negotove pesmi.** Avtorica besedila Barbara Gregorič, avtor ilustracij Damijan Stepančič. Mladinska knjiga, 2020.
- **Osamosvojitev.** Avtorica besedila Nataša Strlič, avtor ilustracij Damijan Stepančič. Miš Založba, 2020.
- **Ozimnica.** Avtorica besedila Nina Mav Horvat, avtorica ilustracij Marta Bartolj, Založba Zala, 2021.
- **Zajčkova hišica.** Avtorica besedila Anja Štefan, avtorica ilustracij Hana Stupica. Mladinska knjiga, 2021.

Carlo Collodi

Italijanski pisatelj, novinar in publicist s pravim imenom Carlo Lorenzini se je rodil 24. novembra 1826. Najbolj je poznan po svojem delu Ostržek. Po zgodbi je bil leta 2019 posnet tudi [film](#).

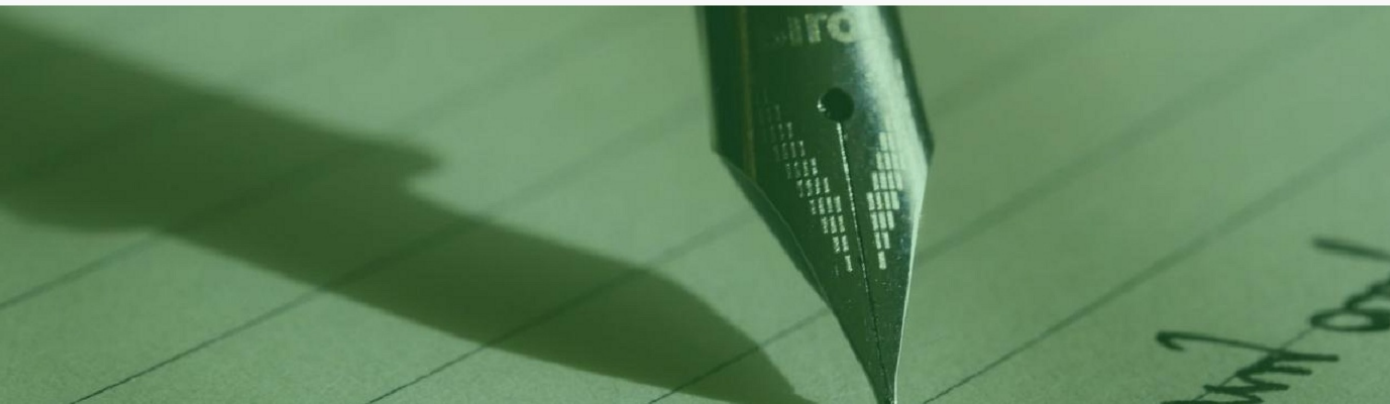
SeM@FoRček prinaša novice vsak mesec.

Predloge novic nam pošljite na zasemafor@gmail.com.

Želimo vam čim spretnejše izmikanje raznoraznim bodicam in čim več užitka ob branju zlatih hrušk.

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS

Sem@FORE

ANEKDOTE IN PRIGODE, KI JIH VSI DOBRO POZNAMO

SEKCIJA ZA MLADINSKO KNJIŽNIČARSTVO

SeM@FoR

2

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo

GLAVNA UREDNICA

Urška Bonin

UREDNIŠKI ODBOR

Urška Bonin (predsednica), Lea Hedl, Maja Kenda,
Liljana Klemenčič, Lavra Tinta

JEZIKOVNI PREGLED

Mojca Vilfan

OBLIKOVANJE

Urška Bonin

FOTOGRAFIJE

Fotografije so objavljene z dovoljenjem lastnika

KONTAKT

zasemafor@gmail.com

NOVEMBER 2021

www.zbds-zveza.si

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

ISSN 2738-6252